

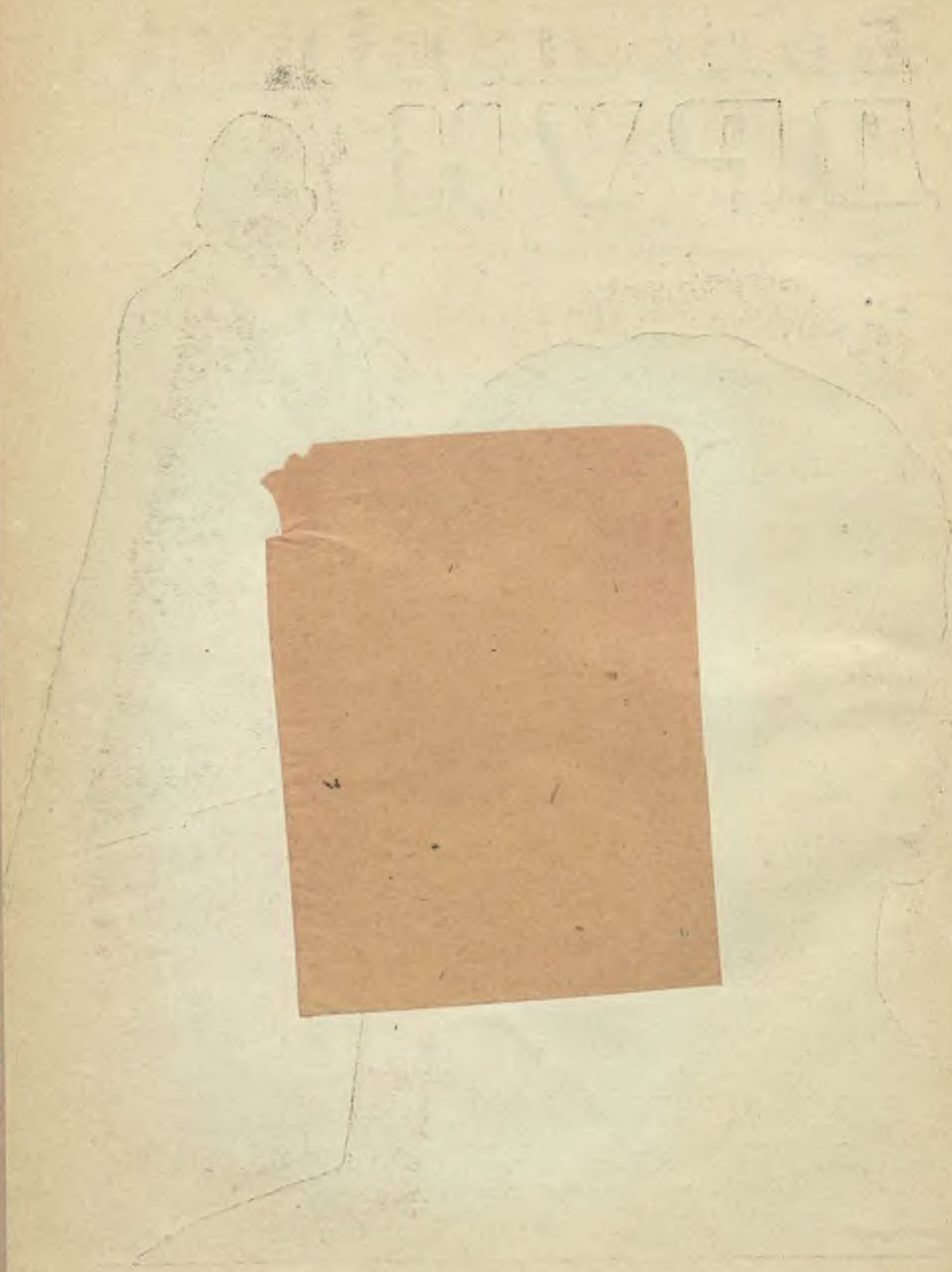
6 vs

БОЛЬШЭВІЦКІ ДРУК

ЖУРНАЛ ЦК КП(б)Б

№ 4

Пролетары ўсіх краін, агучайцеся!

Большэвіцкі друн

ЛЮТЫ 1935 г. № 4 (28)

ЖУРНАЛ ЦК КП(б)Б

Адказны рэдактар А. ДЖЭЛЮК.

Выходзіць 2 разы ў месяц.

Адрас рэдакцыі і выдавецтва
МЭНСК, Савецкая 63, тэл. 22412

Большэвіцкае прывітанне УСЕБЕЛАРУСКАМУ З'ЕЗДУ РАБСЕЛЬКОРАЎ

25 лютага 3-ці ўсебеларускі з'езд рабселькораў пачне сваю работу.

400 лепшых прадстаўнікоў арміі рабселькораў Савецкай Беларусі з'едуцца на гэты з'езд, каб падагуліць вопыт сваёй работы і барацьбы за ажыццяўленне сусветна-гістарычных задач нашай партыі і савецкай ўлады, абмеркаваць задачы і канкрэтныя шляхі далейшай барацьбы большэвіцкага друку БССР і яго рабселькораў за набыццёвы бяскласавы сацыялістычнага грамадства.

Разам з велізарным ростам распадаркі і сацыялістычнай культуры з кожным годам расце і мацнее большэвіцкі друк Савецкай Беларусі. Ні ў якім параўнанні не з'яўляецца тое, што прадстаўляў сабой друк былой Беларусі — калонія царскага самадзяржаўя, з тым, што прадстаўляе сабой друк Савецкай Беларусі — неадлучнай часткі вялікага Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Некалькі чорнасоценных, манархійных лістоў, дзесяткі чыноўніцкіх і лапоўскіх ведамасцей: 6 газет паматчыкаў, куліцоў і фабрыкантаў («Голос», «Газета-копейка», «Русское слово», «Епархиальные ведомости» і «Губернские ведомости») у Менску; 4 газеты («Витебский вестник», «Полоцкие епархиальные ведомости», «Губернские ведомости», «Приднепровский край») у Магілёве; 2 газеты («Копейка»

і «Полесье») у Гомелі — вось увесь друк дзяржаўна-рэвалюцыйнай Беларусі.

238 друкаваных газет (не ўлічваючы газет, якія выдаюцца ў Чырвонай арміі), якія выдаюцца на беларускай, рускай, яўрэйскай, польскай, літоўскай мовах, 22 тысячы насценных газет у цэхавых і брыгадах фабрык і заводаў, соўгасаў і калгасаў, прамысловых арцелях і навучальных установах — вось друк, створаны камуністычнай партыяй у Савецкай Беларусі — неадлучнай часткі вялікага Савецкага Саюза.

13 рэспубліканскіх, 91 раённая, 61 фабрычна-заводская, 5 чыгуначных, 33 соўгаскіх, 5 ларожных газет, 8 газет у лесгаспах і на лесасплаве, 7 газет у выпрабавальных навучальных установах, газета на водным транспарце, 22.000 нізавых насценных газет — калядзінныя агітатары, прапагандысты і агітатары працоўных мас, «самая вострая, самая моцная зброя нашай партыі» ў барацьбе за сацыялізм — рэзультат няўхільнага правядзення жніўскай палітычнай палітыкі партыі.

Гэтыя газеты робяцца рукамі найліпшайшых мас работных і калгаснікаў. Дзесяткі тысяч рабселькораў — актыўных раённых, фабрычных, соўгаскіх і іншых газет. Звыш 66 тысяч членаў рэдкалегій, дзесяткі тысяч насценнікаў і вустнікаў, лепшых ударнікаў фабрык і заводаў, калгасаў і соўгасаў — актыўныя цэхавыя, калгасныя

бригадных пасцентазет. Тысячмі ніцей звязана праз іх наша партыя і яе большэвільскі друк з масамі рабочых і калгаснікаў.

З года ў год, з месяца ў месяц узрастае колькасць рабселькораўскіх заметак, пісем працоўных, атрымліваемых нашымі цэнтральнымі, раённымі фабрычна-заводскімі газетамі. Важнейшыя палітычным, гаспадарчым, культурным пытанні ўзнімаюць рабселькоры ў сваіх заметках.

Наша партыя на ўсіх этапах сваёй гісторыі надавала выключнае значэнне і ўвагу рабселькораўскаму руху. Ва ўмовах глыбокага падняцця, у гады чорнай рэакцыі; у гады ўздыму рэвалюцыйнага руху; пасля перамоці сацыялістычнай рэвалюцыі, у гады грамадзянскай вайны, у гады аднаўлення разбуранай прамысловасці і сельскай гаспадаркі, у гады разгорнутата наступлення сацыялізма на ўсіх фронтах, і звыш — у гады другой пятагодзі, пяцігодзі пабудовы бласкаватага сацыялістычнага грамадства — рабселькоры большэвільскага друку заўсёды былі лепшымі памочнікамі партыі, мільёнамі ніцей звязваючымі яе з найшырэйшымі масамі працоўных.

Наш большэвільскі друк, створаны і выхаваны найвялікшымі геніямі чалавечтва — **Леніным і Сталіным**, моцна іменна гэтай арганічнай пепарыўнаў сувяззю з працоўнымі масамі, ажыццяўляемай праз мільёны рабселькораў.

Большэвільскі друк і рабселькораўскі рух Савецкага Саюза, створаны і вярнуены нашай партыяй, заўсёды служыў і служыць прыкладам, на якім вучыцца кожнаму сацыялістычнаму друк і рабселькоры ў капіталістычных краінах. І ў гэтым велізарнае ініцыятыўнае значэнне рабселькораўскага руху ў СССР.

Амаль 4 гады прайшло з часу 2-га ўсебеларускага з'езда рабселькораў. Нягледзячы на вырас за гэтых 4 гады наш друк не толькі колькасна, але і якасна. Нашы газеты сталі больш баявымі, камуністычнымі, больш неспрымнымі да класавога ворага і яго агентуры, глыбей звязаны з масамі працоўных.

Нягледзячы на выраслі за гэтыя гады і рабселькоры большэвільскага друку.

2 **«Рабочых і сельскіх карэспандэнтаў нельга разглядаць толькі, як будучых журналістаў, або заводскіх грамадскіх**

работнікаў у вузкім сэнсе гэтага слова, — заявіў **т. СТАЛІН** у гутарцы з работнікамі «Рабочего корреспондента» ў 1924 годзе, — яны з'яўляюцца, перш за ўсё, абліччыцелямі недачотаў нашай савецкай грамадскасці, барацьбітамі за выкараненне гэтых недачотаў, камандзірамі пролетарскай грамадскай думкі, якія імкнуцца накіраваць невычарпальныя сілы гэтага велізарнейшага фактара на дапамогу партыі, савецкай улады ў цяжкай справе сацыялістычнага будаўніцтва».

Гэту ролю рабселькораў, вызначаную **т. Сталіным**, рабселькоры Савецкай Беларусі з годарам апраўдалі. Рабселькоры былі і ёсць барацьбітамі з класавым ворагам, з «недачотамі нашай савецкай грамадскасці», лепшымі памочнікамі партыі і ўлады ў барацьбе за выкараненне прозвішчанаў нашых сацыялістычных фабрык і заводаў, за сацыялістычную перабудову сельскай гаспадаркі, за большэвільскі калгас, заможнае і культурнае калгаснае жыццё.

Усё гэта вынік таго, што камуністычная партыя большэвільскай Беларусі выключную ўвагу аддае рабселькораўскаму руху, кіруе ім, паводзіць ажыццяўленне ўказаннямі **т. СТАЛІНА** аб рабоце з рабселькорамі.

Колькі класава-варожых, кулацкіх элементаў, падтрымаўных калгаснае будаўніцтва, выпарыты селькорамі, выгнаны з калгасаў і асуджаны пролетарскім судом? Колькі падбайнікаў, бюракратаў, гультаяў зняты з работы па сігналах рабселькораўскіх заметак? Колькі людзей перавыхаваліся, сталі на-поваму, сацыялістычнаму асноўца на яраны і грамадскай уласнасці пад уплывам рабселькораўскіх заметак і асабістага прыкладу рабселькораў? Колькі новых калгасаў арганізавалася, новых гаспадарак улілося ў існуючыя калгасы, дзякуючы аграмаднай масавай арганізатарскай рабоце піравых газет і селькораў?

Колькі рабселькораў вырасла на гэтай рабоце, вылучана на адказнейшыя кіруючыя работы?

«Рабкор - ударнік і арганізатар ударнікаў становіцца цэнтральнай фігурай рабселькораўскага руху, як і рабочы-ўдарнік стаў цэнтральнай фігурай на вытворчасці.

Селькор калгаснік - ударнік і аргані-

затар калгаснага руху становіцца цэнтральнай фігурай селькораўскага руху, таму што мільёны калгаснікаў сталі асноўнай і галоўнай апорай савецкай улады на вёсцы».

(З рэзалюцыі ўсесаюзнай нарады пры «Праўдзе» «Аб кіраўніцтве рабселькораўскім рухам» — 1931 г.).

Вось селькор **Іван Віслаус** з Лінненскага сельсовета, Капыльскага раёна. Ад першай селькорэўскай зямлі да рэдактара калгаснай пасцентазеты, старшын калгаса і, нарэшце, старшын сельсовета — вось шлях пройдзены т. Віслаусам за 3 гады.

Вось **Сцяпан Шаўра** з калгаса «Бязбожнік», Лёзненскага раёна. Першая селькорэўская зямля ў 1931 годзе. Рэдактар першай брыгаднай газеты ў калгасе, рэдактар агульнакалгаснай газеты «Ударнік палёў», газеты, якая выйшла кулакоў Брэшнітаў, Лазарэнкаў і інш. і дабілася выключэння іх з калгаса, газеты, якая на працягу трох гадоў упарта змагалася за арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгаса і дабілася гэтага, камсамольскі арганізатар і адзін з лепшых брыгадзіраў у калгасе — вось шлях селькора Шаўра.

Вось селькор **Владзімір Шадура** з калгаса «Пучылавец», Чырвона-Слабоцкага раёна — рэдактар лепшай у Чырвона-Слабоцкім раёне калгаснай пасцентазеты.

Вось рабкор **Сталпер** з чырвонасцяжнага завода «Большэвік» — лепшы ўдарнік-зотавец, навучаючы дзесяткі маладых рабочых.

Вось рабкор **Татарскі Іосіф** з фабрыкі імя Калчынскага, праўноўшчыні шлях ад радавога рабочага да начальніка цэха, уварта працуючы над сабой і марачы стаць інжынерам.

Рабкоркі **Маня Марозава** — рэдактар лепшай штодзёнкі фабрыкі «Спартінду-стрылізацыі», **Елена Норкіна** — брыгадзір сунальна-зотаўскай брыгады фабрыкі «КІМ» (Віцебск), **Круглова** — брыгадзір лепшай малазёжнай брыгады фабрыкі імя Клары Цэткін; рабкоры «выдатнікі» **Лібман, Грынштэйн, Доўнар** з завода імя Варашылава, **Каган** — рэдактар лепшай штодзёнкі фабрыкі «Окцябр». Усе гэтыя людзі з гонарам апраўдваюць званне «камандзіраў пролетарскай прамадскай думкі».

І лепшыя з гэтых лепшых людзей

з'едупца 25 лютага ў сталіцу Савецкай Беларусі па свай трэці з'езд.

Трэці ўсебеларускі з'езд рабселькораў з'яўляецца ў адказнай перыяд. Скончылі сваю работу 11 ўсебеларускі і 7 ўсесаюзны з'езды саветаў, 2-гі ўсесаюзны з'езд калгаснікаў-ударнікаў.

Дзвеці раённыя гэтыя з'езды да кожнага рабочага і калгасніка, кожнага працоўнага нашай краіны, стары, пад кіраўніцтвам партыі, арганізатараў мае на барацьбу за паспяховае ажыццяўленне гэтых рашэнняў — якая адказная і галоўная задача для нашага большавіцкага друку, для кожнага рабселькора!

Асабліва ўзрастае апраз роля селькораў. Новы прыкладны статут селькагаспадарчай арганізацыі, зацверджаны 2-м ўсесаюзным з'ездам калгаснікаў-ударнікаў, складзены пры актыўным удзеле і пад непасрэдным кіраўніцтвам правадыра шэрагу і савецкага пролетарыята — вялікага **Сталіна**, паранен быць даведзен да свядомасці кожнага калгасніка і калгасніцы. За гэту справу з усім уласцівым ім энтузіязмам і патрыстычнасцю павінны ўзяцца рабселькоры. Арганізатары маюць калгаснікаў і калгасніц на барацьбу за далейшае палітычнае, гаспадарчае і арганізацыйнае ўмацаванне калгасаў, за замацаванне культурнае калгаснае жыццё, рушыць уперад справу далейшай калектывізацыі — хто, як не селькоры, перадавікі калгаснай дэскі, будучы лепшымі памочнікамі партыі ў ажыццяўленні гэтых вялікіх задзя.

Трэці ўсебеларускі з'езд рабселькораў з'яўляецца найбольшай вясновай сям'ёй.

Вясняныя сям'ёва гэтага года павінны быць рэкорднай за ўсе апошнія гады. У гэтым годзе мы павінны зняць такі высокі ўраджай, якога яшчэ не ведала наша вёска. Усе ўмовы для такога ўраджаю ёсць. І ў гэтым заключэнні асаблівае значэнне паводзічай вясны» («Праўда»).

Выкананне гэтай задзя будзе залежаць ад закладчай палыхтоўкі да сям'ёвы, ад уварнай работы на калгасных палых у часе самой сям'ёвы. У выкананні задзяч, пастаўленай партыяй — зрабіць сёлетнюю вяснавую сям'ёву рэкорднай і па тэмпах і па якасці — аграмадную ролю павінны адыграць калгасныя пасцентазеты і селькоры.

Мала дэтална, да дробязей правярыць кожны ўчастак падрыхтоўкі да сяўбы, пачынаючы ад пасеву, інвентару, цягавай сілы, арганізацыі бытавога і культурнага абслугоўвання калгаснікаў на полі, і дабіцца поўнай падрыхтаванасці кожнага калгаса, кожнай брыгады да выхадз у поле. Селькоры павінны дабіцца правядзення сёлетняй веснавой сяўбы на аснове апошніх дасягненняў сацыялістычнай агра-тэхнікі. Селькоры павінны быць ініцыятарамі і арганізатарамі агра-тэхнічнай вучобы ў калгасе, арганізацыі хат-лабараторый і, перш за ўсё, яны павінны самі аўладаць агра-тэхнікай.

«Для таго, каб рабселькоры маглі мабілізаваць і арганізаваць шырокія масы калгаснікаў і калгасніц на вырашэнне гэтых складаных задач.—сказаў т. Постышэў,—яны самі ў першую чаргу павінны залазіць у самыя драбніткі дэталі агра-тэхнікі, тэхнікі і арганізацыі калгаснай вытворчасці. Яны—арганізатары калгаснай справы, перадавыя людзі калгаса, а арганізатары калгаснай справы самі ў першую чаргу павінны пасцігнуць гэту тэхніку і арганізацыю. Ваша перавага будзе больш вострым, больш упэўненым, і вока больш зоркім. Вы, перадавыя барацьбіты за калгасны лад, арганізатары калгаснай гаспадаркі, павінны разумець гэту гаспадарку, уладаць яе тэхнікай. Веданне тэхнікі і арганізацыі калгаснай гаспадаркі ўзброіць вас і зробіць вашу сельскагаспадарчую работу нямерна пладатворней».

Гэта ўказанне т. Постышэва селькоры павінны ўрабіць сваёй запаведзю ў падрыхтоўцы да веснавой сяўбы, у барацьбе за ажыццяўленне задач, паставленых партыяй, па далейшаму ўздым і развіццю сацыялістычнай жыццёлагадоўлі.

Барацьба за аўладанне сацыялістычнай тэхнікай, за ператварэнне нашых фабрык і заводаў у прадпрыемствы сучаснай тэхнічнай прамісловасці—вось асноўная задача рабкораў тэхмысловасці. Словы таварыша **СТАЛІНА** «Галоўнае цяпер у людзях, аўладаўшых тэхнікай» павінны стаць асноўнай запаведзю рабкораў фабрык і заводаў.

Барацьба за паспяховае ажыццяўленне грандыёзных задач партыі і савецкай улады па пабудове ў 2-й п'ят-

годцы бяскласавага сацыялістычнага грамадства патрабуе ад рабселькораў асаблівага ўзняцця рэвалюцыйнай класавай пільнасці.

Забойства т. **Кірава**, выкрытыя ў сувязі з гэтым падполнымі контррэвалюцыйнымі падонкі контррэвалюцыйнай зіноўеўска-тшакісцкай апазіцыі ў Маскве і Ленінградзе, закончыўшыся суровым працэс над ідэйнымі патхліпцамі і выхаваўцамі гэтых гнусных забойцаў—Зіноўевым, Каменевым, Еўлакімавым і інш. яшчэ і яшчэ раз паказалі, што класавы вораг разбіт, але яшчэ не дабіт да канца.

Тав. **Сталін** на XVII з'ездзе партыі падкрэсліў: «Трэба мець на ўвазе, што рост магутнасці савецкай дзяржавы будзе ўзмацняць супрацьпаставу апазіцыі астаткаў паміраючых класаў. Імяна таму, што яны паміраюць і дажываюць апошнія дні, яны будуць пераходзіць ад адных форм наскакаў да другіх, больш рэзкіх форм наскакаў, апелюючы к адсталым слямам насамітніцтва і мабілізуючы іх супроць савецкай улады». Вось чаму,—сказаў тав. **Сталін**—рэвалюцыйная пільнасць з'яўляецца той самай якасцю, якая асабліва неабходна перш за ўсё большавікам».

Рэвалюцыйная пільнасць, большавіцкая непрымірымасць да класавага ворага і яго агентуры павінны быць асноўнай якасцю кожнага рабселькора. Умець распазнаць класавага ворага, пад якой-бы маскай ён ні хаваўся, умець выкрыць усе і ўсякія махіналы класавага ворага, а ўсё гэтае рапучасцю і пастойлівасцю дабівацца ачышчэння нашых прадпрыемстваў, устаноў, саўгасаў і калгасаў ад класава-варожых людзей, якія часамі яшчэ пралазаць у іх.—гэтым якасці рабселькоры павінны выхоўваць у сабе і ў масах працоўных.

Трэці ўсебеларускі з'езд рабселькораў яшчэ больш узніме рэвалюцыйную пільнасць рабселькораў, іх непрымірымасць у барацьбе з класавым ворагам, узніме энтузіязм рабселькораў у барацьбе за пабудову сацыялізма.

Гарачае прывітанне лепшым прадстаўнікам рабселькораўскай арміі Савецкай Беларусі.

«РАВСЕЛЬКОРЫ СТАНОВЯЦА ПАД КІРАЎНІЦТВАМ ПАРТЫІ
АРГАНІЗАТАРАМІ МАС ДЛЯ СПРАВЫ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАГА
БУДАЎНІЦТВА, ВЫКАНАННЯ ВЫТВОРЧЫХ ПЛАНАЎ І РАЗ-
ГОРНУТАГА НАСТУПЛЕННЯ НА КЛАСАВЫХ ВОРАГАЎ».

(3 пастановы ЦК ВКП(б).

„Я БУДУ ІНЖЭНЭРАМ“

1929—1930 гг. былі цяжкімі гадамі для нашай фабрыкі.

Фабрыка не выконвала праграмы. Навейшыя імпартныя варштаты, устаноўлены ў цэхах, стаялі без руху. Пасобныя рабочыя, якія прыйшлі на фабрыку са сваіх саматужных майстэрняў, глядзелі на гэтыя машыны з пагардай, не верылі ў іх работу.

Варштаты ўсё прыбывалі і прыбывалі, цэхі не паспявалі ачысціцца ад тары.

А краіне патрэбен абутак. Задача — аўладаць складанай тэхнічай маўстава на ўвесь рост.

Я толькі скончыў тады профтэхніку абутнічаў. Разам з многімі маладымі профішкольцамі прышоў на фабрыку, прыступіў да работы на складаных імпартных варштатах.

У пачатку справы пасоўвалася слаба. Наведанне рабочымі тэхнікі, наведанне машын і варштатаў было галоўнай прычынай дрэннай работы фабрыкі.

Як быць, як паладзіць работу? Гэтыя пытанні хваліліся мяне і майх таварышоў. А працаваць хацелася.

Маючы невялікі вопыт рабкораўскай работы яшчэ з профшколы, я ўзяўся за арганізацыю работы друку на фабрыцы. І разумеў, што друк шмат можа дапамагчы ў наляпшэнні работы фабрыкі.

Наша фабрыка тады яшчэ не мела друкаванай газеты. Выпускаліся насценгазеты ў цэхах. Была і агульна-фабрычная насценгазета. Яны выходзілі вельмі рэдка і, зразумела, не маглі адыгрываць ролі аператыўнай большасціцкай газеты.

Патрэбна было пачасціць выхад насценных газет, прыцігнуць да ўвагу ў іх лепшых рабочых. З гэтага я і пачаў.

Былі створаны рабкораўскія тасты ў кожным цэху. Кожны рабкораўскі пост пасля работы інфармаваў рэдкалегію фабрычнай насценгазеты, членам якой я з'яўляўся, аб рабоце цэха. На аснове гэтых інфармацый цэхавыя рэдкалегіі выпускалі бюлетэні-маланкі.

Асноўным зместам нашых маланак былі вытворчыя непалады, выпрыццё фактаў дрэнных адносін да абсталявання. Мы ўзялі пад агоны жорсткай крытыкі рабочых, якія з пагардай глядзелі на імпартнае абсталяванне. Нашымі матэрыяламі мы стараліся прымусіць бы

«КРАКАДЗІЛ» — сатырычную фото-газету рабочых менскай абутковай фабрыкі імя Кагановіча выпускае рэдкалегія шматрэжні «Чырвоны Абутнік».

лых саматужнікаў паважаць і цаніць машыннае абсталяванне, вывучаць тэхніку работы на ім, добра даглядаць свае варштаты.

Асабліва мы сачылі за чысткай машын, за культурнымі адносінамі да каштоўнейшага абсталявання фабрыкі.

Пад уплывам нашых матэрыялаў адміністрацыя фабрыкі прыняла рашэнне аб матэрыяльнай адказнасці рабочых за псаванне машын.

Пад кіраўніцтвам нашай партарганізацыі мы змагаліся за аўдаванне навей-

най тэхнікай абутковай прамысловасці і пмат чаго дабіліся. Фабрыка значна палепшыла сваю работу. Але якасць абутку ўсё яшчэ астаўлялася слабым месцам нашай работы.

Іменна ў гэты час для мяне стала ясным, што галоўным у рабоце рабкора з'яўляецца не толькі пісаць аб непаспяхах, а тое, каб рабкор сваім асабістым прыкладам паказваў, як патрэбна адносіцца да сацыялістычнай працы.

Я быў ініцыятарам сабораў вытворчых брыгад на вайнай фабрыцы. Пыхтаю, як шырока ахапіла нашых рабочых хваля арганізацыі вытворчых кумун. Гэты энтузіязм рабочых з'яўляўся асновай усіх нашых далейшых дасягненняў.

Сам я заняўся пытаннямі рацыяналізацыі, унёс пмат прапанов, за якія атрымаў невялікі прэміі.

Хачу спыніцца толькі на двух маіх прапановах. Першая прапанова зводзілася да арганізацыі механічнай падчынады к канвееру і падтрыманню пэўнай яе тэмпературы, што вельмі важна ў абутковай справе. Рэалізацыя маёй прапановы павялічыла прадукцыйнасць працы, значна палепшыла якасць выпускаемай прадукцыі.

Наша канвеерная сістэма работы вызывала некаторую абязлічку ў выкананні паасобных працэсаў. Забравані бацінак, а пазнаць, хто канкрэтны вонаваты ў гэтым, нельга. Нельга было арганізаваць і індывідуальны ўлік выпрацоўкі, адсюль напавала ўраўнілаўка ў сістэме аплаты працы. Усё гэта адбілася на выкананні вытворчых заданняў і асабліва на якасці прадукцыі.

І доўга думаў над гэтым і, нарэшце, мне ўдалося знайсці спосаб уліку выпрацоўкі рабочага пры канвеернай сістэме, звыніць канкрэтных носьбітаў браку.

Мая прапанова зводзілася да наступнага. Пры чым наступіць на канвеер, кожны дэталі атрымлівае пэўны нумар. Кожны рабочы мае таксама адзін з гэтых нумароў. На гэтых нумарах пмыхадзе ватовай прадукцыі можна знайсці канкрэтнага выканаўцу кожнага паасобнага працэса работы.

І гэтая мая прапанова прынята. Работа ў сувязі з гэтым значна палепшылася. Калі раней другі сорт у паасобных брыгадах дасягаў 40-35 проц., то за-

раз гэтыя брыгады даюць 16-20 проц. другога сорту, а паасобныя брыгады — 9-11 проц. А наш план дапускае 13 проц. сортнасці. Зразумела, гэта не граздзя, і мы абавязаны змагацца за яшчэ вышэйшую якасць прадукцыі.

Энтузіязм у рабоце ў мяне выклікае наш друк. Дзякуючы актыўнаму ўдзелу ў рабоце фабрычнага друку, я і заняўся пытаннямі рацыяналізацыі. Быць рабкорам, гэта значыць быць у першую чаргу актыўным грамадскім работнікам, ўцарыўшам-перадаўшам нашага сацыялістычнага будаўніцтва.

Зараз на нашай фабрыцы выпускаецца друкаваная пматтыражка. На цэхах і брыгадах выпускаюцца многа насценгазет-інтэлекса. Фабрыка пачала працаваць многа лепш.

Асвоўнае: людзі аўладалі тэхнікай. Рабочы стаў таспаларом тэхнікі. Гэта — самы выдатнейшы вынік. Вырае і я.

Як рабкора-рацыяналізатара, мяне вылучылі ў аддзел рацыяналізацыі фабрыкі, а зараз я вылучан і працую начальнікам другога напывававага цэха.

Мой цэх перадавае на фабрыцы і я, як стары рабкор, абавязваюся зрабіць яго перадавым цэхам абутковых прадпрыемстваў Савецкага Саюза.

Уця мая напярэдняя работа на фабрыцы суправаджалася барацьбой за тэхніку. Профінкола мяне дала тэхнічныя веды, але наш агульны рост патрабуе большага.

Без адрыўу ад вытворчасці я прайшоў падрыхтоўчы курс для паступлення ў ВТНУ. Скончыў вячэрнія чарцёжна-канструктарскія курсы, а зараз займаюся ў завочным інстытуце па скурна-абутковай прамысловасці.

Спадзяюся, што буду бліжынесрам.

Гэта дапаможа мне ў маёй рабоце, гэта многа дасць мне ў маёй далейшай дзейнасці, як начальніка цэха.

Апошнія словы начальнік другога напывававага цэха абутковай фабрыкі імя Кагановіча т. Татарскі Іосіф Гірнавіч сказаў з асаблівым націскам і гопарам.

Падэшкаваўшы за пугарку, вясёлы і радасны Іосіф Гірнавіч пашоў у залу, дзе адкрываўся злёт рабкораў фабрыкі.

Менск, абутковая фабрыка імя Кагановіча.

Ударнік калгасных палёў

Сцяпан ШАІРКА

Рэдактар насценгазеты калгаса «Бязбожнік», Лёзненскага раёна.

Каля 300 нумароў калгаснай і брыгадных насценгазет ляжыць у майм архіве.

З 1931 г. працую я рэдактарам насценнай газеты—спачатку брыгаднай, затым агульнакалгаснай. За 4 гады ў мяне накапіўся багаты вопыт работы. А ў пачатку цяжка было не ведаць, з чаго пачаць, як ставіць пытанні.

Да калгаса я быў батраком, пасвіў чужых жароў. Сям'я жыла бедна. І калі ў 1929 годзе ў сельсавеце арганізавалася калгас «Бязбожнік», бацька мой першы з сялян вёскі Алыгуцкая ўступіў у гэты калгас.

Далёка было нам хадзіць на калгасную работу—4 кілометры. Пераехалі ў цэнтр калгаса. Тут я стаў больш прыглядацца да калгаснага жыцця, работы. Спачатку пасвіў скот, затым стаў ездзіць на калгасныя работы. Непарадкаў, безгаспадарчасці было ў калгасе многа. І хоць малады я яшчэ быў зусім, а бачыў гэтыя непарадкі. Хацелася іх знішчыць, наладзіць работу ў калгасе, а як гэта зрабіць—не ведаў.

Чытаў я ўжо тады газеты, бачыў сельскагаспадарчыя звесткі, хацелася і мне павідаць аб справах нашатага калгаса. І калі ў 1931 годзе пачала выходзіць у раёне друкаваная газета, я рашыў стаць селькорам.

А пісаць было аб чым. Кулак Старавойтаў уараў у калгасе часткі ад маашыны, агітаваў калгаснікаў позна выхадзіць на работу. Лён гнаў у калгасе.

Напісаў я аб гэтым у раённую газету. Праз пяць дзён гляджу надрукаваная мая

заметка і подпіс пастаўлен С. Шаірка. Сам сабе не верыў я тады: гэта была першая мая заметка. З гэтага часу я наладзіў цесную сувязь з рэдакцыяй. У тым-жа годзе ўступіў і ў комсамол.

★

Арганізавалася ў 2-й брыгадзе насценная газета. Мяне, як комсамольца і селькора, выбралі рэдактарам гэтай газеты.

Наўдалы вышаў у мяне першы нумар брыгаднай насценкі. Вялікую памылку дапусціў я. А справа была такая. У самы разгар сяўбы экасіў я заметку брыгадзіра Махлаёва. Брыгада павінна была засеяць у той дзень 8 гектараў, а засеяла 6. Махлаёў пісаў, што заданне не выканана таму, што іпоў дождж, што і назаўтра можа быць такое становішча. Гэта дэмабілізавала калгаснікаў.

Тады-ж я атрымаў і першае ўказанне ад рэдактара «Ленінскага сцяга» т. Сядоўскага. Зразумеў я сваю памылку, выправіў яе. Моцна ўзяўся за наладжанне калгаснай дысцыпліны, парадку ў працы.

Быў тады брыгадзірам у нас Махлаёў. Прышоў аднойчы на работу калгаснік Струкоў, а куды ісці працаваць—не ведае. Звярнуўся да брыгадзіра, а той яму адказвае: «Ідзі вунь да ільгу». Прабралі мы за гэта Махлаёва ў газеце, заўважылі яму, што трэба накіраваць калгасніку, дзе і што яму трэба рабіць.

Насценгазету мы выпускалі ў аб'ёме перапынкі і вывешвалі на дошцы ў полі.

Неўзабаве выбралі мяне рэдактарам

агульна-калгаснай газеты «Ударнік палёў». Справы ў калгасе былі няважныя, кулацка-варожыя элементы падрывалі калгас з сярэдзіны. «Ударнік палёў» узяўся выкрываць кулацкую работу. Газета выкрыла старшынню калгаса Брэі-пеміта, які аказаўся кулаком (меў 30 гектараў зямлі, 7 кароў, трымаў батракоў). У калгасе ён шкодзіў «ціхай са-най». Выкрыла загадчыка малочна-таварнай фермы Лісуківа—кулака, які загубіў 25 проц. цялят, брыгадзіраў Ада-ма і Янку Наўдзіных, якія пагналі аніс і лён, клапацішчыка Лазарэнка—п'яніцу, раскравіўшага калгаснае дабро. Рэдка-легія дабілася выключэння гэтых шкод-нікаў з калгаса.

★

Здавалася мне, што насценгазета доб-ра працуе. Але памыляўся. Два гады быў калгас у глыбокім прарыве: гніў хлеб на полі, лён. Зайшла раз аб гэтым гутарка ў рэдакцыі раённай газеты. Спрачаўся я з рэдактарам газеты т. **Мінчуковым**, дамагавіў яму, што добрая ў нас насценгазета. А Мінчукоў мне гаво-рыць: «Не, Шаірка, адстае калгас, зна-чыць, дрэнная і газета. Там, дзе доб-ра працуе газета, і калгас добры». Па-прыўдзіўся я тады, але згадзіўся. Усхва-ліваны прышоў я з рэдакцыі ў калгас, сабраў сваіх селькораў, расказаў ім пра гутарку з т. Мінчуковым. Паранглы моцна ўзяцца за работу.

Сабралі мы нарады па брыгадах. Вы-крылі, што старшыня калгаса Пукаў—п'яніца, раскравіў калгаснае дабро. Да-біліся зняцця яго з работы. Далі нам моцнага старшынню, камуніста-селькора т. **Кабанова**. З дапамогай камсамольцаў, селькораў, усяго калгаснага актыва на-чалі выцягваць калгас, выводзіць яго ў перадавыя.

★

Наш калгас ільнаводчы. І таму на-лён мы звярнулі асаблівую ўвагу. З ну-мара ў нумар газета асвятляла ход сяў-бы ільну. Паказаліся ўсходы ільну, на-чалі гаварыць аб пражолцы. Задолга да пражолы газета загаварыла аб падрых-тоўцы прылад, аб звынях прапольшчыц. Па ініцыятыве рэдкалегіі сабралі сход калгасніц. Леаніда селькорка—50-гадо-вая **Махлаёва Ансіня** заявіла на схо-

дзе: «Гуртам працаваць дрэцца. Трэба разбіць прапольшчыц на звыні, аргані-заваць саборніцтва звыняў». Тут-жа разбіліся на два звыны. Звынявымі вы-лучылі **Махлаёву і Беўшын**. Умовы саборніцтва вызначылі: выходзіць на работу ў 5 гадзін раніцы, працаваць да цяжына. На абед—2 гадзіны. Норму ў 0,25 гектара не толькі выконваць, але і перавыконваць. Палоць чыста, не па-кідаючы ніводнай травінкі.

★

Пачаслася прапложка. Ледзь золаск выш-ла на работу звыно селькоркі **Махлаё-вай**. Патлядзелі, Беўшын з яе звыном нічэ няма, спазнілася амаль на гадзіну.

Увечары, пасля абмеру прапложатой цяжыны, рэдкалегія выпусціла насцен-газету. Вялікімі літарамі была напісана «Допка тэмнаў». Звыно селькоркі **Мах-лаёвай** перавыканала норму, дало 1,08 га, замест 1 га. Звыно Беўшын цягне-ца ў хвасце: замест 1 га праналола 0,40 га. Ударніца **Махлаёва** ў кароценькай заметцы расказала, таму яе звыно пе-равыканала норму.

Групу Беўшын рэдкалегія рашыла за-несці на чорную допку, якая прыбіта-ла самай дарогі.

На другі дзень звыно **Махлаёвай** зноў перавыканала норму, дало па 0,28 га на прапольшчыцу. Звыно Беўшын дало толькі 0,18 га.

24 мая склікалі вытворчую нараду, павялілі паянарадыя вынікі саборніцтва. Беўшын дала слова, што адставаць больш не будзе. 1 25 мая звыно Беўшын дало ўжо па 0,25 га на чалавека, сель-корка **Гурко**—0,27 га. Але **Махлаёва** ўсё-ж апярэдзіла. Яе жывыны прапало-лі па 0,31 га. На брыгадным сходзе **Махлаёвай** перадалі чырвоны сцяг. Ра-гожаны сцяг уручылі **Арцём'евай**.

«Бач, вунь палае чырвоны сцяг — гаварылі калгасніцы.—Наша **Махлаёва** не падвядзе. Яна сур'ятная, нібы мала-дая. А вось з **Арцём'евай**, атрымаўшай рыгожны сцяг, ніхто гуляць не будзе».

Падцягнулася **Арцём'ева**, падцягнула-ся звыно Беўшын. Не даваў веры стар-шыня калгаса, калі яму заклілі, што звыно Беўшын вышла ў перадавыя, дало па 0,36 на прапольшчыцу.

30 мая скончылі першую прапложку ільну. Праваді і другую прапложку. За-

тоє і лєп вырас добры. Своєчасова ўбра-
зі, ято, апрацавалі, своєчасова здалі
дзяржаве, пават перавызначілі план
здачи.

★

Не толькі за лєп змагалася газета.
Летась, з выпускам пазыкі другога года
другой пачаток мы мотыя ўзяліся і
рэалізацыю пазыкі ў калгасе. Перш чым
агітаваць калгаснікаў, усе члены рэдак-
цыі і селькоры Кабанаў, Струкаў, Пеме-
нова і інш. пачыналіся на пазыку на
50 руб. кожны. Затым вывучалі спецы-
яльны нумар нацыянальнага. Правялі
налічкі абхот усе калгаснікі, не-
калькі сходаў. У выніку калгаснікі пад-
пісаліся на 4.000 руб.

За ўзорнае правядзенне работы па
рэалізацыі пазыкі мяне прэміравалі пра-
чымі Пятраўска і 75 рублёў.

Змагалася газета і за своєчаснае вы-
кананне ўсёх абавязанасцяў перад
дзяржавай. І ў тым, што калгас з по-
спехам правёў уборку, паставіў хлеба і
бульбы, здачу ільгу дзяржаве, выкараў
ужо 60 проц. плана мясапаставак 1935
года, перавызначіў план вытворчых ма-
тэрыялаў дзяржаве 13 тон збожжаў хле-
ба і 20 тон бульбы.—номалая заслуга
калгаснікаў і брыгадных газет і селько-
раў.

★

І з жывёлатраўляй зарна ў калгасе
пачаўся 3-й год збожжа маладняка.
Замест 160 парасят маю 180, 100 пар-
сят рассталі калгаснікам. Надзялілі і
намі ўсёх бескароўных. Зараз былыя бат-
ракі Козылова, Козыцэр і інш. маторы
роў. Тут сядзіла артыстэска, га-
спадарчая рука новага ступіны калгас-
а, комуніста-селькора Кабанава Актыў-
на дапамалі яму селькоры, выкарава-
чы школьнікаў на ферме, безгаспадар-
чаць, дрэныя адносіны да жывёлы.

Летась у нас жарабіты былі дадуча-
ны Аляксееву, які даў іх да таго, што
яны сталі пагоны на пшэны. Газета
пачала кулацкую работу Аляксеева і
дабілася, што праз тры дні жарабіты ат-
яго забралі.

Пялят паглядала Аляксеева. Яны ста-
лі хуліць, гнуць. Газета дабілася, што
Аляксееву знялі з гэтай работы.

Бласавы вораг яшчэ і летась шкодзіў

на асобных участках работы. Газета ў
мінутым гоце выкарава кулака Або-
на, які прапрацаваў на часалу брыгады,
агаворыў іх усе зладзежы і ўсё з
кладзе і 100 рублёў збожжа. Газета патра-
бавала суровага суча пад Абоным.
Праз тры дні кулак Абоны быў асуджаны
на 10 год пазбавлення волі.

Зусім выпадку газета выкарава дзяка
Аляксеева, які пралеў у калгас і сам не
выходзіў на работу, а калгас-
нікаў скаржы, падыходзіў да пшэны.
Пават вывучалі газету Аляксеева
з калгаса.

■

Так змагалася газета і за селько-
ры за арганізаваныя-гаспадарчае ўла-
даранне калгаса.

Зараз уся ўстага газет і селькораў,
які і правядзення калгаса, звернута на
пачынаюць да сябе. Мы не толькі
пачынаюць у калгаснай і брыгадных нацыяна-
льнах аб пачынаюць да выспы. Рэ-
дакцыя газеты ўстага, арганізаваныя
у калгаснай работе. Так, за апошні год мы
пачынаюць тры селькоры і рэдакцыі:
на пачынаюць арганізаваныя ў калгаснай
работы селькоры і рэдакцыі і рэдакцыі пра-
ведзіў пачынаюць калгас. На матэрыялах
селькоры брыгады зняты з работы варты-
ны Тучаўскі, які спаў на пачынаюць.

На ініцыятыве нацыянальнага 3-й
брыгады (рэдакцыя т. Пименова) сель-
коры разгаворылі збор пачынаюць. Сабра-
лі ўсе тры тры.

Пачынаюць да выспы сытага, моц-
нага калгас — такую збожжу пачынаюць мы
пачынаюць калгаснікам. На ініцыятыве га-
зеты пачынаюць калгас абавязаны кон-
курс на пачынаюць коняха, выкарава тры
пачынаюць коняхаў 300 руб.

Устава пачынаюць з нумара ў нумар
пачынаюць коняха, пачынаюць абмеп
пачынаюць работы коняхаў. Лепшы ко-
рых-селькор Трапачкін ўжо пачынаюць
50 руб.

Коняхі сталі лепш пачынаюць. І коні
ў нас зараз скаржы ўстава. Кал-
гас амаль пачынаюць гатоў ўжо да
пачынаюць.

Зараз я арганізавалі ў калгасе калек-
тыўнае чытанне мастацкай літаратуры.
Канчаем ўжо «Пачынаюць пачынаюць» Шо-
лахава. Актыўны ўдзел у чытанні пры-
маюць селькоры.

4 газеты выходзяць у нас зараз у калгасе: агульнакалгасная «Ударнік палёў» выходзіць раз у 5 дзён і тры брыгадныя выходзяць праз дзень. Думаем зараз арганізаваць газету на жывёлагадоўчай ферме. 32 селькоры згрупаваны вакол газет. 20 з іх самі пішуць, а 12 вусныя селькоры.

Рэдактароў і членаў рэдакцый брыгадных газет я часта збіраю, намячаю з імі план работы, даю ўказанні. Збіраю і нарады селькораў, гутару з імі. За апошнія два месяцы збіраў іх некалькі раз—і на пытанню падрыхтоўкі да ўсебеларускага з'езда рабселькораў, і перад правядзеннем рэйдаў.

І трэба сказаць, актыў у газеты напіраны: селькоры Стрункоў, Піменава, Раўгуль, Царэнка, Брык, Свечнін, Гурко, Набачаў, Версан—на іх «Ударнік палёў» апраецца ў сваёй рабоце. У рэдакцыі ў мяне большасць комсамольцаў, маладых ударнікаў. Любяць яны гэту работу.

Учосень газета калгаса «Спаборнік» апырэдзіла пашу. Не спаў я тады ночы, хваляваўся. Сабраў я селькораў, расказаў ім, як стаяць справы. «Нельга нам адставаць»—заявілі селькоры і далі слова дабіцца, каб наша газета была лепшай у раёне. І селькоры сваё слова стрымалі: мы зноў апырэдзілі газету «Спаборнік».

Нядаўна праўленне калгаса прэміравала лепшых селькораў: Піменава 20 рублёмі, Версана і Царэнку—па 15 руб., мяне прэміравалі 20 рублёмі.

Некалькі слоў аб сабе. Я не толькі рэдактар насценгазеты. Я яшчэ комсамольскі арганізатар у калгасе. Нядаўна, з месяц назад, мяне вылучылі брыгадзірам 1-й брыгады. У падрыхтоўцы да сяўбы мая брыгада вышла перадавой.

Работа як рэдактара і комсамольскага арганізатара не перашкаджае мне ўдара працаваць у калгасе. За 1934 год я выпрацаваў 451 працадзень.

За добрую селькораўскую работу мяне 6 раз прэміравалі.

Зараз я займаюся ў завочным інстытуце журналістыкі БССР з тым, каб пад кіраўніцтвам партыі яшчэ лепш працываць, лепш арганізавань селькораў на барацьбу за большавіцкі калгас за змажэнне калгаснае жыллі.

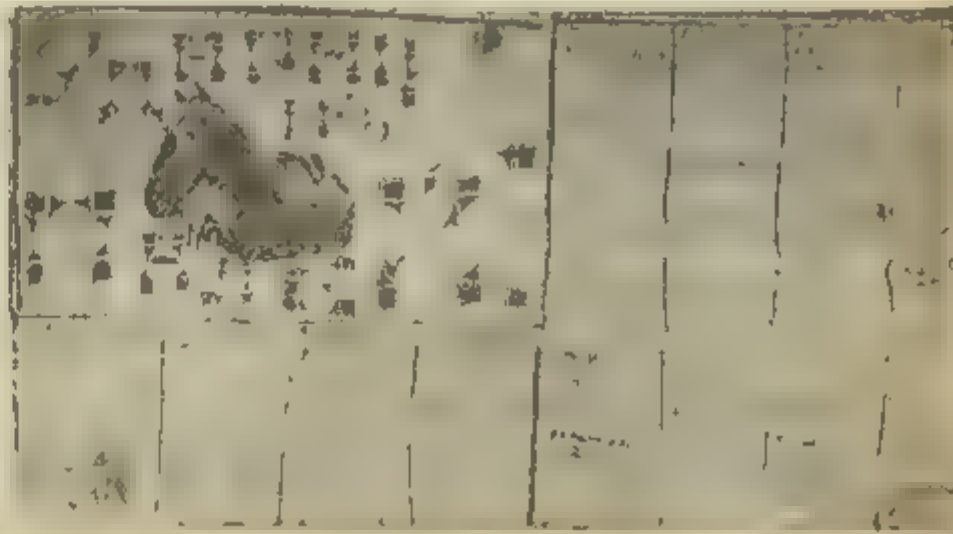
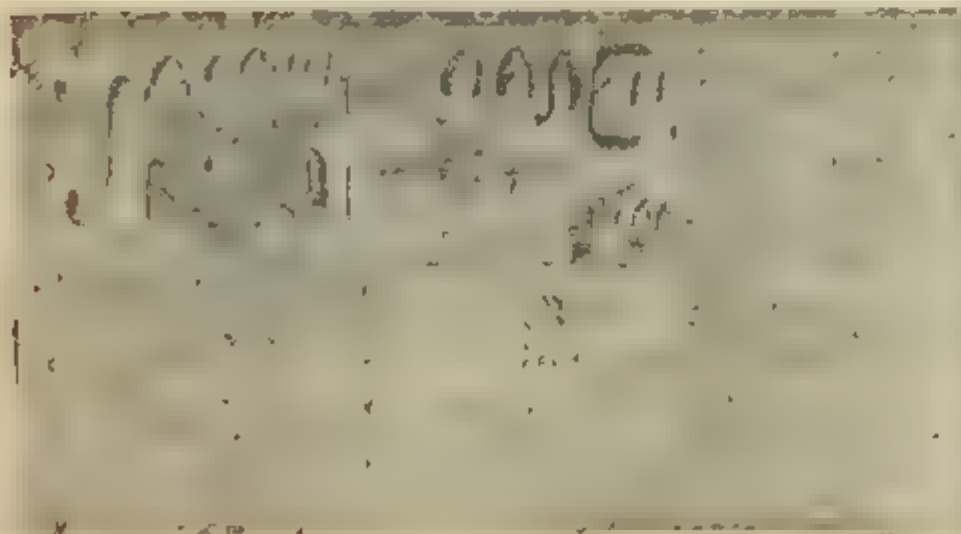
АД РЕДАКЦЫІ:

Гэтымі днямі рэдакцыя «Большэвіцкаго друку» атрымала ад т. Шэйні пісьмо аб зачыненні самакрытыкі ў Лёзненскіх раённых арганізацыях, аб беспадстаўным выключэнні яго з комсомола.

Матэрыялы праверкі гэтай справы будуць змешчаны ў наступным нумары.

★ ★ ★

«Ударнік палёў» — насценная газета калгаса «Бялбожнік»; Лёзненскага раёна.

ВУЧЫЦЦА САМ І ДРУГІХ ВУЧЫЦЬ

Сартаваинце выпрацава-
най-прадучэй на суча-
сных заводах дачыцца ад-
капейнай работай. А і
прадмысла сартаваини
запасыць якасць прадук-
цыі абытковай прамысло-
васці.

Бывають сюди на ви-
гляд як бачили вчора
наш, майже я. Але майже
якості наш майже
жодного з них. У вчора
бачили, тільки з рідко
судити, щоб так тривало.

Ал сартавальничыца
мне, м. л. трыніць вясці, оулад
і рэчывы і прывацявай для ш. рэкаі
саражываніх працэсамі. Сі таваль-
ничык прывіет уладцаў тэхнічай сваёй
роботы.

Еластычнасць, добрая, прадубленасць,
нармальная пражыванасць, мяккасць
— усё гэта абавязковыя паказальнікі
якасці ежур. Дзірны, дражны, прэласны,
выхваты машыны — гэта паказальнікі
браку, нізкай сортнасці.

Аўладаць тэхнікай сцэнавання справа
нялёгка. Патрэбна ўважлівасць, адда-
пасць справе, веданне тэхналагічнага
працэса апрацоўкі скур, дэталёвае ве-
данне правіл дзяржаўнай стандартыза-
цыі.

Займаючись на скарговод «Большевик». Запитує любота робочага ті «служа-чага», хто на заводзе лепшы сартаналь-пичиж, ізотаєц сваёй справы.

Вам сразу аджажуць: таварыш
Столпер.

Рабочий-изготовитель Столпер — женщины сар-
тавылпытчы, майстар сваёй справы.

Таварыш Столпер 29 гадоў працуе на
скураной справе. 13 год ён бесперапын-
на працуе на тырвопастыжным заводзе
«Болыпэткі». Рабкор-іютавец Столпер
аўладаў усімі працэсамі скураной вы-
творчасці.

Яго вочы, яго рукі ніколі не пау-
-

Тав. Столпер

любящие и уважающие
своих братьев и сестер.

Значно выбора
гавярцаў тав. Столнер
абавязавася ведаць да
всёгата. І я вый. ра-
стоўваю сілу большае
кама друку для организа-
цыі культурнай работы
на грамадстве .

Ші тэп факт з вы-
ражэння жывіцы не пра-
ходзіць ужо яно хваці.
Шмат квітковых неба-
жукіх бэзо і рэч на
заводзе Таб Сігнар з

у сьом' істину, що виходить з того, що
вони не мають нічого спільного з
тими, які виступають проти них.
Тому ж вони не можуть бути
своїм цим самим шлюбним єдиним
у житті.

Його заметки іменцання на ставовках
цехавай і бригаднай насцетазет і
пмагтыражкі, прасяжнуты любоўю і па-
вагай да ўдарнікаў, да пасьбітаў куль-
туры ў рабоце, прасяжнуты пагардай да
ізаарганізатараў, соцыялістычнай вы-
творчасці.

Рост завода пацягнуў за сабой і рост
рабочага калектыва. Работы калектыву
роў за лінк некваліфікаваных рабочых.
Рабочор Столпер самааддана вучыў на-
ладных рабочых працаваць

Тав. Дуброуіч і Ароцкер п'ядаўна
прыпілі на завод. Кваліфікацыі ў іх не
было ніякай.

Тав. Столпер узяў іх пад свой па-
гляд.

Навучыць іх культуры работы сарта
вальнічыка — вось задача, пастаўленая
Т. Столлерам.

«Мой метод їх навчання, — розказував тав. Столпер, — зусім простий. У початку яни працювали при мені, підлягалися до моєї роботи. Я їх навчав з усіми секретами сартавства. Називав їм маленькими адзінкі (рак) і називав їм з технічними питаннями апрацюні скуру, з дзяржаўнымі законамі

стандартызацыі. Калі ўбачыў, што хлопцы трохі аўладалі справай, я іх паставіў на самастойную работу. Уважліва сачыў за іх работай, кожную памылку выпраўляў. І зараз Дубровіч і Ароцкер нядрэнныя сартавальшчыкі».

У гэтых простых словах перадава ўся сутнасць практычнай работы тав. Столпера.

Рабкор-ісотавец тав. Столпер — актыўны грамадскі работнік. Ён некалькі раз выбіраецца ў члены Менторсовета, добрасумленна выконвае ўсе даручэнні секцыі рэволюцыйнай законнасці, членам якой ён з'яўляецца.

Тав. Столпер прымае ўдзел у рабоце рату камісіі заўкома па паліпінэнцыю бытавых умоў рабочых. Апошняя яго работай была праверка выканання дага-

вароў з жакетамі па рамонту кватэр рабочых. Усе гэтыя пытанні тав. Столпер асвятляе праз друк.

Столпер, як рабкор, грамадскі работнік, не спыняецца на дасягнутым. Ён увесь свой вольны час аддае вучобе, самаадукацыі. Ён займаецца ў саўпарт-школе, акуратна чытае газеты і журнал «Голос кожевника».

Тав. Столпер можа паслужыць прыкладам для многіх рабкораў-ударнікаў. прыкладам рабкора, беззаветна адданага справе нашай партыі, справе барацьбы за якасць работы нашай сацыялістычнай прамысловасці, справе выхавання самага выдатнага ў нашай краіне — людзей.

Менск, завод «Большевик».

Я. З.

А Б Ч Ы М Я Р А С К А Ж У З' Е З Д У

Раман М У Х А

Я еду ў сталіцу Беларусі — Менск, на ўсебеларускі з'езд рабсельжораў. Патупцё бязмужнай радасці напаўняе маё сэрца. Я ганаруся: ад нашага-ж Мазырскага раёна выбрані на з'езд толькі пяць дэлегатаў.

Калі мяне выбіралі на з'езд, калгаснікі нашага калгаса «Культура» далі мне наказ: падрабязна расказаць з'езду аб рабоце насценгазеты і сельжораў нашага калгаса, а таксама ўважліва слухаць і запісваць, аб чым будуць гаварыць нашы кіраўнікі і дэлегаты з іншых раёнаў. Аб гэтым я па прыездзе са з'езда навінені расказаць нашым сельжорам і калгаснікам.

Наказ нашых сельжораў я абавязваюся выканаць поўнасцю. Тут-жа хачу спыніцца толькі на некастрычных фактах з нашай работы.

Раскажу аб тым, як уплывае насценгазета на выхаванне і вырошчванне людзей. У нас у калгасе быў такі факт. Вясной мінулага года насценгазета «Ударнік» моцна змагалася за тое, каб калгас атрымаў прызнанства ў сельсавеце па сяўбе. У спаборніцтва ўключыліся многія калгаснікі. Але ў гэты-ж час было заўважана некалькі фактаў, калі

асобныя калгаснікі дрэнна адносіліся да копей.

Калгаснік Пасюк Пётр атрымліваў дрэнна прыстаўзіў вутраж і абразіў каця. Мы гэты факт пытка адлісці ў насценгазете, не пашкадавалі моцных слоў для аргументацыі Пасюка. Эпэрава таты дасталася Пасюку і ад калгаснікаў.

І вось прайшло з таго часу менш года. Мы сачылі за паводзінамі Пасюка, прыглядзіліся да яго работы. Чалавек мяняўся проста на зыхах. З таго часу больш не паліпалася, каб ён дрэнна паводзіўся адносіўся да каця Пашава-тот. яго конь быў узорам для другіх, заўсёды намормлены, чысты, зброу падпалта, скураўтая, відзе ні аднаго вала. Пятро Пасюк пераказваў у тым велізарным значэнні, якое мае конь у калгасе. Ён палюбіў каця. Многія бачылі, як вечаарамі пасля работы Пятро яшчэ гадзіну аставаўся на канюшні, каб паглядзець, як корміць яго каця.

І калі прайшоў нам трэба было вылучыць старшага конюха, калгаснікі адразу прапанавалі Пасюка. Цяпер Пятро Пасюк у нас старшым конюхам, і трэба сказаць, што ў яго коняхі другіх

калгасаў могуць многаму навучыцца. Аё чым гаворыць гэты факт? Аё тым, як ісправляюцца людзі ў калгасе. Як ўтварылі аднаасобнік, прысвоілі з сабой у калгас звычай абшывіх адпосін да прамысловай уласнасці, пад уплывам каласціва рэбіцца зусім другім чалавекам. Лчу, што наша насценгазета ў гэтым адыгрывае не апошнюю ролю.

Хачу адзначыць тое, што ў нас у калгасе прыкладна шастаўлена рэагаванне на сігнал насценгазеты. Кожную заметку, на якой трэба прыняць меры, праўдзінна разглядаю адрозу пасля выхаду нумара насценгазеты. У гэце мы звылі спецыяльны аддзельчык «Па следках заметак селькораў», у якім друкуем наведанні аё прынятых па заметках мерах.

У нашым насценгазете існуць лепшыя калгасы-удзельнікі. Вось некаторыя з нашых селькораў.

Амтыўна прымаю ўдзел у насценгазете брыгадэр дзвой брыгады **Несцер Харлам**. Ён адоце ен прымае прыходзілім. Іто брыгада да першым месца ў калгасе.

Загадчык малочна-таварнай формы **Еўдакім Харлам** таксама адзі з лепшых селькораў насценгазеты. Пра яго прыкладную работу на ферме ведаюць дасюда за нашым калгасам. Кароўнік утрымліваецца ў чыстым чыстаце. Каровы чыстыя, на ферме дакладны распарадак. Там, Харлам пачаўна сам зрабіў для кароў раздільны стапок. Гэтаю новаўвядзенне цяпер пераймаюць у нас усё дна калгасы.

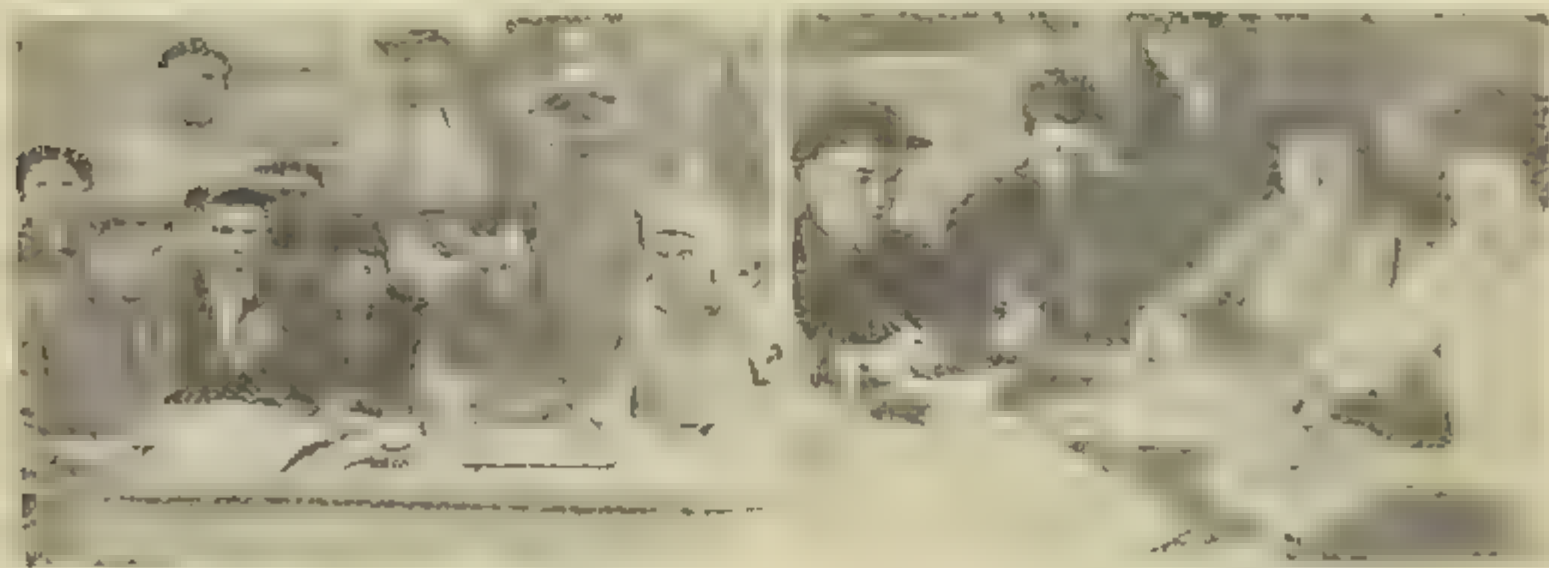
У насценгазете прымаюць удзел яшчэ калі 15 калгаснікаў. Гэта не лчачы вусных селькораў, а іх у нас пачаўна аінча больш. З вуснымі селькорамі мы вядзем аднаведную работу, і некаторыя з іх пачалі ўжо самі пачаць запісваць.

Я, як редактар насценгазеты, многа часу аддаю сваёй вучобе. Выпісваю і чытаю журналы «Раокресткор» і «Селькор». Нядаўна з палтаўскай газетай пачаў атрымліваць лісткі, вяданыя «Крестьянской газетой» у дапамогу заможнай селькоруўскай вучобе. Гэтыя лісткі вельмі карысныя. Я раю ўсім редактарам насценгазеты паступаць на заможнай курсы «Крестьянской газеты».

З кніжак «Крестьянской газеты» я адоўжваю многа калгасных пачаў, як лепш паставіць работу насценгазеты. Маж лішым выкарыстаў параўдзельна ў насценгазете пра важныя падзеі ў СССР і за мяжой. Ініцыя ў кожным нумары «Ударника» мы згодзе аддаем «Што новага ў СССР і за мяжой». Матэрыял для гэтага аддзела быру з цэнтральных газет.

Адно дрэнна сам то я вучуся, але не аргументаў, каб вучыцца астатнія нашы селькоры. Гэты стрыва цяпер аддам асаблівую увагу. Кніжкі «Крестьянской газеты» будзем прапрацоўваць на гуртку членаў рэдкалегіі і селькораў.

КАЛГАС «КУЛЬТУРА», ДАМАНАВІЦКАГА СЕЛЬСОВЕТА, МАЗЫРШЧЫНА.

Рэдкалегія насценгазеты калгаса імя Кірасі на (злева) і рэдкалегія насценгазеты калгаса «Ільіч» (справа) спабарнічаюць на лепшую работу насценгазет на падрыхтоўцы да вясняной сяўбы.

СЕЛЬКОР ІВАН ВІСЛАУС АПРАЎДАЎ ДАВЕР'Е КАЛГАСНІКАЎ

В. ВІТКІН, Р. СІМХОВІЧ

Старшыня Ляшнянскага сельсовета (Капыльскі раён) т. Віслаус зусім малады. Яму 24 гады. Зусім нядаўна, у 1932 годзе, ён быў нічо вучнем сямейнай школы. Але за 2 гады пасля сканчэння сямігодкі Іван Віслаус прайшоў багаты шлях ад радавога калгасніка да старшыні калгаса, а затым і старшыні сельсовета.

У калгасе «Прагрэс» т. Віслаус быў адным з лепшых ударнікаў-селькораў, рэдактарам калгаснай выцённай газеты. Любоўна працаваў ён над кожным нумарам газеты, над кожнай селькорскай заметкай. Калгасная наценка была ўвартую барацьбу з усімі недахопамі ў рабоце калгаса, з безгаспадарчасцю, з гультаямі, выкрывала класавыя-нарожных людзей, якіх прабраліся ў калгас. Паказваліся ў газеце і лепшыя ўзоры работы. Наценка вучыла калгаснікаў, як трэба працаваць, як гаспадарча і арганізавана ўмяцоўваць калгас, выходзіла з калгаснікаў сацыялістычныя адносіны да працы, да грамадскай ўласнасці.

Рэдактар наценкі тав. Віслаус турбаваў кожную дробязь, кожны недахоп у калгасе. Наладзіў работу ў калгасе і стаў яго галоўным імкненнем. І з гэтай мэтай ён пісаў не толькі ў сваю наценку, але і ў раённую газету «Калгаснік Капыльшчыны». Але ніколі ён не абмяжоўваўся тым, каб толькі сігналізаваць аб недахопах. Ён арганізоўваў калгаснікаў на барацьбу за арганізавана-гаспадарчае ўмяцэнне калгаса, сваёй работай паказваў прыклад сумленнай калгаснай працы.

І калгаснікі калгаса «Прагрэс» выбралі рэдактарам калгаснай газеты тав. Віслауса старшынёй свайго калгаса. Тав. Віслаус апраўдаў давер'е калгаснікаў. Калгас «Прагрэс» стаў адным з перадавых калгасаў у раёне.

Побач з калгасам «Прагрэс» знаходзіцца калгас імя Ульянава. Гэта самы прарыўны калгас у сельсавеце. І

Тав. ВІСЛАУС, старшыня Ляшнянскага сельсовета Капыльскага раёна, селькор-ударнік, дэлегат III усебеларускага з'езда рабселькораў.

тав. Віслаус, як добрага арганізатара і кіраўніка калгаснай вытворчасці, у 1934 годзе накіроўваюць старшынёй калгаса імя Ульянава. Тав. Віслаус разумеў, што адзін ён нічога не зробіць, не выйграе калгас з прарыву. Ён бярэцца за стварэнне моцнага калгаснага актыву, ачышчэнне праўлення калгаса ад людзей, перапакджаўшых працаваць.

Каб апраўдліва кіраваць, трэба ведаць людзей, ведаць з кім працуеш, гаворыць тав. Віслаус. А ў вывучэнні, выхаванні і згуртаванні людзей няма лепшага ламоўніка, чым газета. І ён актыўна дапамагае наладзіць работу калгаснай наценгазеты, піша ў наценку і раённую газету.

Заўважыў аднойчы тав. Віслаус, што машыніст несумленна адносіцца да работы на маладарні. Як старшыня калгаса паднятыў яго. Але гэтага мала. Трэба перавыхоўваць чалавека, дапамагчы

яму паправіцца, на яго прыкладзе выхоўваць астатніх калгаснікаў. лепшым сродкам для гэтага ёўляецца друк. І тав. Віслаў піша пра гэтага машыніста ў «Калгаснік Капыльшчыны», у калгасную наценку, даводзіць, што ў прэмнай рабоце вінавата не малатарня, а людзі, што працуюць на ёй.

Падкўлачнікі **Жылна і Каленчыц** падрываюць работу калгаса. Іх выключаюць з калгаса. Група евангелістаў вяртае работу на падрыву калгаснага будаўніцтва. Тав. Віслаў выкрывае гэту групу. Праз сваю калгасную наценку ён на фактах падрыўной работы евангелістаў, падкўлачнікаў Каленчыца і Жылны мабілізуе калгаснікаў на ўзняцце класавай шчынасці, на бязлітасную барацьбу з класавым варожымі элементамі.

Надыходзіла веснавая сяўба 1934 г. У калгасе яно хапала насення. Тав. Віслаў праз газету мабілізуе ўсю грамадскасць калгаса на набыццё насення, не супакойваецца да таго часу, пакуль калгас поўнасю по збяспечан насенным матэрыялам.

Запятываецца рамонт інвентару, і т. Віслаў пры дапамозе газеты арганізуе ў калгасе рамонтную майстэрню.

Калгаснікі павінны аўладаць сацыялістычнай аграэхнікай. І тав. Віслаў завербаваў 52 калгаснікаў на завочныя аграэхнічныя курсы пры газеце «Калгаснік Беларусі».

Мала адной агульнакалгаснай наценгазеты. Ён дапамагае арганізаваць газеты ў брыгадах, на калгаснай канюшні.

Калгас імя Ульянава з адстаючых вышаў у перадавыя. Размеркаванне ўраджаю паказала, што калгас цвёрда ідзе па шляху да заможнага жыцця.

У калгаснай наценгазеце тав. Віслаў паказвае, што даў калгас бедняку **Каленчыцу Сцяпану**, які ў мінулым са свайго ўраджаю ніколі не меў хлеба больш чым на 2—3 месяцы. А ў калгасе Каленчыц атрымаў столькі хлеба, што яму хопіць на ўвесь год. Гэты паказ пераканаў многіх аднаасобнікаў у перавазе калгаснага ладу, і ў праўлен-

не сталі паступаць заявы аднаасобнікаў аб ўступленні ў калгас.

«Рабселькор цяпер ужо не можа абмежавацца тым, што ён бярэ пад абстрэл свайго п'яра ход выканання тых ці іншых рашэнняў партыі і ўрада. На даным этапе рабселькор, як перадавік у радах барацьбы, павінен быць арганізатарам барацьбы за выкананне гэтых рашэнняў, даючы сваімі адносінамі да работы ўзоры працоўнага гераізма» — гэта ўказанне тав. **Пастышэва** тав. Віслаў праводзіць у сваёй практычнай рабоце.

І за гэта лж. чы і паважаюць калгаснікі тав. Віслаў. За гэта яны выбралі яго старшынёй **Ляшчынскага сельсовета**.

Усім лядаўна прыстуніў ён да стварэння новай работы, а ўжо ёсць чым ў яго навучыцца. У сельсавеце абрэшчан конкурсы на лепшую падрыхтоўку калгасцаў да сяўбы, выдзелен фонд для прэміравання лепшых калгасцаў. Працэнт калектывізацыі ў сельсавеце ўзніўся з 72 да 80.

Новы старшыня сельсовета **німецін** і культурнага паходу. У п'ярую чаргу ён узяўся за кандэлярню сельсовета, за тое, каб зрабіць яе ўзорам культурнай савецкай установы. Ужо прыведзён у парадак кабінет старшын, кабінет ЗАГС'а. Чыста стала і ў астатніх пакоях.

Надзвычай вырас за 2 гады селькор Віслаў. Нездарма на раённым з'ездзе рабселькораў Капыльшчыны яго адзначыла выбралі дэлегатам III ўсебеларускага з'езда рабселькораў.

«Я чытаю «Правду», вывучаю рашэнні нашай партыі, ведаю задачы, якія стаяць перад намі, — гаворыць тав. Віслаў. — З'езд рабселькораў Савецкай Беларусі навучыць мяне, як арганізаваць маю работу, як селькора, работу пізавета друку ў сельсавеце, навучыць метадам гэтай работы, а ў гэтых адносінах мне трэба яшчэ многаму вучыцца. І тады, у гэтым я ўпэўнен, мой сельсовет будзе перадавым у раёне».

КІМ СТАЎ БЫЛЫ БАТРАК ВЛАДЗІМІР АМЯЛЬКОВІЧ

Калі вы папросіце сель-
кора Чырвонаслабодскай
райгазеты **Амяльковіча Вла-**
дзіміра Фёдаравіча раска-
заць пра сваё жыццё, ён
памятае пачынаючы з таго, і
ён і ён селькорам, не за-
будзе ўпамінуць і пра сваё
дзяцінства. А дзяцінства
яго было непрыгладнае.
Бацькі да Окунёўскай рэ-
люцыі працавалі ў паме-
шчыкаў, сам Амялькович
Владзімір з 8-мігадовага
ўзросту пачаў батрачыць.

Кудамі Рымануўскі, Лівнік, Уздрок, Ва-
латкович прымушалі працаваць ад цямна
да цямна, бязлітасна яго эксплуатава-
лі. Так праходзілі гады.

Наступны год вялікага пералому. І на-
грабленае кудамі Рымануўскімі, Лів-
нічамі, Уздрок, Валатковічамі і інш. ба-
гацце стала воляй мільёнаў пераходзіць
у рукі працоўных, у рукі арганізаваных
калгасаў. Усё гэта праходзіла на вачах
Амяльковіча, які бачыў, што такіх-ж
батракаў, як і ён, раскулачваюць быў-
лых сваіх гаспадароў, становяцца самі
гаспадарамі іх маемасці. Усё гэта вы-
хоўвала яго. І калі ён раней ленавядзеў
маемасць, стэраў такую такіх-ж батра-
каў, як ён сам, але пачаўшую кудам-
кам, то ён аз гэта-ж маемасць, перада-
ная калгасам, стала для яго сваёй,
змяніліся яго адносіны да яе.

У 1929 г. амаль няграматны батрак
Амялькович пасылаецца ў жылцкую
сельскагаспадарчую школу. Бабруйска-
га раёна, дзе ён вучыцца два з пача-
вай гады. Школа была ў саўгасе Жы-
лічы, дзе было многа бясгаспадарчасці.

Калі я працаваў батраком, — кажа
тав. Амялькович, — я пачаўся. Калі
пачаўся маемасць кудак. Калі-ж я
ўбачыў, што пачаўся саўгасная мае-
масць, наша сацыялістычная маемасць,
маемасць працоўных, у тым ліку і мая,
я не мог прайсці міма гэтага і абразу-ж
стаў змагацца за ахову сацыялістычнай
маемасці, змагацца за выкананне саўга-
снага плана.

— Я задумаў я над тым, як лепш зма-

гацца за добрую пастаноў-
ку работы ў саўгасе, і пры-
шоў к высладу, што боль-
шавіцкі друк — гэта са-
мая дзейная зброя ў ба-
рацьбе за захаванне сацы-
ялістычнай маемасці, за
выкананне задач партыі і
ўрада. Так у 1931 г. з'яві-
лася ў газеце «Сельскагас-
падарчыя рабочыя Беларусі»
мая першая заметка аб
тым, што ў саўгасе Жылі-
чы згналі 1.000 пудоў на-
сёння дубіну. Па гэтай за-
метцы дырэктар саўгаса быў аддан пад
суд.

Пасля першай заметкі тав. Амялькович
ужо не пачаў пісаць у газеты. Адна-
часова з карэспандаваннем у «Сельска-
гаспадарчыя рабочыя Беларусі» пісаў ён і
ў бабруйскую газету «Камуніст», вы-
крываючы гультаяў, прагультычыкаў,
дабіваючыся рэагавання на кожную за-
метку. Быў вынадак, калі ў сталовіцы
саўгаса сядзеў школьнік, ніякіх скаргі
рабочых аб зусім дрэнным харчаванні,
аб брудзе ў сталовіцы не дапамагалі. А
міністрацыя саўгаса пярэла, што
паставіць лепш работу сталовіцы немаг-
чыма. І толькі калі з'явілася ў «Сель-
скагаспадарчым рабочым Беларусі» за-
метка Амяльковіча, выехала камісія з
Менска. Загаворка сталовіцы аддалі пад
суд, палепшылася харчаванне, сталовіку
стала не пазнаць: яе паблялі, вымылі,
стала чыста.

Тав. Амялькович, бачучы праз друк
гультаяў, выкрываючы школьнікаў, сам
з'яўляецца селькорам, як трэба працаваць.
У 1933 г. калгас «Чырвоная Слабада»,
Чырвона-Слабодскага раёна адставаў па
всёх кампаніях. Зусім забыта быў
улік. Тав. Амялькович пасылаецца туды
рабункаводам, валадзявае ўзорны ўлік
і праз рабунную газету «Калгаснік» па-
чынае паказваць, чаму адстае калгас.
Асноўная прычына адставання была ў
засмочанасці калгаса класава-варожымі
элементамі. Іх выкрыў тав. Амялькович
праз газету. Восем некаторых з іх.
Клёцкін — былы буйны арандатар —

Першы ўсебеларускі з'езд рабселякораў — 19-ІІ-1925 у гор. Менску

л. Ён так «адрамантаваў» плугі, што яны сталі зусім непрыгодны да работы і ўсе былі пздарэблены. Случнім — у мінулым буйны купец — агітаваў за нявыхад калтаснікаў на работу і інш. Усе яны па заметках Амяльковіча вышчыталі з калтаса.

Калтасніка Ліпай Ганна працавала па ферме і крапа бульбу. Змяшчаепа заметка ў газеце, факты напярэчваюцца, яна здымаецца з работы і аддаецца пад суд.

Дрэнна дзглытаюць коней Бялько і Лэгуш, збіваюцца над імі. У «Калтасніку» з'яўляецца аб гэтым замятка. Лэгуш і Бялько атрымліваюць па году прымусовых работ.

Таніх фактаў можна прывесці многа. У тым, што калтас з адсталых вышаў у 1934 г. у рады перадавых, немалая заслуга і селькора Амяльковіча.

Нямала па атрасу Амяльковіча сыпалася пагроз ад тых, каго ён выкрываў, але пагрозы не снынялі яго селькорскай работы. Прагучычына Драбатовіч Мація, якая «папярэда» ад селькора, падала ў РК ДКСМБ заяву, што камсамалец Амяльковіч праследуе яе праз друк. Але РК выкліў, што прагучычына Драбатовіч хапела скамп'юнтаваць лепшага камсамольца-селькора.

Амяльковіч настойліва дабіваецца, каб па кожную змяшчающую ім замятку рэагавалі. Калі не рэагуюць на замятку ў калтасе, ён ставіць пытанне па праўленні калтаса, зноў піша ў газету аб перадаванні, дабіваецца дзейснасці кожнай замяткі. Ён не толькі змагаецца за дзейнасць сваіх допісаў, але да-

б'ваепа рэагавання і на допісы другіх рабселькораў. Як лепшы селькор, ён вылучае супрамаеснікам райпракурора па рэагаванню на рабселькорскае замяткі і пісьмы працоўных. Ім праводзіцца тры шырокія рэйты праворкі рэагавання на пісьмы і допісы працоўных ўстановамі і арганізацыямі.

Зараз тав. Амяльковіч вылучае інструктарам радыёвышчывання. Ён арганізавана матэрыял, каб дань-слухачам цікавыя паведамленні азнаёміць з тым, што робіцца ў раёне, і з гэтай работай спраўляецца яртэрна. Раённая газета не палчыла працоўным паведамляць сваіх чытачоў аб праходзячым у мястэчку пахматным турніры, у якім прымаюць удзел і калтаснікі, а Амяльковіч адраж-ж азнаёміў радыёслухачоў з тым, як праходзіць турнір.

Асноўная рыса ў яго рабоце — гэта падхатляць цікавыя канкрэтыны факты, паказваць жывых людзей.

Тав. Амяльковіч зусім правільна за яўляе:

— Калі я чытаю газеты і іншы ў іх, я адчуваю, як палітычна развіваюся, расту. Мне выханаў большавіцкі друк. Яму я абавязан тым, што стаў свядомым работнікам, яму я абавязан тым, што з усіх сіл імкнуўся выканаць дадзенаю мне работу.

Тав. Амяльковіч на раённым злёце рабселькораў выбран дэлегатам III ўсебеларускага з'езда рабселькораў. Ён за службу гэты гонар сваёй ўдэрнай работай у большавіцкім друку.

Тав. Доўнар П.Ф.,
вода імя Вараша
ЦВК СССР, бры
варштатаў

лепшы рабкор-ударнік за-
лава, зотавец, член ЦВК БССР
гадзір па зборцы такарных

• НА КОЛЬКИ МЫ УЖЕ НАВУЧИЛИСЯ ПЛАНІШ ТЭХНІКУ, ЧАС
ЗАЯВІЦЬ ПРАМА, ШТО ГАЛЮЗНАЕ ПЯЛЕР — У ЧЛЕНАХ
АФЛАДАЎШЫХ ТЭХНІКАП (СТАЛІН).

Рабкоры-Зотайцы ЗАВОДА СУЦЭЛЬНАЙ ТЭХНІЧНАЙ ГРАМАТНАСЦІ

Усе рабочыя чырвонаясцяжнага завода
імя Варашылава здалі соцтэхэкзамен.

250 рабочых выдатнікаў. 316 вы-
данных на «добра» — вось вынікі ўшартай
большэвіцкай работы.

Паставленая заводам задача выкана-
на. Завод імя Варашылава ператворан
у «завод суцэльнай тэхнічнай грама-
тнасці».

На гэтым тэхнічную вучобу на заво-
дзе не спынілі.

243 рабочыя павышаюць свае тэх-
нічныя веды ў спецыяльных тэматыч-
ных і зотаўскіх гуртках. 30 рабочых
працуюць над распрацоўкай грамадзя-
нскіх праектаў. 20 членаў інжынер-
на-тэхнічнай секцыі завода займаюцца
на вярхоўных курсах майстроў. 9 — у
заочным ленинградскім машынабудаў-
нічым інстытуце. Астатнія рабочыя, ін-
жынерна-тэхнічныя работнікі і служ-
ачыя завода займаюцца ў розных школах
і гуртках па павышэнню агульнага і
палітычнага ўзроўню.

На заводзе разгарнулася вялікая ра-
бота па выкананню загада Наркампра-
ма аб абавязковай здачы дзяржаўна-
га тэхнічнага экзамена. Да 1-га мая
гэтага года варашылаўцы абавязаліся
здаць дзяржаўны тэхэкзамен.

Вялікую ролю ў ператварэнні заво-
да ў «завод суцэльнай тэхнічнай гра-

матнасці» адыгралі рабкоры і ўвесь са-
воцэў і нізавы друк. З самага пачатку
разгортвання барацьбы за тэхніку раб-
коры былі ўператце ў гэтай адназнач-
най і важнайнай рабоце.

Рабкоры завода вызначаліся ў ба-
рацьбе за тэхніку не толькі асабістай
работай над сабой, але і тым, што яны
і нізавы друк з'яўляліся арганізатарамі
вучобы ў цэхах і брыгадах, арганізата-
рамі перадачы вопыта старэйшымі ра-
бочымі маладым.

Рабкор-выдатнік тав. Лібман з'яў-
ляўся арганізатарам вучобы ў сваім цэ-
ху. Гэта ён асабіста навучыў чорнарабо-
чых Кедэва і Кагаля такарнай стра-
нае, перадаў ім свой вопыт, свае тэхнічныя
веты.

Зараз тав. Кедэў і Кагаль тэхнічна
грамадныя, здалі соцтэхэкзамен на доб-
ра, з'яўляюцца перадавікамі па выка-
нанню вытворчых заданняў.

Рабкор выдатнік тав. Грынштэйн ар-
ганізаваў групу токараў з 9 чалавек і
падрыхтаваў іх да здачы тэхэкзамена.
Здалі 5 чалавек на выдатна, 4 — на доб-
ра.

Стары рабочы-рабкор тав. Харнас кі-
раваў тэхнічным гуртком строгальчы-
каў.

Характэрна, што рабкоры былі не
толькі застрэльнічымі ў арганізацыі

Доўнар Т. Ф. выбран членам ЦВК БССР і СССР.

Рабкоры і нізавы друк завода не толькі змагаліся за тэхнічную вучобу, за мясцу тэхэкзамена. Яны з'яўляюцца актыўнымі барацбітамі за практычнае ажыццёўленне накопленых тэхнічных ведаў.

«Разец»—нашепгазета першай групы токараў—і яе рэдактар тав. Шэмык паказалі ўзоры барацьбы за тэхнічную культуру, за чыстату рабочага месца. Вельмі часта ў газеце можна сустраць такія допісы:

«Да вэрштатэў № 54, 55, 103, 105
магчыма добрацца хіба на парашутах».

І тут-жа з'являється карикатура. Да-
памагала крытыка, - деталі своєчасно
убраліся з шляху.

Токары тт. Герман і Баеў надобрасум-
лення чыспілі варштаты. Газета жор-
стка іх крытыкуе, прызымае да чыста-
ты, да культурных амерік к абсталя-
ванню.

Газета здолела завчыць тэатэтычную
вучобу ў гуртках з практычнай бараць-
бай рабочаў за культурную, тэхніча-
грамадскую работу.

Вялікую аператыўную работу нізавы друк завода прарабіў у барацьбе са зрывамі тэхвучобы. Рад бюлетэняў і «трывожак» выпусціла насценная газета бригады шытэпажыву. У гэтых бюлетэнях газета жорстка крытыкавала зрывы тэхвучобы, адначала лепшых барацьбітоў за тэхніку. У выніку з 30 чалавек бригады здалі тэхэкзамен на «выдатна» 14 чалавек, на «добра» 10 чалавек. Члены рэдкалегіі і рабжоры гэтай бригады тт. Браўдз, Крыгель, Шпунт, Куперман, Агінец і інш. першымі здалі тэхэкзамен на «выдатна».

Шматтыражка «Варашылавец» актыўна дапамагала рабкорам і ўсёму нязаво-
му друку ў гэтай вялікай і адказнай рабо-
це.

Адным з рашаючых фактараў росту актыўнасці рабкораў у барацьбе за тэхніку з'яўляецца арганізацыя спецыяльнай тэхнічнай газеты «Варашылавец за сучасную тэхнічную прама-
нась».

Таварышы Шыф і Трыбуць—рабочыя брыгады па зборцы такарных варшта- таў не хацелі займацца тэхвучобай. Гэ- тыя рабочыя затрымлівалі ператварэньне брыгады ў сьпецыяльную тэхнічна грама- тную. Насценгазета «Голас ударніка» ўзяла іх пад жорсткую крытыку. Перад імі было пастаўлена пытаньне аб лікві- дацыі сваёй тэхнічнай няграматнасьці. Ч. іх неадкладных пастойлівых па- трыбнасьцяў іх былі тт. Шыф і Трыбуць адмаўляліся за вучобу. Тэхэкзамен здалі на «добра».

Брыгада па зборцы такарных варыштаў зараз супэльна тэхнічна грамадная
Даршны рабкор-выдатнік брыгады таў

20 Тав. ШЛАПАКОЎ—рабкор-ударнік завода імя Варашылава.

Вышла 9 нумароў тэхнічнай газеты. І ў кожным нумары можна знайсці рад новых тэхнічных пытанняў.

Побач з распрацоўкай на старонках газеты раду тэхнічных пытанняў газета сістэматычна вядзе барацьбу за аўладанне тэхнікай, арганізацыю вучобы зотаўцаў.

«З большэвіцкай страстнасцю авалодваць новымі вышынямі тэхнікі»—заклікала газета ў адным са сваіх нумароў. І пад гэтым ашпалагам змяняецца рад матэрыялаў рабочых аб аўладанні тэхнікай. Рабочы зотавец тав. Рудэнка ў сваім артыкуле піша:

«Я ведаю, што тэхвучоба мне шмат дала, але гэтага мала. Зотаўцу трэба заўсёды вучыцца і вучыцца».

«Настойлівая вучоба, страстнае большэвіцкае жаданне авалодваць новымі вышынямі лавукі і тэхнікі забяспечыць лепшае выкананне пастаўленых перад намі задач». Гэты заклік газеты «Варашылавец за суцэльную граматынасць» ёсць выразэнне ўсяго значэння барацьбы за аўладанне тэхнікай, значэння самоў тэхнічнай газеты.

У гутарцы з металургамі тав. Сталін сказаў: «Галоўнае цяпер у людзях, аўладальшых тэхнікай». І на падрыхтоўку тэхнічна-грамацкіх людзей звернута асаблівая ўвага газеты.

«Варашылавец за суцэльную тэхнічную граматынасць» сістэматычна змяняе на сваіх старонках тэхнічную віктарыю. За правільныя адказы рэдакцыя газеты прэміруе.

Радавыя рабочыя пішучь цяпер у газету аб розных тэхнічных непаладках. Рабочы тав. Рутэнберг з ўсёй рашучасцю абрушыўся на думшчельні рацыяналізатарскіх прапалоў рабочых. Ён выявіў рад фактаў бюракратычных адпаведна да рабочых прапалоў. На аснове гэтых

матэрыялаў рэдакцыя ўскрыла факты марынавання рабочых рацыяналізатарскіх прапалоў.

Аб цікавасці рабочых да газеты «Варашылавец за суцэльную тэхнічную граматынасць» сведчаць водзвымы рабочых аб яе матэрыялах.

Рабочы-электразваршчык тав. Красноўскі гаворыць: «Я з зацікаўленасцю чытаў артыкул аб электразварцы. Добры артыкул, падабаўся мне. Толькі вось трэба пісаць больш прастай і зразумелай мовай, з большай колькасцю ілюстрацый».

Слесар тав. Анісенка дадае «матэрыялы газеты вельмі каштоўныя, патрэбна толькі завесці аддзел выпаходства і ўдасканальвання на другіх заводах Савецкага Саюза».

Мы можам дадаць тое, што газета павінна стаць яшчэ больш масавай, прыцягнуць да ўдзелу ў ёй радавых рабочых ударнікаў-выдатнікаў.

Рабочка-ударніца завода імя Варашылава тав. НАТА ЯФІМАВА.

НА З'ЕЗДЕ ЛЕПШЫ ЁДАРНИК ЦЭМЕНТНАГА ЗАВОДА

Сын прыволжскіх раўняў, адзін з лепшых ударнікаў паліводчай брыгады калгаса «Сятець», Сартыўскага края, комсамолец **Іван Лёвін** на ступі ў фабрыку Вольскага цэментнага завода. Пасылка на вучобу пры будзённым цэментным заводзе Саюза была лепшай узнагародай маладому энтузіясту за ўдарную работу ў калгасе.

Два гадзі тэарэтычнай і палітычнай вучобы, ўвартае авалодвання тэхнікай выпуску лепшых сартоў цэменту, і тав. Лёвін становіцца адным з лепшых ударнікаў цэментнай прамысловасці. У 1933 годзе ён з поспехам заканчвае вучобу і з групай старых рабочых вольскага цэментнага завода ўдзя ў БССР на дапамогу ў лавіццёй працы на крычаўскім цэментным заводзе.

Лёвіну было тады толькі 1,5 гадоў. Ён не пазідае ўвартай работы над павышэннем сваёй тэхнічнай і спецыяльнай адсласара чацвёртага разраду механічнай рамонтнай майстэрні крычаўскага цэментнага завода таў. Лёвін пераводзіцца ў слесары кацельнай ЦС. Тут малады ўдарнік і асабісты рабкор заводскай шматтыражкі, удзельнік шэраў наццентазеты з прагнасцю авалодзе дэталімі турбіны.

Чэрвень 1934 года. Тав. Лёвін атрымлівае новае прызначэнне: яго вылучаюць на адказны ўчастак — **памочнікам машыніста турбіны**. Такі рост аднаго з лепшых ударнікаў і рабкораў крычаўскага цэментнага завода.

На пытанне аб першых днях яго рабкорства тав. Лёвін скромна адказвае.

Пачаў я пісаць у газету яшчэ будучы ў калгасе, на Паволжы. Першыя мае заметкі з'явіліся ў школьнай наццентазеце ў 1928 годзе, калі я быў 12-гадовым хлопчуком.

З таго часу прайшло 6 гадоў. Лёвін стаў ударнікам крычаўскага цэментнага завода. І як лепшага ўдарніка-рабкора, рабочыя комсамольска-маладзёжнай змены Алейнікава выбралі тав. Лёвіна рэдактарам зменнай наццентазеты. З юнацкім запалам узяўся Лёвін за даручаную яму справу па выпуску газеты «**Ударнік моладзі**».

Наццентазета адной з першых уключаецца ва ўсесаюзны конкурс цэментных заводаў. Пры дапамозе наццентазеты комсамольска-маладзёжная змена атрымлівае адну вытворчую перамогу за другой. Змена перавыконвае свой промфінплан. Рэдактар тав. Лёвін за ўдарную работу ля турбіны і прыкладную настаноўку работы наццентазеты прамірועца.

Газета дабілася ўняцця рабочых змены ў гурткі па павышэнню кваліфікацыі. Многія яе рабкоры атрымалі значок «ЗОТ». Тэхнічная вучоба, якая зараз шырока разгортваецца ў змене Алейнікава — адна з велізарных заслуг наццентазеты. Не баявы лозунг: да ўсебеларускага з'езда рабселькораў кожны ўдарнік павінен стаць зотаўцам, кожны зотавец — рабкорам.

На злёце рабселькораў Крычаўскага раёна Іван Лёвін выбран дэлегатам на III ўсебеларускі з'езд рабселькораў.

А. М.

У ПЕРШЫХ РАДАХ КУЛЬТПАХОДУ

Ю. Р. БЕЛЬКО

Ёсць на Мазыршчыне вёска Зімовішчы. Не адзім дзесятак гадоў стаіць гэта вёска сярод балот і хмызнякоў. Запытайцеся ў жыхароў Зімовішчы, чым праславілася іх вёска за ўсю сваю шматгадовую гісторыю? Вам адкажуць:

— Пра мінулае дзяла чаго гаварыць. Да рэвалюцыі мы называліся палешукамі, цяпер — каласішкі.

Гэтымі словамі сказана ўсё. Так яно і ёсць: гісторыя вёскі Зімовішчы фактычна і пачынаецца з грозных дзён Окцябра. Тады разам з нечуваным уціскам памешчыка і ўрадніка былі зломлены і нагарджаны адносіны да чалавека, якога прадстаўнікі «ўладу маючых» людзей ахрысцілі «палешуком».

Цікава паслухаць старажылаў вёскі Зімовішчы. Яны аб многім могуць раскажаць. Вось хоць-бы аб тым, што да рэвалюцыі ў вёсцы не было літаральна ні адной кніжкі і ні адной газеты. Не было школы, дзеці раслі бруднымі, плячоснымі, вытраматнымі.

А цяпер...

Нядаўна ў вёсцы адбылася надзвычай цікавая падзея: была праведзена канферэнцыя калгаснікаў і калгасніц, прачытаўшых кнігі «ПОДНЯТАЯ ЦЕЛИНА», «ДРЫГВА» і «ЦЕНІ НА СОНЦЫ».

Канферэнцыю праводзіў мясцовы настаўнік, актыўны селькор газеты «Калгаснік Мазыршчыны» тав. Кручкоў. Гаварыш Кручкоў да гэтага правёў з калгаснікамі вялікую работу. На заданню раённай газеты ён пачаў чытаць калгаснікам «Поднятую целину». Слухаць кнігу Шолахава збіралася кожны раз больш 50 калгаснікаў і калгасніц. І калі кніжка была прачытана, калгаснікі ні за што не захачелі спыняць чытку. Тады т. Кручкоў дастаў «Дрыгву» Коласа і «Цені на сонцы» Алесандроўска і гэтыя кнігі таксама прачытаў на гуртку. Так падрыхтоўвалася канферэнцыя.

Тав. КРУЧКОЎ.

Выдатна, актыўна прайшла гэта канферэнцыя. Уперадзе сядзелі старыя. Яны не любяць многа гаварыць, на сходах выступаюць рэдка, а вось тут на канферэнцыі рэдкі стрыміўся.

Выступіў 58-гадовы калгаснік Аляксей Трыгуб. Ён гаварыў:

— Вялікае дзякуй саветскай уладзе за тое, што яна змяніла нашу жыццё. Раней чыталі кніжкі толькі

пань, а зараз мы, былыя беднякі, жывем не толькі заможна, але і культурна. Я ніколі нават і не сніў, каб такі стары, як я, змог чытаць такія цікавыя кніжкі, якія мы прачыталі ў гуртку.

Далей дзед Аляксей доўга і талкова гаварыў аб кожнай прачытанай на гуртку кніжцы, спыняўся на вобразе тады Талаша, Мартына Рыля, Давыдава.

Гэта гаварыў Аляксей Трыгуб, стаўшы чалавекам пасля Окцябра, у калгасе, бо раней ён быў «палешуком».

На фоне ўсіх гэтых змен, якія адбываюцца ў модкай масе жыхароў вёскі Зімовішчы, асабліва ярка відна роля селькора т. Кручкова, як перадавога барацьбіта за новую сацыялістычную культуру.

Але асабліва важна тое, што тав. Кручкоў не адзім такі селькор на Мазыршчыне. Над іраўніцтвам партыйнай арганізацыі і раённай і палітадзельскай газет дзесяткі селькораў ідуць у першых радах культурнага паходу ў калгасі.

Мы былі ў калгасе «Новыя Халатнікі», дзе знаходзіцца Даманавіцкая МТС. У татарцы работнікі палітадзела і палітадзельскай газеты расказвалі дзесяткі фактаў аб тым, якую вялікую работу праводзяць селькоры па арганізацыі голасных чытак мастацкай літаратуры. У большасці калгасаў зоны дзейнасці МТС, у якіх праводзяцца чыткі, гурткамі кіруюць селькоры.

Адзвясцэ вялікая ўвага палітадзела і газеты «За большевіцкія калгасы» да паладжання чытак. У паліт аддзелецкай іздзеце з нумара у нумар друкуюцца матэрыялы аб рабоце гурткоў, паказальніца, як праходзяць чысты, падаюцца водукі калгаснікаў аб прачытаных кнігах.

Варта адзначыць добрую работу сельгора **Ягору Васіля** з калгаса «Рухальск рэволюцыі». Тав. Ягору ўдалося прыцягнуць да слухання «Поднятой целины» не толькі калгаснікаў, але многіх калгасніц. На сталае начальніка паліт. дзела г. **Цыберава** лязыць што мо тав. Ягору у якім сельгор паведаляе асабіста начальніка палітадзела як у калгасе дзі распарадка «Поднятой целины». Тав. Ягор зварачаецца ў паліт. дзела і адпаведнаю газеты паліт. аддзела за нарадамі, як лепш арганізаваць чытку, а вывешчэннем асобных неразумелых пытанняў. І ён заўсёды атрымлівае падрабязны адказ.

Памочнік палітадзела т. **Цітоў** расказвае наступны выпадак, які адбыўся ў калгасе «Шлях саветаў». Тут сельгоры добра арганізавалі распарадку «Поднятой целины». На чытку збіралася многа калгаснікаў. Аднаго разу чыталі тое месца рамана, дзе апісваецца хітрае шкодніцтва і кудак Астравноба на калгаснай ферме. Факт шкодніцтва, апісаны Шолохамым, паштурхнуў калгаснікаў уважліва прыгледзецца да становішча на ферме (справы на ферме былі няважкія). Праверылі работу фермы і высветлілі, што загадчык фермы займаўся шкодніцтвам: не даваў свінням патрэбнай колькасці корму, свінні хвізелі і дохлі. Шкодніц прыцягнут да адказнасці.

Апісаны выпадак гаворыць аб велізарным практычным значэнні чыты калгаснікам такой кнігі, як «Поднятая целина».

А вось што расказвае рэдактар на сценгазеты калгаса «Культура» тав. **Муха Раман** — дэлегат ўсебеларускага зезда рабсельгараў:

Чытаю «Поднятой целины» мы пачалі пякацца, але калгаснікі вельмі зацікавіліся кнігай. Назіўтра пасля чыткі толькі і размоў было паміж калгаснікамі, што аб тымах рахана Шолохава Гаварыць пра Давылава. Размётнава, Лушку. А дзед Шчукара! Хто з

калгаснікаў у нас не ведае пра вясёлага дзеда Шчукара! Калгаснікі перакіраюць іштукарствы дзеда і ад душы смяюцца. Вельмі-ж забаўны дзед.

Усё гэта праўда, аб чым гаворыць сельгор Муха. Словы т. Мухі адносяцца не толькі да калгаса «Культура». І ў «Новых Халодніках», і ў «Адыксан-праўцы» і ў дзесятках іншых калгасаў раёна можна пачуць размовы калгаснікаў пра дзеда Талаша, пра Давыдана і пра Шчукара. Ці трэба гаварыць аб тым, як важна гэта справа, якая праходзіць ў калгасах Мазыршчыны сельгорамі-ўдарнікамі?

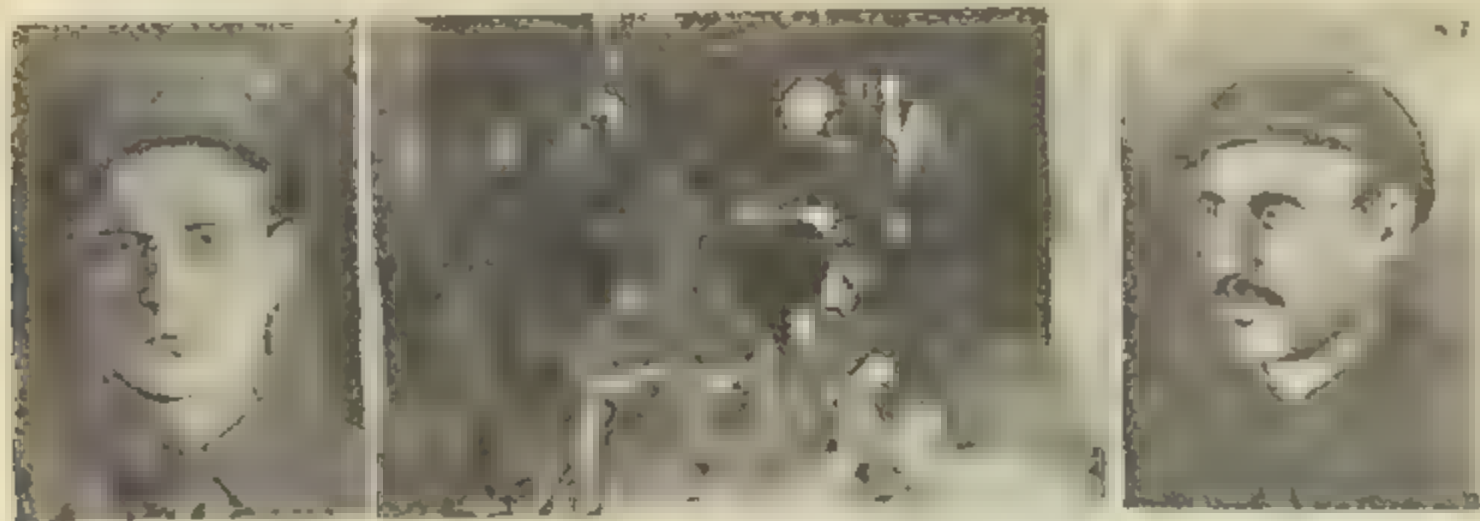
Культнаход у калгасах Мазыршчыны, аднак, выходзіць далёка за рамкі чыткі мастацкай літаратуры. Сельгоры выступваюць ініцыятарамі барацьбы за чыстую калгасную хату, за чыстую кнігачыню, праўлення калгаса, сельсавета, за пабудову лазняў і чырвоных куткоў.

У калгасе «Культура», Даманавіцкага сельсавета сельгоры дабіліся таго, што калгаснікі ўсе як адзін узяліся прыбраць у культуры выгляд сваё хаты. Абываецца фанераю і абшлеіваецца абшлікі памянкіца праўлення калгаса. Набыты плахматы, шапкі, партрэты правадыроў. Сельгоры калгаса «Культура» выявілі колькі яшчэ ў калгасе засталіся няграмадных дарослых калгаснікаў, і да кожнага няграмаднага прымацавалі на адпачу сельгоры. Сельгоры абавізаліся да вясны поўнаасцю ліквідаваць няграмаднасць у калгасе. У гэтым-жа калгасе сельгорам належыць ініцыятыва арганізацыі калгасных драматычнага і харавага гурткоў.

Вось што было яшчэ нядаўна ў нашым калгасе — гаворыць старшын рэдкалеті наценгазеты Раман Муха.

Вечарамі сум ахапляў яшчэ моладзь: няма куды пайсці! Зусім іянае цыпер. У нас працую вярэняя пшкола, чытаем у гуртку мастацкую літаратуру, рыхтуем настаноўку. Моладзь дый дарослыя калгаснікі весела і культурна праводзяць вечары.

Так жывуць сельгоры-ўдарнікі Мазыршчыны ідуць у перадавых радах калгаснага культунаходу. Яны вясцць у хаты былых «палешукоў» цяпер калгаснікаў, новыя звычкі, новую сацыялістычную культуру.

Рабы-ударнікі дэпо станцыі Менск. Злева — тав. ДОШІН, узнёгароджаны ордэнам Леніна; справа — тав. ШПІЛЕЎСКІ, рабкор-ударнік, старшыня дэпутацкай групы, машыніст, у цэнтры вытворчая нарада на паравозе.

НАШ ДЭЛЕГАТ тав. МЕЛЯШКЕВІЧ

Падсобны цэх паравознага дэпо з'яўляецца вядучым. Цэх апрацоўвае дэталі для рамонту паравозаў. Ад своєчасовага і добра якаснага выканання работы падсобным цэхам залежыць і своєчасовы выпуск з рамонту паравозаў. Апрача гэтага ў цэху вырабляюцца інструменты для дэпо.

У гэтым цэху працую старыя рабочы-ударнікі тав. **Меляшкевіч**.

Тав. Меляшкевіч — рэдактар цэхавай насаценгазеты — выбран дэлегатам на III ўсебеларускі з'езд рабселькораў. Газета, якую рэдагуе тав. Меляшкевіч — лепшая ў паравозным дэпо.

Газета ўстанавіла на брыгадах рабкоравскія пасты, якія шмала сочаць за своєчасовым выкананнем заказаў для цэху. Старыя рабочыя **Яромка**, **Шарпіо** і інш. ўзлачальваюць гэтыя пасты. Аб кожным затрыманні ў рабоце яны паведамляюць рэдкалегіі газеты. Газета выпускае спецыяльныя нумары на аснове матэрыялаў пастоў, і работа палезна.

Насаценгазета праводзіць вялікую выхаваўчую работу.

Малады рабочы тав. **Левін** дрэнна не працаваў. Газетная крытыка на яго не ўплывала. Рэдакцыя газеты адправіла лісьмо бацькам Левіна, у якім ўказала аб ратэе пэдахопаў у рабоце Левіна ў цэху. Пасля гэтага Левін пачаў лепш працаваць. Тав. Меляшкевіч узяў шэфства над Левіным, сачыў за яго работай. І зараз Левін ударнік, узяў на сябе рад сачаабавязанстваў у сувязі з пачынаўкай да ўсебеларускага з'езда рабселькораў.

Добрую работу газеты забяспечвае рэдактар газеты тав. **Меляшкевіч**. Ён адлана працуе, шмат часу ўдзяляе рабоце газеты.

Вытворчы стаж тав. Меляшкевіча — 28 гадоў. Здаў тэхэкзамен па «выдатка» вытворчую праграму выконвае на 130-140 проц. Тав. Меляшкевіч першы рабочы ў цэху, які ўзяў шэфства над маладымі рабочымі і крапатліва павучае іх такарнай справе.

Рэдактар газеты — выдатнік **Меляшкевіч** дастойны дэлегат III ўсебеларускага з'езда рабселькораў.

ФРЫД.

РАБСЕЛЬКОРЫ ВІЦЕБШЧЫНЫ ДАСТОЙНА СУСТРАКАЮЦЬ З'ЕЗД

НА ЗДЫМКАХ: уверсе — лепшыя рабко-
ры-зотаўцы касцюмага цэха фабрыкі
«Сцяг індустрыялізацыі» тт. МАРКОВІЧ,
КАН, ШАГАЛАЎ і СЦЯПАНАВА. Унізе
— дэлегацыя зпётэ рабкораў фабрыкі
«Сцяг індустрыялізацыі» у сакратара
гаркома тав. ЖУРАЎЛЁВА.

□ □ □ Вл. Вернбаловіч
нам. адказнага рэдактара
«Віцебскага Пролетарыя» □ □

К ІІІ усебеларускаму з'езду рабсель-
кораў Віцебск, як і ўся БССР, падыхо-
дзіць з вялікімі дасягненнямі ў галіне
разгортвання пізавага друку, росту раб-
селькораўскіх радоў, ўзняцця іх арга-
нізуючай ролі на ўсіх участках соцыя-
лістычнага будаўніцтва.

На няпоўных даных па Віцебску і
раённу налічваецца зараз каля 5 тысяч
рабселькораў. На прадпрыемствах Ві-
цебска выдаецца 12 шматтыражных
друкаваных газет і каля 400 наценных
газет (ўлічваючы і брыгадныя газеты).
Уся гэта вялікая армія рабселькораў і
работнікаў пізавага друку патрабуе пра-
вядзення з імі сістэматычнай масава-
выхаваўчай работы.

Тав. Сталін у сваёй вядомай гутар-
цы з работнікам журнала «Рабкрест-
кор», спыняючыся на ролі рабселькораў
і задачах выхаваўчай работы з імі, пад-
крэсліў, што «навучаць рабочых і сель-
скіх карэспандэнтаў некатораму міні-
муму тэхнікі журналістыкі, вядома, не-
абходна. Але асноўнае не ў гэтым. Ас-
ноўнае заключаецца ў тым, каб рабочыя
і сельскія карэспандэнты навучаліся ў

ходзе сваёй работы і выпрацоўвалі ў ся-
бе тое чуццё журналіста—грамадскага
работніка, без якога карэспандэнт не
можа выконваць сваю місію і якая не
можа быць прывіта якімі-небудзь штуч-
нымі мерамі навучання, у тэхнічным
сэнсе гэтага слова».

«Віцебскі пролетарый» выходзіць сва-
іх рабселькораў галоўным чынам у іх
практычнай дзейнасці.

★

«Віцебскі пролетарый» перш за ўсё
стаіць і стаіць за тым, каб кожны яе
рабселькор сапраўды з'яўляўся перадаві-
ком па вытворчасці, ударнікам, зотаў-
цам. На старонках газеты, па рабсель-
кораўскіх нарадах, злётах, курсах мы
шырока пазнаёмы з лепшымі рабсель-
кораў, паказваем вопыт іх работы, за-
клікаем усеіх рабселькораў раўняцца па
перадавікам.

Сярод рабселькораў Віцебска ёсць ня-
мала знатных людзей, якіх ведаюць
працоўныя ўсёй БССР. Узяць хоць-бы
нашу рабкорку з фабрыкі «КІМ» Елену
Носініну. Яна — брыгадзір сучасна-
зотаўскай брыгады, дэлегат ХІ усебела-

рускага з'езда советаў, член ЦВК БССР. Яе брыгада трымае пераходны чырвоны сцяг ГК комсамла, заваяваны ў саа-борніцтве маладзёжных брыгад горада. Тав. Норкіна праз газету «Віцебскі про-летарый» не раз перадавала свой вы-творчы вопыт, выступала з цікавымі вытворчымі прапановамі. У брыгадзе т Норкінай акуратна выдаецца пгтодзілка, якая нядаўна сьвяткавала выхад 200-га нумара.

★

Актыўнай рабкоркай «Віцебскага про-летарый» з'яўляецца тав. **Круглова**, брыгадёр лепшай маладзёжнай брыга-ды фабрыкі імя Клары Цэткін, герой першай пяцігодкі, якая таксама з'яўля-лася дэлегатам XI ўсебеларускага з'езда советаў.

Тав. **Апановіч**, рабкор, рэдактар на-сценнай газеты Скрыдзінскага ляснога ўчастка, былы чырвоны партызан, ўзна-гароджаны ордэнам Чырвонага сцяга. Таварыш Апановіч некалькі раз прэміро-ваўся граматай лепшага ўдзельніка, яго ўчастак сістэматычна перавыконвае план лесазататовак і таму ён зусім заслужа-на выбран дэлегатам на III ўсебелару-скай з'езд рабселькораў.

Лепшымі з лепшых удзельнікамі на-снейх праагравічэстных з'яўляюцца раб-коры: **Хамін Б.** (фабрыка імя Леніна), **Назімірская** (фабрыка «Чавіна»), **Князе-ва** (фабрыка «КІМ»), **Кісельгоф** (шпэт-камбінат), **Кувцяцоў** (завод «Чырвоны металіст»), **Цярэшчанка** — селькор-аргані-затар хаты-лабараторыі пры калгасе імя Чырвонай арміі, **Лахно** — селькор кал-гаса «Другая пяцігодка», Старасельскага сельсовета, **Канаваленка** — рэдактар галгаснай наспенгазеты калгаса імя Ва-пшылава, Замастоўскага сельсовета. Усе гэтыя таварышы выбраны дэлега-тамі на III ўсебеларускай з'езд рабсель-кораў.

★

Перадзвіжкі, лепшыя ўдарнікі, знатныя людзі сярод рабселькораў зараз наліч-ваюцца не адзінкамі, а сотнямі, тыся-чамі. Стаючы на рабселькораўскага ру-ху ў Віцебску ліпні раз сведчыць, што рабселькораўскі рух сапраўды з'яўляец-ца рухам **перадавікоў**, наперакор права-

ШУБРАЕ ПРывітанне
XI
З'езд советаў

Насценгазета брыгады Кансаравай (фабры-ка імя Клары Цэткін), прысвечаная савоч-ным спрэчкам па дакладу старшыні СНК БССР тав. **ГАЛАДЗЕДА** на XI з'ездзе советаў БССР.

□ □ □

апартуністычнаму паклёпу на рабсель-кораўскі рух, як рух адсталых мас. Са-род рабкораў Віцебска пераважае част-ка — зотаўшы, многа ёсць значкістаў вамашылаўскіх стралкоў, значкістаў ГНА, ГСА і т. д. Рабселькоры Віцебска аказалі значную дапамогу партыйнай арганізацыі ў справе вываду віцебскай прамысловасці і сельскай гаспадаркі на амя з першых месц па БССР.

Выхавальчая работа з рабселькорамі праводзіцца лямі і пры апрацоўцы іх карэспандэнтскай. Даючы практычныя заданні па зместу карэспандэнтскай, тэ-матичны прычыны пазнавальныя ў газеце гэі ці іншай карэспандэнтцы, даючы заданні аб пачмацаванні асобных карэ-спандэнтскай дадатковымі фактамі і т. д. у гэтым самым выхоўваем рабселько-раў, навучаем іх, як правільна пачыто-ваць па пытанні, як трэба пісаць у газету.

Штопава менавітых рабселькораўскіх зметак у «Віцебскім пролетарый» капо-лі значны — 60 проц. да ўсіх пасту-піўшых карэспандэнтскай, 30 проц. раб-селькораўскіх зметак у сяроднім налі-поўваецца па рассялеванне і не больш 10 проц. ідзе ў архіў — астаюцца не-скарчэстанымі.

★

Даводзіць пачатую справу да канца — святы абавязак кожнага рабселькора. У такім духу выхоўваць рабселькораў —

задача кожнай газеты. У гэтых адносінах вельмі цікава работа селькора Ляхно (дэлегата III ўсебеларускага з'езда рабселькораў).

Справа была ў калтасе «Другая пяцігодка», Старасельскага сельсовета. Пралязшая туды група класавых ворагаў, на чале з былым кулаком старшынёй калтаса Глушаковым «ціхай сапай» вяза падрыўную работу, раскрадвала калтаснае зерно, эпішчала жывёлу, прапівала калтасныя грошы, разбурала працоўную дысцыпліну і т. д. Калтас у той час быў напярэдатні развалу. Тав. Ляхно паведаўшае аб гэтых фактах ў рэдакцыю. Матэрыялы змяшчаюцца ў газеце «Віцебскі пролетарый» пад загалоўкам: «Сямейка Глушаковых разбурала калтас». Праз некалькі дзён атрымліваем адказ на допіс тав. Ляхно ад старшынёй сельсовета тав. Бялюга. Апошні паведаўшае, што па гэтай пытанню ў калтасе спыняліся былі прарэзаны выязны прэзідыум сельсовета і вынесена рашэнне аб змене кіраўніцтва. Атказ — рэдакцыя змяшчае ў газеце, але справа па гэтым яшчэ не канчаецца. Тав. Ляхно быў пад свой націск, як рэкамендуе пастава выязна прэзідыума.

Праз некалькі дзён тав. Ляхно сігналізуе аб тым, што рашэнне прэзідыума не рэагавалі. Глушакоў пятаўжае разбурэнне калтаса. Ён сам прыпісаў сабе 620 прапавяў, у той час як лепшы калтаснік прыпісваў толькі 320 прапавяў. Глушакоў на полі ніколі не прапываў (невялікі калтас). Матэрыял атрыманы ад тав. Ляхно, пятаўжаны які роўнае ў газеце для неаткладнага рэагавання. Праз некалькі дзён атрымліваем адказ ад тав. Ляхно — Глушакоў з пасалы старшынёй знят і выключан з калтаса, зняты прыпісаныя ім лішнія працадні.

З'явілася-б, што справу можна лічыць ужо закончанай. Аднак, тав. Ляхно па гэтым не супакойваецца. Ён добра ведае, што за кулацкую дзейнасць, за разбурэнне калтаса, за патажы Глушакоў, апрата таго, што знят з пасалы старшынёй калтаса, павінен быць прыцягнут да судовай адказнасці. Ляхно іша ў пракуратуру матэрыял па справе Глушакова. Па матэрыялу высылаецца следчы і праз некалькі дзён выязджае на месца наш пролетарскі суд. Ра-

«Зотэўна» — цэхавая навінагазета фабрыкі імя Клары Цэткін, прысвечаная саючным спрачкам па дакладу тав. Галадзеда.

□ □ □

забраўшы справу, суд прысуджае Глушакова за кулацкую дзейнасць па разбурэнні калтаса на 10 год пазбаўлення волі з высылкай у аддаленыя мясціны.

Трэба, каб калтасы рабселькор, па прыкладу тав. Ляхно, так змагаўся за давадзенне да канца справы, за дзейнасць кожнага газетнага факта.

★

Выхоўваем мы рабселькораў і шляхам ўдзялення ў масавыя практычныя мерапрыемствы, правядзеныя газетай. У праведзеным у 1934 г. агульнагарадскім рэйдзе правёркі становішча рэагавання на рабселькораўскія допісы прымала ўдзел каля 200 рабселькораў. Сотні рабселькораў былі ўцягнуты «Віцебскім пролетарыем» і фабрычна-заводскімі шматтыражамі ў справу арганізацыі саюжных спрачак па дакладу тав. Галадзеда на XI ўсебеларускім з'ездзе саветаў і тав. Молатава — на VII ўсесаюнным з'ездзе саветаў. Імёна дзякуючы масаваму ўдзелу ў гэтай справе рабселькораў, у саюжных спрачках толькі па дакладу тав. Галадзеда выступіла праз штодзёнкі з'езд 1.000 чалавек.

Вядомую ролю ў справе выхавання рабселькораў адыгрываюць нарады, аўдыторыі рабселькораў, якія сістэматычна праводзяцца рэдакцыяй. За апошнія месяцы былі праведзены наступныя нарады: нарада рэдактароў навінавых газет прадыржэстваў і кааперацыі па

пытанням аб задачах нізавога друку
рабкораў у перавыбарах горсовета, на
рада рабкораў—нованавыбраных депут
таў горсовета—аб іх рабоце ў новым
дзе горсовета, нарада рабкораў-чы
гунатнікаў стасна з селькорами і стар
шымі селькаў на пытанню барацьбы
з перадавымі прадпрыемствамі.
Рэдактароў шматлікіх.

Разгортвання масавай работы вышэй
XI ўсебеларускага і VII ўсесаюзна
нага з'ездаў саветаў, нарада студэнтаў
рабкораў нацыянальных газет наву
чальных установаў асобна ў вучэб
ным навучальным годзе. І праведзена не
посрэда селькорамі дэпазэда ў
сельсаветах.

Іншая форма выхаваўчай работы, нам
трактыруюцца экскурсіі рабкораў на
прадпрыемствы на пастаноў
цы работы нізавога друку. Так, на фаб
рыцы «Сцяг індустрыялізацыі» былі ар
ганізаваны экскурсіі рабкораў з фаб
рыцы імя Клары Цэткін, імя Лекерта
і чоткамошната. Рабкораў фабрыку
для азнаямлення з вопытам нізавога дру
ку і барацьбы за вышэйшую тэхнафіні
шана, а разгортвання зотэўскага руху
ўсё гэта разумела, што тым самым
вельмі многа даюць у справе перама
сцення лепшага вопыта перадавых прад
прыемстваў на ўсе астатнія прадпрыем
ствы.

Ужо некалькі месяцаў, як арганіза
вава пры рэдакцыі «Віцебскіх пролета
рыў» сістэматычная газетная вучоба ра
дактароў пшматтыражкам (3 разы ў ме
сяц—па 4-6 гадзін у дзень).

Непасрэдна на прадпрыемствах з да
памогай работнікаў «Віцебскага проле
тарыя» праведзены рад дэкадных курсаў
рэдактароў штодзёнах. На гэтых курсах
займалася некалькі соцень рабкораў: у
фабрыцы імя Клары Цэткін — 32 ча
лавек, фабрыцы імя Лекерта — 25 ча
лавек, фабрыцы «Профінтэр» — 30 чал.,

заводзе «Чырвоны металіст» імя Кірава
40 чал., на акулятарнай фабрыцы
заводзе «Комінтэрн» — 1
і праведзены курсы рэдактароў
на 20 чал., курсы юнко
в газетай «Чырвоная зме
на» 22 чал. і рад іншых класік
рабкораў.

Ініцыявала вучоба рабко
рабкоў на прадпрыемствах не
самі рэдактары і пшматтыражкам. У гэтых
справах прыкладам можа служыць
«Сцяг індустрыялізацыі», дзе
сістэматычна на курсах рэдактароў
штодзёнах рабкораў наву
каўца звыш 100 чалавек.

На гэтых курсах намі курсах-се
рабкоў і рабкораў каапера
аганізацыі былі
прызначаны паставы аста
на пшматтыражкам і пшматтыражкам ЦК ВКП(б) аб шы
рокім гандлі хлебам, мукой, крупам
іхатах рабкораў і нізавога друку ў ба
рацьбе за рэалізацыю гэтых паставоў.

Праведзены 3 семінары рабкораў ар
галеі сацыялізму па пытанню б
рабкоў за высокую якасць прадукц
іа пшматтыражкам асартымента.

Неадмыслима сістэматычнай вучобі
рабкораў—важнейшая справа. У 1934
годзе намі былі праведзены два разы
дэкадныя курсы рэдактароў нацыянальных
газет па 120 чалавек (перад пшматтыражкам
весняной сяўбы і перад пачаткам убо
рачнай). Апрача гэтых курсаў у сель
саветах у 1934 годзе было праведзена
70 селькорскіх з'ездаў. 5 лепшых сель
кораў былі накіраваны рэдакцыяй па
жытцю на маршрут Мінск—Мінск
—Ленінград для азнаямлення з вопытам
работы нізавога друку і рабкораў пера
давых пролетарскіх цэнтраў. У лютым
мы пачалі арганізоўваць заочную ву
чобу рэдактароў калгасных нацыянальных
на праграме курсаў «Крестыянскіх са-

зеты». Прыведзены першыя заняты на ла яшчэ змяшчаюцца нашай газетай агляды друку, у першую чаргу агляды насценных газет.

Пры рэдакцыі арганізаван спецыяльны кабінет рабселькора, дзе асабліва важна атрымаць кансультацыю па рабоце па тавіню. У кабінете арганізуюцца выстаўкі насценных цэхавых і брыгадных газет з крытычнымі заўвагамі аб змесце іх работы.

Побач з гэтым трэба адзначыць, што абсалютная большасць рабкораў займаецца ў агульнаасветных школах, рабфаках, у школах партасветы, у тэхгуртах.

Вось беглы агляд мерапрыемстваў газеты «Віцебскі пролетарый» па выхаванню сваіх рабселькораў. Ці значыць гэта, што ў нас усё ўжо добра? Ды не так абстаіць справа. У нашым першым дасягненні ў галіне разгорнутая выхавальчая работа сярод рабселькораў, мы адначасова павінны цвярдзіць і тым значным недахопам, які ёсць у гэтай справе. У прыматнасці слаба пастаўлена ў нас работа рабселькорамі па дробных прадпрыемствах і ў вёсцы. Не заўсёды своєчасова атрымлівае наш рабселькор выхавальны адказ ад рэдакцыі аб прычынах неадпаведання таго ці іншага адліку. Зусім ма-

У апошні час наша рэдакцыя ўмацавала масавы сектар. Мы прымаем ўсе меры, каб замацаваць той значны зрух у рабоце шэравога друку і рабселькораў, які дасягнуты ў часе падрыхтоўкі да III з'езда рабселькораў. Асаблівую ўвагу звяртаем на разгоргванне вучобы селькораў.

Парад рабселькорамі Віцебска, як і парад рабселькорамі ўсяго Савецкага Саюза, паставіў баявую задачу быць перадавімі ў барацьбе за рэалізацыю паставы XI ўсебеларускага і VII ўсесаюзнага з'езда саветаў, II ўсесаюзнага з'езда камгаспэў-ўтварнікаў, у большавіцкай падрыхтоўцы і правядзенні, павышэнні вяснявой слёбы, у барацьбе за промфінанс, за ператварэнне Віцебска ў горад суцэльнай тэхнічнай грамаднасці.

Няма сумнення, што рабселькоры Віцебска, ўзброіўшыся рашэннямі III ўсебеларускага з'езда рабселькораў, пад кіраваннем партыйнай арганізацыі з гонарам выканаюць ускладзеныя на іх задачы і будуць у перадавых радах рабселькорскай арміі БССР.

ЮНЫЯ УДАРНИКІ БОЛЬШЭВІЦКАГА ДРУКУ

□ □ □
□ □ □

А. АНТАНЕВІЧ.

Заўсёды памятайце, таварышы юныя піонеры, што шмат было высокага і шмат для кожнага піонера-дзяцінца, чым болей вучыцца ў школе і прымаць актыўны ўдзел у рабоце камуністычнага друку, тым яшчэ лепш удзельнічаеце ў актыўным грамадскім жыцці і выходзіцеся перадавікамі, інтэрнацыяналістамі, — тэмаў сакратар ЦК КМ(б)Б таварыш **Валковіч** да пяцігадовага юбілея перыядычнага дзяціннага камуністычнага друку БССР.

Можна сказаць, што сотні і тысячы юных піонераў і школьнікаў БССР дзяткараў з тонерам вырашаюць гэтыя задачы, з'яўляючыся арганізатарамі, перадавыкамі ўсёй працоўнай дзяцінны ў не барацьбе за ажыццэўленне настановаў ЦК КМ(б)Б аб школе і піонерскай арганізацыі.

Не толькі ў дзяцінным асяроддзі, у школе, але і на другіх участках нашага спецыялістычнага будаўніцтва ў асабе дзяткараў мы маем шматую сілу. Хіба не аб гэтым сведчаць дзесяткі фактаў актыўнай работы юных ударнікаў большэвіцкага друку на ахоне сацыялістычнай маемасці, вытўленню і барацьбе класова-варожых элементаў, якіх мы павінны надрываць нашу работу. Гэта сведчыць аб тым, што пасляховае сацыялістычнае будаўніцтва і вялікая ўвага партыі і ўрада да надрастаючага сацыялізму выклікаюць вялікі рост палітычнай актыўнасці працоўнай дзяцінны.

Гаворачы аб рабоце рабселькорства, таварыш **Постышэў** паставіў як адну з найважнейшых задач — «узмацненне работы з юнакамі, з дзяткарамі».

Нацыяналістычныя элементы, — гаворыў т. **Постышэў**, — яшчэ шмат ва многіх нашых школах, стараюцца ўкараніць у свядомасць дзяцей усякія контррэвалюцыйныя шавіністычныя ідэі, накіраваныя супраць сацыялізма. Яны нярэдка пацёкуваюць дзяцей адно на другое, на піонераў, усяляк за-

Лепшыя юнкоры газеты «Піонер Беларусі».
Уверсе: тав. АЙБІНДЭР (Нова-Беліца),
унізе: Анатолій БУГАЁУ (Орша).

□ □ □

налохваюць дзяцей перадавікоў, стараюцца культываваць хуліганскія выхадкі сярод дзяцей, прабуюць разлагаць дзяцей усямімі металамі. Нам трэба выкарыстаць варожыя элементы ў школах — тут нашы рабселькоры, дзяткоры, юнкоры могуць і павінны адыграць вялікую ролю».

І дзяткоры, асабліва за апошнія часы, у гэтых адносінах праводзяць немалую работу.

«Настаўнік Руднянскай школы, як лютым выявілася, кулак Драздоўскі, — гаведамляе дзяткор **Кауфман** з Смалявіцкага раёна, — на працягу доўгага часу арудаваў у школе. Ён біў дзяцей, ставіў іх у кут, на лекцыях выхваляў фальшыва, шкодзіў у практычнай рабоце (прымовіў сабе ўраджай ад прышкольнага ўчастка і інш.). Дзяткоры выпрылі гэтага, з дазволу сказаць, настаяўніка, і зараз Драздоўскі знят з рабо-

та і асуджан пралетарскім судом».

Такая ж фактычэ моці месца і ў Пліскай школе гэтага ж раёна. Дзяткоры правільна ацанілі і павіннасьціныя выступленьні вучняў 8 класа Смалівіцкай поўнай сярэдняй школы, якія заявілі аб сваім нежаданні вывучаць беларускую літаратуру, бо яна, моў, нецікавая і т. д.

Другі дзяткор з Рэчыцкага раёна зусім нядаўна праз другі выпрыў трыну дзяцей паноў, ксяндзоў і кулакоў, якія казавала сябе «пайкай атамана Вішнёва» і доўгі час вяла разбуральную работу ў школе (мжк іншым, каб з большым поспехам праводзіць сваю «работу», яны прабраліся ў кіраўніцтва школьнай насьцегазетаў).

Актыўны дзяткор Дзяржынскага раёна **Коля Арцюшэўскі** ўзвешу малага года выкрыў у сваім калгасе школьнаму, у тым ліку і свайго дзядзьку.

Гэтыя і дзесяткі іншых паводнаў прыкладаў гучаць аб тым, што работнікі друку і, зразумела, перш за ўсё мы — работнікі дзяцых газет — павінны яшчэ больш заахвараць умачу дзяткораў і павінны класаван пільнасьці, з усёй у адказнасьцю адносіцца да сігналаў і паводнаў. Трэба рашуча асу дзіць паводзіны рэдакцыі «Рэчыцкай праўды», якая, атрымаўшы допіс дзяткора аб групоўцы паноўскіх і кулацкіх дзяцей, доўгі час не зварачала на яго ўвагі з той, відаць, прычыны, што аўтарам яго з'яўляецца не дарослы, а дзяткор.

Дзяткоры нашых газет у сваёй масе з'яўляюцца прыкладнымі, перадавымі ў гучобе і траматэкай рабоце, піонерамі і гучнымі. Дзяткор — гэта ў большасці старшыня рэдкалегіі, важаты зьяна, старшыня савета піонэрскага атрада, член або старшыня вучкома ці прыта піонер, які жарыстаецца вялікім аўтарытэтам сярод астатніх дзяцей.

Рэйды і іншыя масавыя мерапрыемствы, праведзеныя за апошні час дзяткорамі, далі рад падзвычай дадатных вынікаў.

Напрыклад, усебеларускі рэйд дзяткораў па правярцы прычынаў адсёну вучняў са школ, выдаўна праведзены газетай «Піонер Беларусі», выдыві і вярнуў, асабліва ў вясковых школы, дзесяткі дзяцей.

Дзяткоры атрада імя Ёлары Цэткін,

— паводамляе Віцебскі гарадскі дзяткорскі пост, — праводзілі рэйд па гарадской пашы. Яны выявілі 12 дзяцей школьнага ўзросту, якія не наведвалі школу. Школа для гэтых дзяцей закупіла 12 пар бацінак і касцюмаў. Цяпер усе дзеці наведваюць школу.

Піонеры дэпо трамвайнага парку выявілі 7 дзяцей, якія не хадзілі ў школу.

Удзельнікі рэйда прышлі да дзяцей на дом, гутарылі з бацькамі, атрабавалі ад праўдзінна калпасаў і дырэктару школы, каб гэтым дзецям стварылі павольныя ўмовы для нармальнай вучобы.

Даволі з вялікім эфектам праходзіў рэйд дзяткораў па правярцы гатоўнасці да зямлі. Нішто не выклікала ад пільнага воча дзяцей. Прымеран неабходных прыклад для здарэння фізкультурнага адначытку ў самах піонэраў і школьнікаў і ў магазінах, пават пладзінак і прубак для кніжкоў і т. д. дзяткоры ў рэцзе раёнаў дабілі добрых рэзультатаў.

Дзяткоры — гэта прыкладныя піонеры, арганізатары каларэтных спраў у атрадах і школах.

Вось **Шульгін** Паўлуня з Аршанскага раёна. Ён «варанпылаўскі стражок» і арганізатар стражковага гуртка ў школе. Па яго ініцыятыве і з яго асацыятам удзелам быў арганізаван лыжны праёс для перадачы раларуга XI усебеларускаму з'езду саветаў.

Або **Фішбейн** — томельскі піонер алзні з лешных асперантыстаў. Ад удзелу ў нашых газетах ён праэ мову асперанта вараіноў да супрацоўніцтва ў балжароў і японскім рэволюцыйным друку. 240 пісьмаў, атрыманых ім на мове асперанта з-за граніцы, значна спрыяюць разгортванню інтэрнацыянальна-класавога выхавання піонэраў і школьнікаў.

Перагортваючы старонкі дзяцых газет за мінулыя гады і цяпер, мы наочна бачым вялікі рост нашых дзяткораў. Можна налічыць некалькі дзесяткаў дзяткораў, якія цяпер з'яўляюцца актыўнымі рабелітэрамі, работнікамі друку, студэнтамі ВУЗ'а. Удзел у друку спрыяў павышэнню іх запісаўлеласці да літаратуры. Вынікам гэтага з'яўляецца тое, што значная група дзяцей ўжо даволі часта прысылае ў рэдакцыю выданьня нарысы, вершы, алаваццанні на актуальным школьным і піонэрска тэ-

мы. Аднак, тут пельга не ваўнажыць такога адноснага факта, што дзеці надзвычай лёгка адпосліцца да напісаных першаў, апазданняў і т. д., часта не разумеючы, што гэта звязана з вялікай упамтай вучобай і працай. У гэтых адносінах у дзятковам неабходна правесці палітычную работу.

З ростам дзятковаў растуць іх запатрабаванні да газет, да ўзмацнення кіраўніцтва імі. І мы лічым надзвычай палатным фактам тое, што мы асабліва пасля ўсебеларускага з'езда дзятковаў часцей пачалі атрымліваць ад іх пісьмы з канкрэтнымі патрабаваннямі, з запытамі, што-б яны хацелі прачытаць цікавага ў галосе, з жорсткай паасобных напісанных матэрыялаў. Гэта паказвае ад нас чужых адносін да калектывных твараў газет, каб у практычнай рабоце ўключыць іх здаровы запатрабаванні, тыч больш што кіраўніцтва дзятковамі ў нас усё яшчэ слаба пастаўлена. Цяпер нас ніяк не можна задаволіць пасылка час-ад-часу дзятковам агульных інструкцыйных пісьмаў і асаблівых ўказанняў накіраваных «шчыра тваёй слабы, піш, жыв, у далейшым ра такія і такія тэмы». Гэта асабліва паказвае нам на ваўна праведзены ўсебеларускі з'езд дзятковаў, дэлегаты якога вусім праглынула ставілі пытанне аб больш цеснай, арганізаванай сувязі рэдакцыі з дзятковамі, аб прызначэнні як у бок рэдакцыі, так і з бок дзятковаў большай адпаведнасці і ініцыятывы.

Яшчэ ў большай ступені гэта адносіцца да пазавога піонерскага і школьнага друку. Пры вялікім пазаванні работы пазавога піонерскага і школьнага друку ўсё-ж якасць яго астаецца слабай. Ёсць, безумоўна, рад цікавых, баявых газет выпуска кожнага нумара якіх уносьць пэўнае ажывленне ў работу атрада, школы, газет, захаваных у сваіх чытачоў вялікі аўтарытэт. Досыць прывесці наспецгазету «Піонер» піонерскага атрада Гомельскага завода імя Ленінскага, якая ўсё ставіць на вырашэнне дзяцей ініцыятывы іх пытанняў якая ўнесла і піката апаздывала ў часе спавядання-перавыбарчай кампаніі саветаў збор канкрэтных прапавоў піонераў у паказ новаму складу гомсовета.

Але значная частка піонерскіх і школьных наспецгазет яшчэ «хвасюць» агульнасцю, пераважна ад «дарослых» газет. Нярэдка дзіцячы на-

спяныя газеты запавяняюцца матэрыяламі аб пазавых фактах.

Цяпер вялікая ўвага ўдзяляецца таму каб кожны піонерскі атрад меў сваю наспецгазету, якая-б актыўна дапамагала камсамольскай арганізацыі на ўвапаланні пазавых ачэек піонерскай арганізацыі - атрада і з'езда.

Усебеларускі з'езд рабсельковаў, які тымчасова матульным фактарам пазавым пасту і актывізацыі ўдзяляў большэ-рэйскага друку, вынахыць і асноўныя тэмы работы і кіраўніцтва дзятковамі. Мы павінны дабіцца такога становішча, каб рэдакцыя пазавым і камсамольскай арганізацыі і больш за ўсё, рэдакцыя газеты лепш дапамагала дзятковам. На з'ездзе дзень мы можам пазавыць толькі рэдакцыя рэдакцыя газеты, якія дапамагаюць дзятковам, друкуюць іх матэрыялы. На такіх газетах перш за ўсё трэба адрэсці «Ленінскі пазавы» (Орша) «Большевик Баясаўшчыны» і «Віцебскі пролетарый». Большасць жа рэдакцыя газет на работу з дзятковамі не зварахаюць патрабнай увагі.

Неабходна ў далейшым прыняць больш рашучыя меры да людзей, якія бюракратычна адносяцца да рэдакцыі на сігналы дзіцячых газет і дзятковаў, лічачы гэта, рэдакцыя, стовавай друкавалай, на сутнасці пазавым справе пасту пазавымай актывізацыі напай тэмаў.

За апошнія гады пазавым вырасла нягата дзяцей да літаратуры, да кніжкі газет, журнала. Аб гэтым сведчыць ход-бы і 150-тысячны тыраж дзіцячых газет БССР. Значна павялічыўся ўзрост дзяцей у тымчасова толькі ў піонерскім, але і ў пазавым і нават пазавым газетах (каля 100 пісем атрымлівае што-тэма ад дзятковаў-піонераў і школьнага газета «Піонер Белаўска»). Гэты год пазавым на прыкладзе большэ-рэйскага друку ўмяшчае добра пазавым, пазавым. Прапуючы з газетай, яны пазавым свой пазавым і агульны друкаві.

Наша задача — лепш імі кіраваць рыховаць дзятковаў у друк пазавым-рымасці да вопагаў пазавымых, пазавым іх распазнаваць матэрыялы класавых вопага і заўсёды пазавым, пазавым-ра выжываць ято пазавым, дабіцца каб кожная дзятковаўская записка мабі лізавала дзяцей на пазавым-рымасці якасці пазавым і камуністычнага выхавання пазавым пазавым.

**Растуць рады рабселькораў
і друк нацыянальных меншасцей**

РАБСЕЛЬКОРЫ ГАЗЕТЫ „ОРКА“

С. ЧЭМКО

Селькоры «Оркі», як адна з частак рабселькорскай арміі Савецкай Беларусі, сустракаюць III ўсебеларускі з'езд рабселькорскай палітычна вырашанай, узмашчанымі сваю актыўнасць на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва.

На ўсіх пачынальна-польскіх калгасах і сельсоветах ёсць селькоры «Оркі». Іх газета звязана з шырокімі масамі працоўнага польскага насельніцтва Беларусі.

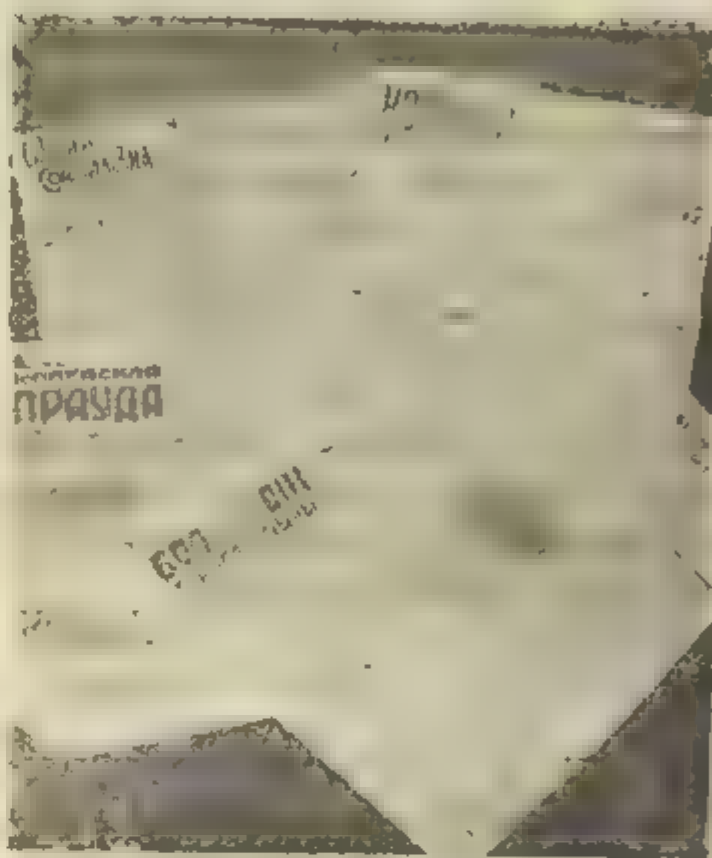
Незвычайная частка селькораў «Оркі» — гэта дашчыны і таварыкі, якія сваёй ініцыятывай і працай паказваюць прыклад высокасведомых адносін да работы на сацыялістычным прадпрыемстве, у саўтасе і калгасе. Няменшую ролю нацы селькоры адыгрываюць і ў барацьбе за росквіт новай, сацыялістычнай на змешту і нацыянальнай на форме культуры.

У Маладзечынскім сельсавеце, Парыцкага раёна ўжо два гады выпускаецца сельсавецкая шматтыражка «Штурмоваец рады» на польскай мове. За гэты час газета здолела згрупаваць вакол сябе каля 50 селькораў. Многія з іх сталі актыўнымі селькорамі «Оркі».

Вось селькор **Альфонс Савіч** — дэлегат ўсебеларускага з'езда рабселькораў. Ён яшчэ зусім малады хлопец і не так даўно з ім мала хто жывуўся. Яму не адважваліся даручаць адказнай працы. Наогул у калгасах Маладзечынскага сельсавета ведацэннівалі работу сярод моладзі.

За гэту справу моцна ўзялася шматтыражка «Штурмоваец рады». Яна прыцягнула да сябе і Альфонса Савіча. З тых часоў Савіч часцей пачаў заглядаць у кароўнік, капюшню, на поле. Ён глыбока стаў уваходзіць у гаспадарчыя справы калгаса, прымаў актыўны ўдзел у правядзенні шматтыражкай і газетай «Оркі» рэйд. Такім шляхам Альфонс Савіч стаў селькорам «Оркі».

Першыя яго заветкі, якія з'явіліся на старонках «Оркі», паднялі яго аўта-

Районныя газеты БССР, якія выдаюць старонкі на польскай мове.

□ □ □

рытэт і сярод старэйшых калгаснікаў.

Савіча выбіраюць членам рэдкалегіі шматтыражкай. І на гэтай адказнай рабоце ён сябе апраўдаў. Вострыя заветкі, трапныя карыкатуры Савіча моцна буюць па гультаях і надбайніках, высмешваюць дрэнных кіраўнікоў.

Сёння Альфонс — знатны чалавек, аўтарытэтная асоба ў калгасе. Ён таксама актыўны член Маладзечынскага сельсавета.

А вось селькор **Феліцыян Пашкезіч** з Давыдушкага сельсавета, Капыльскага раёна. Яму ўжо 57 год. Ён вырас у поўным значэнні гэтага слова на селькорскай рабоце. У 1932 г. ён не мог яшчэ напісаць заветку. Пісаў пісьмы, носячы асабісты характар, да паасобных працаўнікоў, рэдакцыі «Оркі». З рэдакцыі мы яму пасылалі інструкцыйныя пісьмы, а пры выезде ў Капыль-

скі раён працаўнікі рэдакцыі практычна вучылі тав. Папкевіча пісаць у газету. Цяпер Папкевіч свабодна ўладася прытом, ён піша не толькі пра справы свайго калгаса, але і сельсовета. На ўсякай рабоце ў калгасе Папкевіч, не глядзячы на свае гады, наказвае сябе, як дзяцкі ўдарнік. Прымае актыўны ўдзел у грамадскім жыцці калгаса і сельсовета. Тав. Папкевіч рэдагуе нацыянальную газету і загадвае калгасным чырвоным кутком. У чырвоным кутку Папкевіч навёў парадак. У кутку чыста, утульна, калгаснікі вечарамі збіраюцца сюды пачытаць газеты і кніжкі. На падлозе не ўбачыш акурка, у чырвоным кутку не куродзь.

Працуючы пісьмапосцам, Папкевіч дабіўся таго, што кожны калгасны двор выпісвае газету. За добрую даставку і распаўсюджванне друку Папкевіча не раз прэміравалі.

Як прыкладнага селькора і ўдарніка ў калгасе, тав. Папкевіча выбралі дэлегатам III ўсебеларускага з'езда рабселькораў.

Або возьмем тав. Петрушкевіча — селькора-настаўніка з Путчынскага сельсовета, Дзяржынскага раёна. Ён пераняў вопыт селькораў Мадзінскага сельсовета (Парыцкі р.) паладзіў сістэматычны выхад публікацый у сваім сельсавеце і з'яўляецца яе адказным рэдактарам. На сваёй асноўнай рабоце ў школе ён праявіў сябе, як палітычна высокаразвіты і культурны педагог.

Селькор Бейнаровіч з Рудніцкага сельсовета быў ініцыятарам сацнаборніцтва калгасных жывёлагадоўчых ферм у сельсавеце. У сваім калгасе ён арганізаваў сацнаборніцтва пастухоў і гэты надзвычай каштоўны вопыт, праз старонкі «Оркі», быў перанесен у дзесяткі польскіх калгасаў БССР.

Селькораў, падобных тт. Савічу, Папкевічу, Аляхновічу, газета «Орка» налічвае дзесяткі. Гэта наша галоўная апора, наш залаты фонд.

Але за мінулыя гады было ў нас некалькі выпадкаў пранікнення ў здаровае рабселькорскае асяроддзе класаванаарожных элементаў. Зразумела гэта імкненне класавага ворага: кулак і яго агенты бачаць магучасць нашага большасцінскага друку і яны робяць спробы

прыбраць гэту мацнейшую зброю партыі к сваім рукам.

Рэдакцыя газеты «Орка» за два апошнія гады выкрыла і выкінула з рады селькораў больш 20 ідэаселькораў. Сярод іх вядомы Парфіёнавіч — кудадзі сын, якому некалькі гадоў удавалася апублікаваць асобныя мясцовыя арганізацыі, тут і Суднік, — сын раскулачанага і высланага кулака, тут і кулак Губанавіч і інш.

Як працуюць рэдакцыя «Оркі» са сваімі селькораў? Трэба проста сказаць, што гэта работа яшчэ з'яўляецца самым слабым месцам рэдакцыі. Мы яшчэ мялі аднаго ўрагі нашым селькорам, асабліва іх выхаванню і вучобе.

Загадчыкі аддзелаў рэдакцыі не лічаць патрэбным пісаць селькорам таварыскія пісьмы аб недахопах асобных селькорскіх заметак, не даюць селькорам указанняў, якія вучылі-б іх, спрыялі-б іх росту. У рэдакцыі ўкаранілася думка, што весці работу з рабселькорамі павінен толькі аддзел пісем працоўных, а астатніх аддзелаў гэта работа быццам не датычыць.

Не на вышэйшым знаходзіцца і работа над пісьмамі працоўных. Да гэтага часу галоўны аналіз пісем, вывучэнне іх тэматыкі, адказы карэспандэнтам яшчэ не сталі галоўнымі пытаннямі ў рабоце рэдакцыі. Усё гэта прывяло да таго, што прыток пісем працоўных у газету «Орка» вельмі слабы.

Усебеларускі рабселькорскі зезд рэдакцыя «Оркі» павінна адзначыць рашучым палітычным галоўнага ўчастка сваёй работы — работы з рабселькорамі і іх пісьмамі.

★

Газета піонераў польскай школы.

ВЫРАСЦІЦЬ КАДРЫ РАБОТНІКАЎ ЯЎРЭЙСКАГА БОЛЬШЭВІЦКАГА ДРУКУ

О. Б. Э. Р

Газета «Окцябр» — орган ЦК КП(б)У на яўрэйскай мове згуртавала вако-
сць досыць моцны атрад рабселько-
раў, камандзіраў пролетарскай грама-
дскай думкі, лепшых ударнікаў прад-
прыемстваў, калгасаў, прамысловых
арцелей, культасветных устаноў.

Некаторыя масавыя мерапрыемствы,
праведзеныя ў апошні час рэдакцыяй
газеты «Окцябр», яшчэ больш узнялі
актыўнасць рабселькораў нашай газеты.

Мы правялі ўсёбеларускі конкурс
аб'ектовых прадпрыемстваў, спаборніч-
тва паміж прадпрыемстваў Беларусі
і Украіны на «лепшую фабрычную мар-
ку», усёбеларускі конкурс промарцелей.
Газета арыентавала інтэрнацыянальную
супісь яўрэйскіх і інтэрнацыянальных
калгасаў БССР з рабочымі Іжорскага за-
вода ў Ленінградзе. Вялікая работа пра-
ведзена газетай на падрыхтоўцы да ўсе-
беларускага і ўсесаюзнага з'ездаў сове-
таў.

Пяўхлына праводзячы ланіска - ста-
лінскую нацыянальную палітыку, наша
партыя заахавала актыўны ўдзел у
сольшэвіцкім друку працоўных мас усіх
нацыянальна-нацыянальнасцей савецкай
краіны. У кожным годзе расце і мац-
нее сетка газет на мовах нацыянальнасцей,
расце і мацнее іх рабселькорская ар-
мія.

Адным з паказальнікаў росту актыў-
насці нашых рабселькораў з'яўляецца
ўсё ўзрастаючы прыток пісем, атрыма-
ваемых і надрукаваных у таварыстве. У лі-
стападзе 1931 г. газета «Окцябр»
амацавала 162 рабселькорскія карэ-
спандэнцыі, у лістападзе 1932 г. —
180, у тым-жа месяцы 1933 г. —
196, у лістападзе 1934 г. — 261 ка-
рэспандэнцыя. Як відаць, асаблівае па-
вядзенне колькасці рабселькорскіх
пісем прыпадае змяшча на апошні час.

Тыраж газеты «Окцябр» за апошнія
тры гады вырас на 25 процантаў, да-
сягнуўшы ў гэтым годзе 13.400 экзэм-
пляраў.

Апрача газеты «Окцябр» у БССР вы-
ходзіць яшчэ рад выданняў на яў-
рэйскай мове: комсамольская газета
«Юнгер арбейтэр» піонерская «Юнгер
Ленінец», журнал «Штэрн».

Многія фашыяны газеты перыядычна
змешчаюць яўрэйскія старонкі. Така-
вы газеты: «Віцебскі пролетарый»,
«Палеская праўда», «Комунар Мавілеў-
пчыны», «Комуніст» (Бабруйск), «Чыр-
воная Полаччына», «Чырвоная Тураў-
пчына», «Ленінскі шлях» (Слуцк), «Ко-
муна» (Клімавічы) і інш. Рад фабрыч-
на-заводскіх шматтыражак таксама
маюць яўрэйскія поласы або дружукі.
Асаблівыя заметкі на яўрэйскай мове.
Да гэтага трэба дадаць шырока распаў-
сюджаныя насяценыя газеты на яўрэй-
скай мове па прадпрыемствах, у кол-
гасах, арцелях і ўстановах.

Мы, на жаль, не маем дакладных ліч-
баў ліку рабселькораў, прымаючых на
роднай мове ўдзел ва ўсёй гэтай вялі-
кай сетцы яўрэйскага друку Беларусі,
аднак, зусім відавочна, што колькасць
удзелнікаў камуністычнага яўрэйскага
друку Беларусі расце вельмі хутка, рас-
це сапраўды не па днях, а па гадзінах.

Гэтыя поспехі, зразумела, зусім не
азначаюць, што ўжо ўсё зроблена. У
нас яшчэ многа работы ўперадзе. І ў
налейным нашы яўрэйскія газеты не
павінны аслабляць работы па прыгін-
пенню яшчэ большага актыва з ліку
ударнікаў прадпрыемстваў і калгасаў.
Разам з гэтым павінна весціся бяспас-
нае выкрыццё ўсіх класова - варожых
элементаў, прабуючых пралезці ў раб-
селькорскія рады.

Слабым участкам работы газеты «Ок-
цябр», як і раду іншых выданняў на
яўрэйскай мове, а таксама яўрэйскіх
старонак у радных газетах з'яўляецца
вучоба рабселькораў. У гэтай галіне
нам прадстаіць яшчэ вельмі многа ра-
боты.

Рэдакцыя газеты «Окцябр» ужо зра-
біла пачатак, і нядрэны пачатак, гэ-
тай важнейшай работы. Рэдакцыя арга-

лізавала рабселькорскія семінары ў Менску, Бары-
саве і Гомелі. Лепша ўсіх працуе гомельскі семі-
нар, арганізаваны пры ДOME партасветы. Але гэта
яшчэ нас не можа задаволіць. Задача заключаецца ў
тым, каб не спыніцца на гэтых першых дасягненнях
і пайсці далей па шляху ахогу вучобай значна боль-
шага ліку рабселькораў і палепшэння якасці вучобы.

Трэба таксама адзначыць, што рост колькасці
яўрэйскіх старонак ідзе значна хутчэй, чым рост кад-
раў для гэтых старонак. З кадрамі для яўрэйскіх вы-
данняў у БССР наогул слаба.

Нядаўна на старонках «Кішэбра» мы далі слова ра-
ботнікам яўрэйскіх старонак аб іх рабоце. Таварышы
скардзяцца іменна на недахват патрэбных кваліфіка-
ваных работнікаў для яўрэйскіх старонак. У резуль-
таце некаторыя яўрэйскія старонкі вельмі дрэнна
спраўляюцца са сваімі задачамі, часта сеюць нягра-
матнасць, некультурнасць, скажаюць мову, а яўрэй-
скія старонкі аршанскай, смаленскай і клімавіцкай
газеты дапускаюць і грубыя палітычныя памылкі.
Асобныя раённыя газеты не выконваюць указання ЦК
КП(б)Б аб перыядычнасці выпуску яўрэйскіх старо-
нак: замест аднаго разу ў пяцідзёнку ці дэкаду вы-
пускаюць яўрэйскія старонкі раз у месяц, а то і
раўней.

Трэба сур'ёзна заняцца падрыхтоўкай работнікаў
для нацыянальнага яўрэйскага друку.

Даць камуністычнаму яўрэйскаму друку БССР ква-
ліфікаваныя большавіцкія кадры — гэтая задача, вы-
рашэнне якой павінна ўзяць гэты друк на яшчэ вы-
шэйшую ступень.

На здымках: лепшыя рабкоры-ўдзельнікі менскай га-
льянтарэйнай фабрыкі імя Куйбышава.

ПРЫКЛАД БАРАЦЬБЫ ЗА ЎМАЦАВАННЕ КАЛГАСНАЙ ГАСПАДАРКІ

Л. МЭРНІС

Няўхільнае правядзенне ленинскай нацыянальнай палітыкі партыі, аграмаднейшыя поспехі сацыялістычнага будаўніцтва змянілі твар літоўскай вёскі ў БССР. Змянілася эканоміка літоўскай вёскі, змяніліся людзі і іх інтарэсы.

Найбярчэйшыя прыклады барацьбы працоўных сялян-літоўцаў за ўмацаванне калгаснай гаспадаркі, за ажыццўленне лозунга т. **Сталіна** — зрабіць калгасы большавіцкімі, а калгаснікаў вярхоўнымі — аўтульцеца работа селькораў газеты «**Раўданасіс артояс**».

З моманту выхаду першага нумара газеты «**Раўданасіс артояс**» (у 1927 г.) прайшло каля 7 год. За гэты час мы маем велізарны рост культурна-палітычнага ўзроўню літоўскага працоўнага сялянства, у тым ліку і аграмадны рост селькораў.

У першы час свайго існавання газета «**Раўданасіс артояс**» не мела моцнага селькораўскага актыва.

Камі прагаласіць першыя нумары «**Раўданасіс артояс**», можна ўбачыць, што ў іх амаль зусім няма селькораўскіх допісаў. Цяпер-жа ў кожным нумары газеты мы сустракаем ад 5 да 10 селькораўскіх карэспандэнцый на актуальныя тэмы.

Ад года ў год газета ўсё больш абрасла селькорамі. Аднак, больш сур'ёзная, арганізаваная работа селькораў пачынаецца з моманту 1-га ўсебеларускага з'езда селькораў газеты «**Раўданасіс артояс**», які адбыўся ў 1932 годзе.

Праўда, і зараз яшчэ рэдакцыя газеты «**Раўданасіс артояс**» не можа пахваліцца вялікай колькасцю селькораў. Але няма ўжо літоўскага нацыянальнага сельсовета, калгаса або школы, дзе не было-б селькораўскай брыгады ці паасобных селькораў, якія актыўна ўмацаюцца за калгасную вёску.

У сувязі з падрыхтоўкай да 3-га ўсебеларускага з'езда рабселькораў азначна ажывіўся селькораўскі рух у літоўскіх сельсоветах і калгасах. Па ініцыятыве селькораў **Малькаўскага** нацыянальнага сельсовета (Мсціслаўскі раён) разгарнулася соцпаборніцтва селькораў на лепшую падрыхтоўку да ўсебеларускага з'езда рабселькораў.

Соцпаборніцтва ахапіла амаль усю селькораўскую масу і ўнесла вялікае ажыццўленне ў рабоце. Пачаўшыся змест наступалючых у рэдакцыю допісаў. Разгарнулася барацьба за лепшае і хутчэйшае выкананне ўсіх абавязавальных перад дзяржавай.

Дзякуючы разгорнутаму соцпаборніцтву калгас імя **Гедрыса** (Чавускі р.), не глядзячы на вялікі недахват рабочай сілы, адным з першых у раёне выканаў усе абавязковыя паставкі, першым адгукаўся на заклік партыі аб продажы лішкаў хлеба дзяржаве.

Насценная газета калгаса імя **Гедрыса** «**Чырвоны трантар**» выходзіць рэгулярна адзін раз у пяцідзённую. Яе рэдактар т. **А. Лапіеніс** — лепшы, ударнік, калгаса, лепшы і старэйшы селькор га-

веты «Раўданасіс артояс» (піша ў газе-
ту амаль з пачатку яго выхodu з
1927 г.), вядзе актыўную барацьбу з
антыкалгаснымі вылазкамі кулацкіх
элементаў. Тав. Лапшэніс карыстаецца
вялікім аўтарытэтам сярод калгаснікаў
і з'яўляецца лепшым памочнікам парт-
групы калгаса. Як лепшы ўдарнік, т.
Лапшэніс у XVII-годдзе Окцябрскай со-
цыялістычнай рэвалюцыі быў праўлен-
нем калгаса і рэдакцыяй газеты «Раў-
данасіс артояс» прэміраван

«Раўданасіс артояс» мае пад такіх
актыўных і адданных справе калгаснага
будаўніцтва селькораў і ў другіх калта-
сах. Вось, напрыклад, т. Хадунька з
Верацейскага сельсовета (Дубровенскі
раён), т. Курылістыс з Малькаўскага
сельсовета (Мсціслаўскі раён), тт. Прач-
кіс і Пашутус з Глыбачанскага сельсо-
вета і т. д. Калі разгарнулася соца-
борніцтва селькораў на лепшую падрых-
тоўку да ўсебеларускага з'езда рабсель-
кораў, т. Хадунька арганізуе калгасні-
каў калгаса «Раўдонаі шпіля» на хутэй
тае выкананне абавязацельстваў перад
дзяржавай. Ён праводзіць растлумачаль-

ную работу аб добраахвотным продажы
лішкаў хлеба дзяржаве і арганізуе чыр-
воны абоз імя VII з'езда саветаў. Усе
гэтыя селькоры, як актыўныя барацьбі-
ты за правядзенне ліві партыі на вёс-
цы, у часе 17-годдзя Окцябрскай рэво-
люцыі былі рэдакцыяй «Раўданасіс ар-
тояс» прэміраваны.

Адным з асноўных педхапаў ва
ўсёй рабоце селькораў «Раўданасіс ар-
тояс» з'яўляецца тое, што яны ў больш-
шасці не звязаны з раённымі газета-
мі. Вельмі рэдка хто з нашых селькораў
піша ў раённыя, а тым больш у цен-
тральныя беларускія і рускія газеты. У
выніку работа літоўскіх нацыянальных
калгасаў асвятляецца амаль выключна
на старонках газеты «Раўданасіс ар-
тояс». Раённыя газеты мала ўвагі зва-
рачаюць на работу сярод селькораў на-
цыянальных месцаў. З гэтым з'яві-
шчам неабходна змагацца. Селькораў з
літоўскіх калгасаў і сельсоветаў трэба
прыцягнуць да актыўнага ўдзелу ў ра-
боце раённых газет. І срабіць гэта на-
вінны рэдакцыі раённых газет разам з
рэдакцыяй «Раўданасіс артояс».

★
НІЗАВЫ
ДРУК
БССР

★
Насценнае.
ты польскіх
нацыяналь-
ных капа-
саў.

ЯМУ НЕ ДАВЯЛОСЯ БЫЦЬ НА З'ЕЗДЗЕ

ПАМЯЦІ СЕЛЬКОРА Змітра Васільевіча КРЫВІЦКАГА

Уночы з 6-га на 7-е студзеня рукою класовага ворага вырван з нашых радоў лепшы селькор-ударнік Талачынскага раёна, дэлегат усебеларускага з'езда селькораў, таварыш ЗМІЦЕР ВАСІЛЬЕВІЧ КРЫВІЦКІ.

Абнаглалы класавы вораг добра ведаў, на каго падымаў сваю руку. Увесь жыццёвы шлях Змітра Крывіцкага — гэта шлях нястомнай барацьбы з класавым ворагам, шлях барацьбы за справу ЛЕНІНА-СТАЛІНА. У раёне не знайдуцца ні аднаго селькора, які-б не ведаў т. Крывіцкага. Сотні калгаснікаў ведалі яго і па яго вострых замечках у газеце, і па яго практычнай большэвіцкай рабоце ў калгасе.

Жыццё тав. Крывіцкага — яркі прыклад таго, якім павінен быць селькор, які ён павінен эмагава за лінію партыі. Вось чаму кожны селькор Савецкай Беларусі павінен ведаць, як жыў, эмагаўся і загінуў на баявым пасту селькор-комуніст Зміцер Крывіцкі.

Нарадзіўся Змітрок у сям'і спрадвечнага батрака ў маёнтку пана Градзялкоўскага. З малых гадоў Змітрок разам з бацькамі працаваў ад рання да позняй ночы на пана. Бацька Змітра, замораны голадам і нечуванымі здзекамі, памёр у часе імперыялістычнай вайны. Маці тав. Крывіцкага цяпер мае 68 год і, не глядзячы на свой узрост, яна з'яўляецца лепшай ударніцай калгаса «ЗАБАЙКАЛ».

1917 год. Окцябр. Былыя батрані сталі гаспадарамі маёнтка Градзялкоўшчыны. Змітру тады толькі што мінула 17 гадоў. Ён з'яўляецца адным з арганізатараў батрацкай камуны ў былым маёнтку.

Але Змітру не доўга прыйшлося працаваць над умацаваннем маладой камуны. Былыя банды з усіх бакоў насядалі на маладую Савецкую рэспубліку. Тав. Крывіцкі пакідае камуну і ідзе з вінтоўнай у руках абараняць заваяванні Окцябра.

1919 і 1920 гады. Тав. Крывіцкі ў рэдах Чырвонай арміі эмагаецца супроць

белепольскіх банд на Заходнім фронце, потым пападае на ліквідацыю бандытызма на Украіне, прымае ўдзел у разгроме контррэвалюцыі на Паўночным Каўказе.

У 1923 годзе, калі пасля грамадзянскай вайны краіна прыступіла да гаспадарчага аднаўлення, т. Крывіцкі вяртаецца ў родную вёску і з новым запалам бярацца за работу.

Год за годам у жорсткай барацьбе з кулацтвам мацнее камуна. У камуну ўліваюцца бядняцкія і сярэдняцкія гаспадаркі наўкольных вёсак, і камуна ператвараецца ў калгас «Забайкал». Старшынёй праўлення калгаса выбіраюць старэйшага камунара, лепшага камуніста — грамадокага работніка Змітра Крывіцкага.

Побач з «Забайкалам» знаходзіцца адзін з буйных калгасаў Перавалёцкага сельсовета — калгас «6-ты з'езд саветаў». Гэты калгас таксама быў арганізаван пры актыўным удзеле т. Крывіцкага. У 1933 годзе ў гэты калгас пралезлі кулацкія і бандыцкія элементы, якія разбуралі гаспадарку з сярэдзіны. Калгас «6-ты з'езд саветаў» у выніку кулацкай работы стаў самым адстаючым у сельсавеце.

Раённая партарганізацыя занялася справай калгаса «6-ты з'езд саветаў». Каб навесці ў калгасе парэдак, рашылі паслаць туды старшынёй т. Крывіцкага. І тав. Крывіцкі ўвесь з галавою ўваходзіць у справу адраўлення калгаса.

Першае, з чаго пачаў Змітрок сваю работу ў новым калгасе, — гэта выгнанне з калгаса кулакоў, зпадзеяў і бандытаў Грышманяў, Раманкевічаў і іншых. Першую перамогу калгаснікі калгаса «6-ты з'езд саветаў» атрымалі пад кіраўніцтвам тав. Крывіцкага ў веснавую сяўбу 1934 года.

Далей адну за адной калгас пачаў акуртна выконваць усе гаспадарча-палітычныя кампаніі, свечасова спраўляўся з уборнай ураджаю, датэрмінова выконваў

дзяржаўныя пастаўкі і зэгатоўкі.

Таварыш Крывіцкі працаваў не адзін. Ён згуртоўваў вакол сябе асобы лепшых калгаснікаў. Ён арганізаваў у калгасе прыкладную баявую насценгазету. Насцен газета і селькоры былі ўвесь час лепшымі дапаможнікамі тав. Крывіцкага.

Увосень мінулага года пленум РВН прысуджае Пярэвалацкаму сельсавету пераходны чырвоны сцяг РК і РВН, а тав. Крывіцкага як аднаго з больш актыўных членаў прэзідыума сельсавета і як старшыню перадавога ў сельсавеце калгаса ўзнагароджвае праматай ударніка і праміру гадзіннікам.

Уся работа і барацьба т. Крывіцкага была цесна звязана з нашым большэвіцкім друкам. Аб перамогах, недахопах, памылках, аб усіх канкрэтных вінаватых ён безупынна пісаў у насценную, раённую, цэнтральную газеты. Ён моцна, адна, палітычна заострана праз друк вытучваў усё нягоднае, усё воражае і шкоднае. Тав. Крывіцкі не толькі пісаў—ён дамагаўся, каб кожная яго записка зрабіла сваю справу, каб па ёй былі прыняты патрэбныя меры. Працуючы старшынёй калгаса, т. Крывіцкі сам паказваў прыклад таго, як павінен кіраўнік арганізацыі адносіцца да сігналаў друку: ні адна записка пра калгас «б-ты з'езд саветаў» не засталася без рэагавання.

Смеласць і паспяховасць — вось характэрныя адзнакі тав. Крывіцкага, як селькора. Ён ніколі не хаваўся за псеўдонім, ён адкрыта парэжаў ворага і ў друку і на непасрэднай рабоце ў калгасе. Цяжка пералічыць нават пэровыя заўважкі т. Крывіцкага, па якіх выкрыты важнейшыя справы аб купецкай засмечанасці калгасаў, аб шкодніцтве і інш.

6-га студзеня 1935 г. пад вечар бюро Тапачынскага РК КП(б)Б слухала даклад тав. Крывіцкага аб становішчы і развіцці жывёлагадоўлі ў калгасе. Райком прызнаў работу добрай і даў указанні тав. Крывіцкаму, што трэба рабіць, каб к канцу 1935 года мець яшчэ лепшыя вынікі па жывёлагадоўлі.

Гадзін у 10 вечара, атрымаўшы баявую пуцёўку ад партыйнай арганізацыі раёна, тав. Крывіцкі паехаў дамоў. Дарога невялікая. Па шашы ад Тапачына да калгаса «б-ты з'езд саветаў» 12 кілометраў. За чатыры кілометры ад мястэчка Змітра быў забіт. Тулой халоднай зброяй, па-зверску яму была раздроблена галава.

Маладой, гарачай крывёю нястомнага барацьбіта—большэвіка—селькора была заліта дарога і белы снег.

У гэтую-ж ноч, як толькі ў раёне даведзіся аб забойстве, пачалося расследаванне справы. К раніцы 7-га студзеня забойцы былі затрыманы. Аказалася—гэта вырады разбітага, але не дабітага класавага ворага—РАМАНКЕВІЧ ЕРМАЛАЙ, ГРЫШМАН БАРЫС і РАМАНКЕВІЧ ЯЗЭП.

Следства па забойстве Крывіцкага закончана. Віноўнасць Грышмана і двух Раманкевічаў поўнасцю ўстаноўлена. Забойцы знаходзяцца пад вартам.

Амаль ва ўсіх калгасах, саўгасах і на прадпрыемствах раёна адбыліся лютыя мітынгі. Узмацненнем класовай пільнасці, бяспітнай барацьбой з ворагамі і іх агентамі, узорнай арганізацыяй падрыхтоўкі да вясны аднаваля калгаснікі, рэдкалегіі насценгазет і селькоры на забойства Змітра Крывіцкага.

У адказ на вылазку класавых ворагаў аднаасобнікі ўступалі ў калгасы. У адной толькі суседняй з калгасам «б з'езд саветаў» вёсцы Любатынь 17 беднякоў і сераднякоў на мітынгу заявілі аб уступленні ў калгас, а па раёну ў калгасы ўступіла звыш 200 аднаасобнікаў.

Пахавалі тав. Крывіцкага ў раённым цэнтры. На пахаванне сабраліся тысячы працоўных не толькі мястэчка, але і з многіх калгасаў раёна. Сямі т. Крывіцкага раённыя арганізацыі аказалі дапамогу. Партарганізацыя Пярэвалацкага сельсавета і сельскі совет узялі на сябе абавязальнасць — дапамагаць сямі Крывіцкага выхаваць дзяцей Змітра такімі-ж бесстрашнымі байцамі, якім быў іх загінуўшы бацька.

Зверскае забойства тав. Крывіцкага яшчэ і яшчэ раз патрабуе ад нас, рабочых і работнікаў друку, быць больш пільнымі. Ніякай літасці да класавых ворагаў! Яшчэ пепш заострым наша селькорэўскае пера супроць класавых ворагаў, супроць іх агентаў — жулікаў, подыраў, разгільдзяў.

Прашчай, таварыш Крывіцкі! Табе не ўдалося прысутнічаць на нашым з'ездзе. Але тысячы рабочых і работнікаў Савецкай Беларусі будуць, як і ты, бяспісна змагацца з рэшткамі класавых ворага, змагацца за канчатковую перамогу сацыялізма.

НІЗАВЫ ДРУН БССР НА ПЕРАДАВЫХ ПАЗЫЦЫЯХ БАРАЦЬБЫ ЗА СОЦЫЯЛІЗМ

За ~~летамі~~ ў СВЕЦЕ ШОЎН

Каля фанернага шчыта, што пасгаў
лен медалёка ад аграгатаў першай бры-
гады прадзільчыкаў, сабралася з дзе-
сятка рабочых.

— Чытай голасна, каб усе чулі, — раз-
даюцца галасы.

— Ну, слухайце... Тут пашта пра
Мазалёва зноў пішуць:

«Зусім не так даўно прадзільшчым
Мазалёў быў адным з дрэнных рабочых
першай брыгады...»

— І чаго яны хочуць ад хляпца, ён-
жа ўжо...

Пачакай, пачакай:

...«Не было такога нумара насценнай
газеты, каб яго не клялімілі за бракароб-
ства, за бой дэтэлей і т. д. Крытыка і
дапамога газеты не яго моцна падзві-
нічалі і ў апошні час Мазалёў стаў
добра і культурна працаваць: за міну-
лы месяц мае толькі 0,27 проц. бра-
ку»...

— Во, гэта голас..

...І цяпер ужо многім з нас трэба
ў Мазалёва вучыцца рабце...

— Правільна...

Да гуртка рабочых падыходзіў майстар
Мінуцэўскі:

Уверсе на здымках: злева — тав. ГАРНАН
— лепшы рабкор-ударнік, прадзільшчым
магілёўскай шоўкавей фабрыкі, справа —
рэдкалегія насценгазеты «Ударнік шоў-
кавай». У цэнтры стаіць тав. РАЖКОЎ —
дэлегат усёбеларускага з'езда рабсальнораў

— Ну, даволі, даволі хлопцы... Час
ужо на змену..

Размышлені рабчыя. На шчытку ас-
талася вісець стракатая ад шматлікіх
малюнкаў і рэзнакалёрных загалоўкаў
брыгадная насценка «За якасць».

Да рэчы, зусім яшчэ нядаўна газета
называлася «Ударнік шаўковай». Гэта
быў стандартны заглавак усіх брыга-
дных штодзёнак фабрыкі «Магвалакно». Азе,
стараючыся дабіцца высокай
якасці сваёй прадукцыі, прадзільшчымі
першай брыгады занялі назву сваёй га-
зеты. І словы «За якасць» сталі не
толькі заглаўкам газеты, але і яе дэві-
зам.

Рэдактар гэтай брыгаднай — насценкі
т. Разкоў з захапленнем раскавае аб-
тэм, яшчэ баі давала газета бракаробам,
як яна дапамагла адстаючыям. Праўда,
спачатку была шэрапалькая, цямная, ня-
граматная. Не было ахвоты яе чытаць,
рабкораўскія допісы чыста стралялі «ў
халястую». Прышлося рэдкалегіі мецпа
амагалца за дэяснасць допісаў, паду-
маць аб лепшым афармленні газеты.

Сярод рабочых брыгады знайшлі ня-
дрэннага мастака т. Захараву, прыпят-
нулі яго да работы над газетай. І шэ-
ранымі лістак наоценкі стаў ветліва
ўсміхацца та шчытка вясёлымі і адкімі
малюнкамі. Набылі прыёмны выгляд і
раўні тэксту.

Аднак, гэта яшчэ не ўсё. Галоўнае —
не рабіць «халястых» стрэлаў. І калі
адзі з лепшых ударнікаў і рабкораў

т. Гарнак написав у газету аб тым, што ім заўважана працяканне віскозаправалоў на 23 машыне, газета дабілася таго, каб праводы былі прылучены ў парадок. Калі рабочы Шаблоўскі знайшоў, што не ў мору тоўстыя крышкі на гніздах паліграфу, выклікаюць брак пітці, і звярнуўшы за дапамогай да газеты, — ён праз некаторы час атрымаў праз газету адказ ад вышэйшага інжынера т. Лютава, што крышкі будуць выпраўлены.

Асабліваю ўвагу газета атавала бракерамі з бракерамі. Напісалі, скажам, рабочы заўважку аб тым, што рабочы Агасцяк пры гэтых «востра» браку і што «ўсё ён на сябе абавязак б'ць не ўспрымае дэталі ў зсеп». — Рэдакцыя адказаў гэтаму дэлегату, але на гэтым суспэктываецца. Праз дэлегата т. Ражкоў пытае ў майстра

— Ну, як там Агасцяк? Не пачынаецца? Вы-б яму дапамаглі, навучылі.

А тым, глядзіш, і сам майстар напісав у газету аб тым, што ўжо адным бракерам менш.

Такімі шляхамі рэдакцыя наспела: «За якасць» заважанае менавіта аўтарам, тэма ў рабочых, згучае вакол сябе рабкораўскі актыў. Зараз у газету першай пратэктывнай брыгады пішуць больш 30 рабкораў. І гэта з 80 рабочых брыгад.

Такая колькасць рабкораў у якой брыгадзе невыпадковая. Яна рэзультат пэўнай арганізатарскай работы рэдакцыі. Нярэдка т. Ражкоў распытвае ў таварышоў, на рабоце аб хваляючых іх пытаннях, раіць, як і аб чым напісаць у газету. І бывае, так:

— Ну, што чытае?

— Ды нічога, сабе, каб не справа на малочным, шуміце... Непарадкаў, там многа.

— А ты-б у газету...

— Што-ж, давяжешца... Наўдз, дамоу, дык напішу, а заўтра табе аддам.

— Навошта-ж, адкладваць на заўтра?

— А на чым я напішу... І алоўка няма...

— Дзянь ты, усё ёсць. Хацці вось сяды, тут у мяне прывапашаны і паперы і аловак.

Тут-жа навічок — рабкор атрымае парадку, як лепш напісаць, а ўжо на заўтра ў газету з'явіцца яго маленькая баявая заўважка.

Барацьба за дзейнасць заўважак, за добрае афармленне газеты і, урэшце, штодзённая жывая і цесная сувязь рэдакцыі з рабкорамі далі магчымасць газеце пазбавіцца двух істотных недахопаў: яна пашырае не адным рэдактарам, як гэта часта бывае, а па-другое, б'цьнасць рабкораў пад сваім донісам ставіць не пасуданім, а спаё прэзвенту.

Усё гэта, зразумела, добра. Заўважае т. Ражкоў, але-ж гэта яшчэ не ўсё. Мы яшчэ не навучыліся кіраваць рабкорамі і вучыць іх.

І калі не прапусціць хіма вусняй газету з'явіцца рэдактар, і прыглядзецца як след да справы, то стане ясным, што рэдакцыя «не навучылася кіраваць рабкорамі» не таму, што не хацела пазнацца з гэтым. Не, рэдакцыя і ў першую чаргу рэдактар не ведаюць, як арганізаваць масавую, выхаваўчую, работу сярод рабкораў. А гэта толькі таму, што асноўны арганізатар пізавета таварыш на фабрыцы — пматтыражнік «Чырвоная верацяно», яе рэдакцыя не кіруе ніякімі газетамі, не вучыць рэдактароў штодзёна, як трэба працаваць.

Прыкра, але факт.

І вось зараз, калі лепшы рэдактар брыгаднай газеты на шаўковай т. Ражкоў рыхтуецца ехаць у якасці дэлегата на ўсебеларускі з'езд рабцельмораў, ён мае на ўвазе знайсці там аказ на хваляючае яго пытанне.

Як па-сапраўднаму арганізаваць сярод рабкораў масавую, выхаваўчую работу?

ГАЗЕТА, ЗВ'ЯЗАНА З МАСАМИ

М. САНАЛОУСНІ

У правленні нагаса «Луцілавец» сабраліся калгаснікі. Яны ўважліва ўглядаюцца ў вісячы на сцяне спісалы пядоўнымі літарамі ліст. Гэта выпіс тэпловы нумар калгаснай наспенгазеты «Ударнік».

«Ударнік» выходзіць пакуль што ў трыццаць два разы. І ўсякі раз, як ён з'яўляецца на сцяне, правленне калгаса нападнёўчыма калгаснікамі, якія ўважліва працываюць кожны радок, дзеліцца сваімі ўражаннямі.

— Ну, і прабраў-жа наш «Ударнік» лавала Засалыча і правільна прабраў тавораць калгаснікі, абмяркоўваючы заметку, у якой ўказваецца, што калгас Засалыч рамантуе інвентар атпасабнікаў без дазволу праўлення, прысвойвае пролы, а калгасны інвентар не рамантуе.

Так абмяркоўваецца кожная записка і так пасля выхату кожнага нумара.

Калі-ж бывае затрыманне ў выпуску газеты, калгаснікі, прышоўшы да рэдактара т. Шалуні Влалзіміра, кажучы:

— Што-ж ты зрываеш план выпуску газеты?

Пытаюцца была такая заміжка з выхатам газеты. І калгаснік-ударнік тав. Багущэвіч Раман, прышоўшы да рэдактара, запытаў:

— Чаму не выпускаеш газету, можа няма заметаў, дык мы жыва арганізаваны — і тут-жа тры заметкі.

За ім прышоў калгаснік Левацэвіч і запіс такі да рэдактара:

Што-ж наш «Ударнік» не выходзіць, чаму ўжо яму выйсці?

Так самі калгаснікі патрабуюць рэдакцыю і дачагаюць у выпуску наспенгазеты. Таму не было вяткіх перарываў у выхатах газеты. Аб гэтым сведчыць той факт, што ў 1934 г. выйшлі 94 нумары газеты, у сярэднім амаль 1 нумар у тры дні, як і намечана было па плане.

Рэгулярна выпускаючы газету, рэдакцыя змагаецца за яе высокую якасць. Адною з дадатных якасцей з'яўляецца тое, што «Ударнік» робіцца ру-

камі калгаснікаў, а не адной рэдакцыяй ці адным рэдактарам, як гэта часта яшчэ бывае з многімі наспенгазетамі.

Як гэта дасягаецца? Дасягаецца гэта тым, што рэдакцыя праводзіць сістэматычную работу не толькі сярод пастаянных сваіх наспенжораў, якіх ёсць 24, але вядзе работу сярод усіх калгаснікаў. Калі газета праводзіць нараду наспенжораў і свайго актыва (а яны часта склікаюцца), то шырока апавяшчае аб гэтым усіх калгаснікаў, якія з ахвотай наведваюць гэтыя нарады.

На-другое, калгаснікі ахвотна пішуць у «Ударнік» і таму, што ён дабіваецца рэагавання на змешчаныя і нязмешчаныя заметкі.

І таму газета адгрывае вялікую арганізуючую і выхавальную ролю. Паказам гэта на некалькіх фактах.

Напрыток да таго. Газета яшчэ і восені загаварыла аб ёй. І як загаварыла. У адным са снежаньскіх нумараў газета вельмі жыва і цікава паставіла пытанне аб рамонце калёс. На загалоўкам «Чаму пядоўгаветны калёсы» даецца такі матэрыял. Да веснавой сяўбы 1934 г. калёсы былі атрамантаваны раптоўна і за атэй сезону выплі са строю.

Чаму гэта так? пытаецца газета і атказвае:

«Калёсы мы рамантавалі безгаспадарча, ўжываючы сыры матэрыял». У канцы заметкі вывод: «Мы павінны заганяць падрыхтаваць сухі матэрыял і так у гэтым годзе атрамантаваць калёсы, каб іх хапіла на 5—6 гадоў».

Правленне тав.ж улічыла гэту каментарную прапанову і заганіла сухага матэрыялу для рамонту калёс. Зараз калёсы амаль усе атрамантаваны, атрамантован амаль урось астатні інвентар, засыпаны, ачышчаны і добра захаваны насення і стаячыя фонды.

Многа газета атлае ўвагі падрыхтоўцы каня да веснавой сяўбы, беражлівым адносінам да калгаснай маёмасці. Калі часта матэрыял не ўлазіць у

газету. Ён падаецца коратка і кан-
крэтна. Так, у нумары за 24 студзеня
над рубрыкай «Напмы прапановы» ко-
ратка сказана:

**«БРЫГАДЗІРУ БРЫГАДЫ № 3
ЧАЙКО М. С.**

Прывесці ў парадак інвентар. Прывесці на калгасны двор і паставіць пад навес жнярку.

ИНВЕНТАРНАЯ КАМІСІЯ

Неадкладна скончыць інвентарызацыю.

ПРАЎЛЕННЮ КАЛГАСА

Стварыць брыгады для рамонту інвентару.

Разлічыцца з калгаснікамі за 1934 г.

Усе гэтыя прапановы былі рэалізаваны і дапамаглі добра падрыхтавацца да веснявой сяўбы.

Дзякуючы насценгазете значна ўмацавалася ў калгасе дысцыпліна. Вернемся вярну налад Уборка сенажаці—гарачая пара. А сям'я калгасніка Леванічэвіча не выходзіла на работу «Ударнік» аб гэтым змяшчае заветку і ў той жа дзень Леванічэвіч прыходзіць да т. Шадуркі і гаворыць:

Больш не пішы. Хопіць. Зараз па-ўдарнаму з сям'ёй буду працаваць і дабюся, што сам буду насценкорам.

Ён стрымаў сваё слова, добра працаваў і, калі заўважыў, што калгасны Ілук Люба позна выходзіць на работу і нячыста зграбае сена, напісаў аб гэтым у насценгазету заветку.

Калгасніца Наўмовіч М. ўхілілася ад некаторых работ, ён яе раскритыкаваў праз насценгазету, і яна больш не адмаўлялася ад работы.

Зараз з дапамогай настаўніка выпускаецца **сватавая** **газета** **«ПРАЖЭКТАР»**.

Яна дапаўняе насценную газету. Так насценгазета пісала аб тым, што цудоў 25 жалеза ляжыць беспрытульным. У сватавой газете паказваецца карыкатура, што па кучу жалеза пашоў сам старшыня калгаса Зянькевіч, зачэпіўся за яе, паваліўся, потым устаў і, не заўважыўшы жалеза, пашоў далей. Следзім за гэтай дзеяннем другая карыкатура, як раскравдаецца гэта жалеза. Паказваецца чалавек, які набраў з гэтай

кучы шыпоў. Надпіс «Сабе на абруты».

«Пражэктар» робіць яшчэ больш дзейснай газету «Ударнік». Некалькі слоў пра рэдактара газеты т. Шадурка Владзіміра.

Вечар. Калгаснікі адпачываюць. Заходзім да тав. Шадуркі і знаходзім яго за выпускам чарговага нумара «Ударніка». На ўсю паласу аплэга: «Сустрачнем III ўсебеларускі з'езд рабселькорстваў рыварчымі пераможамі». Гэта—нумар за 15 лютага. У нумары падвоілі вынікі падрыхтоўкі да веснявой сяўбы, што зроблена і што яшчэ трэба зрабіць. Крапатліва, з любоўю радок за радком запісваецца газета.

Тав. Шадурка—ударнік. Працуючы па наляжных работах, ён у мінулым годзе меў 400 прападзён.

Інакш і быць не можа, гаворыць ён,—калі-б я сам дрэнна працаваў, які-б з мяне быў рэдактар, якое я мог бы права другіх крытыкаваць.

За ўдарную работу ён атрымаў у калгасе грашовую прэмію.

Як лепшы селькор і рэдактар насценгазеты, прэміраваўся рэдакцыйнай раённай газетай «Калгаснік». На раённым канцы выбіраў дэлегатам III ўсебеларускага з'езда рабселькорстваў.

— Усе гэта мяне абавязвае,—гаворыць т. Шадурка,—яшчэ лепш працаваць. А таму да з'езда я намеріў многа чаго зрабіць. Як член сельсавета, я да 25 лютага сваю дваццацідворку абавязваюся вывесці ў перадавыя, выканаць план лесазагатоўак і вывазак, культэбор, мясапастаўкі і т. д.

— Як член сельсавета, селькор і рэдактар насценгазеты, я буду дабівацца, каб не толькі калгас «Пучілавец», але і ўвесь Замагільскі сельсавет у цэлым быў перадавым па падрыхтоўцы і правядзенню веснявой сяўбы і іншых кампаній.

Тав. Шадурка праходзіць заочныя курсы рэдактароў насценгазет пры «Крестыянскай газете» і заочныя курсы па жылёлагадоўлі, арганізаваныя «Калгаснікам Беларусі». Настойлівая вучоба і работа—зарука таго, што ўзятыя самаабавязальствы ён з гонарам выканае.

Калгас «Пучілавец»,
Чырвоная Слабодка раёна.

Баявы кліч

кр. ЗАРУБЕЖНЫ

«Баявы кліч» — так называецца на-
сценгазета брыгады Клавіра брутнага
цэха швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыя-
лізацыі». Гэту баявую назву газета
апраўдвае.

Абавязковае выкананне змешча-су-
стрэчнага плана, высокая якасць і да-
кладнасць нашыву, прытожасць фасона
— вось стрыжань закліку газеты да ра-
бочых сваёй брыгады.

— Наша вытворчае заданне — 330
адзінак. Учора мы выпусцілі 345. Сё-
ня мы абавязаны даць не менш 365
адзінак — зварачаецца да рабочых на-
сценгазета.

Заклік газеты ўспрымаецца рабочы-
мі. Рабочыя вераць сваёй газеце, яны
ведаюць, што калі загаварыў «Баявы
кліч», значыць не ўсё яшчэ магчымасці
вычарпаны. Капец рабочага дня гэта
поўнаасцю пацвярджае. На брыгаднай
дошцы ярка відна лічба 370. Гэта рэ-
зультат яшчэ большага ўшчыльнення
рабочага часу, яшчэ больш інтэнсіўнай,
ударнай работы. Гэта рэзультат баявога
закліку насценгазеты.

«Вынікі работы прайшоўшага дня»
— над такім загалоўкам «Баявы кліч»
штодзёнка піша сваё перадавыя арты-
кулы. Над гэтым загалоўкам даецца
аналіз работы мінулага дня.

«Учора, — піша газета, — мы пра-
цавалі дрэнна. У тт. Фрыдман і Лебе-
дзевай сабраўся вялікі запас, з-за чаго
было затрыманне ў рабоце ўсёй бры-
гады. Нясвоечасовая падача поўфабры-
ката закройным цэхам таксама моцна
падарвала нашу планавую работу. У
рэзультате 30 адзінак недадана».

Артыкул чыталі ўсе рабочыя брыга-
ды. Прачыталі яго таксама тт. Фрыдман

Лебедзева. Сэнс насценгазеты дзвялі-
да ведама пачальнікам закройнага цэха.
Урок сфармітаў. На заўтра ў чарговым
перадавым газета піша:

«Выпушчаныя нашай брыгадай 380
адзінак замест планавых 330 гавораць
за тое, што мы учарашні дзень праца-
валі куды лепш. Але мы маем усе
магчымасці давесці выпуск нашай пра-
дукцыі да 400 адзінак і без адзінай
пераробкі. Пачэснае імя т. СТАЛІНА,
заваяванае нашай брыгадай, абавязвае
нас да яшчэ лепшай работы».

Так кожны дзень.

Свой баявы заклік штодзёнка кідае
жывому чалавеку, які адказвае за прэ-
вільнае і дакладнае выкананне сваёй
аперацыі, бо нават незначная кантраўка,
недагляд уносяць дэзарганізацыю ў ра-
боту ўсяго канвеса.

Штодзёнка не гаворыць аб якасці
«наогул». Яна канкрэтна ўказвае на
т. Стасенку, якая зрыва прышывае
заднія шлёўкі, указвае ёй на зробленыя
памылкі і патрабуе больш уважлівых
адносін да работы.

Сафронава, Драздова, Гаўрылькі ра-
ды, калі «Баявы кліч» заносіць іх на
чырвоную дошку за добрае выкананне
колкасных і якасных паказальнікаў
промфінплана. Яны стараюцца яшчэ
лепш працаваць, каб іх прозвішчы пі-
комі не сходзілі з чырвонай дошкі. Ста-
раецца падцягнуцца і Бялевіч, якая па-
пала на чорную дошку. «Баявы кліч»
выхоўвае рабочых, укараняе ў іх свя-
домасць разуменне неабходнасці праца-
ваць толькі ўдарнымі тэмпамі.

На-баявому змагаецца газета за аўладанне рабочымі тэхнікай сваёй працы, за дасканаласць ведаў машыны. У заметцы «Зрыўшчык тэхвучобы» востракрытыкуецца Еўменева і Бяленіч, якія дрэнна наведваюць тэхнічную вучобу. Задача тэхэкзамена на «выдатна», барацьба за права атрымання значка «ЗОТ» — тамы, якія не зыходзяць ці на дзень са старонак «Баявога кліча».

Арганізацыя заводных спрэчак на докладу т. **Молатава** на VII з'ездзе саветаў — адзін з выдатнейшых момантаў у рабоце штодзённа. «Баявы кліч» не толькі папулярызаваў прамову т. **Молатава**, даючы важнейшыя вытрымкі з даклада, не толькі з'яўляўся ініцыятарам калектыўнай распрацоўкі даклада ў цэху і дома ў лепшых ударнікаў, але і арганізоўвае сваіх рабочых на яшчэ большае ўзняццё тэмпаў работы, на паліпшэнне якасці прадукцыі.

Прапрацаваўшы доклад т. **Молатава** і інш. матэрыялы з'езда, рабочыя брыгады ўзялі на сябе абавязацельства:

★

Рэдакцыя нацценгазеты брыгады Клеаіра бручнага цэха віцебскай швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі». У цэнтры рэдактар нацценгазеты **Меня МАРОЗАВА**.

даць максімальны выпуск сваёй прадукцыі і толькі высокай якасці, ператнарыць брыгаду ў суцэльна зотаўскую, замясціць за сабой пазастаўленыя заявы на брыгадні пачэснае імя правадыра мільёнаў працоўных т. **Сталіна**.

Праверку выканання ўзятых рабочымі самаабавязацельстваў «Баявы кліч» узяў на сябе. Штодзённа ён асвятляе работу брыгады, папулярызуюе работу лепшых на імя адстаючым да адных і тых іх абавязацельствах. Дні з'езда сталі днём уваротнай працы, небылой энтузіязма ўсяго калектыва брыгады.

І брыгадная дошка паведавала ўсім рабочых фабрыкі аб гераічных буднях невялікага калектыва брыгады. Яны з'яўляюць напісаныя лічбы: **360—380—400** адзінак. У раздзелах «Брак і пераробкі» — пуста. У тым жэ сэнсе, дзе чапна значыцца 8-10 чалавек «рыла, п.каў», жырным шрыфтам адзначана: **суцэльна зотаўская**.

Але «Баявы кліч» не супакойваецца на поспехах. Як і раней ён заклікае рабочых на заваяванне вышэйшай прэміі фінтлана, на выпуск прадукцыі самай лепшай якасці. Пад гэтым лозунгам штодзённа арганізоўвае рабочых сваёй брыгады на дастойную сустрэчу ўсебеларускага з'езда рабочелькораў. У гэтым жа, як трэба працаваць, паказваюць рабочым лепшым ударнікі-рабкоры **Сафронова, Хадунькіна, Мацуганова, Гаўрыленка, Бабышкіна і Стальмашова** пачае з рэдактарам «Баявога кліча» **самолкай МАНЯЙ МАРОЗАВАЙ**.

На чале ўдзястваючай актыўнасці нас.

Адміністрацыя па асаблівым рэдакцыянальным штатным штатным брыгады 436 фасона фабрыкі «Окцябр» тав. Каган іказаў выключную прамову.

«Таварышны, мы сабраліся сёння на першы пасаджэнне нова-выбранай рэдакцыі для таго, каб абмеркаваць плыню далейшую работу. Наша брыгада апымае галаровае імя правадыра сучаснага пролетарыята тав. **Сталіна**. Гэта абавязвае нас яшчэ лепш працаваць».

Вяслухаўшы прамову свайго рэдактара, члены рэдакцыі гг. **Сінельнікава, Азярыцкая, Лібман** і інш. абяцалі з новымі сіламі і энтузіязмам узяцца за работу.

Брыгада 436 фасона — сталінская. З 64 рабочых брыгады амаль усе ўдарнікі. 21 чалавек сістэматычна павышае

УВЕРСЕ НА ЗДЫМКАХ: лепшыя ўдарнікі-рабкоры менскай швейнай фабрыкі «Окцябр»: тав. **ВЕНГЕРКА**—член рэдакцыі штатдзёнікі «Зотаўна», тав. **БАРАШКА** — рэдактар насценгазеты сталінскай брыгады і рэдактар штатдзёнікі закройнага цэха тав. **ЛЕВІН**.

юць свайго тэхнічнага ўзровень. План першага дэкада мютава выканан на 127 проц. У брыгадзе шырока разгорнута сацыялістычная спаборніцтва. На аснове адна-сустрэчнага планавання выйшла брыгада з кожным днём павышэння. У брыгадзе штатдзённая выдання газета, якая дзялюецца сапартунальным брыгадам і амаль загарам перамог. За ўсё гэта брыгадае прысвоена гонарны імя тав. **Сталіна**.

Штатдзёнка 436 фасона можа паслужыць прыкладам для многіх штатдзёнак мясцовых прадпрыемстваў.

Вывод штатдзёнікі вельмі прыёмны. Кожны нумар не належным чынам афармлена. Найбольш важныя матэрыялы ў газеце абводзяцца яркімі фарбамі. Да гэтага матэрыялу ў першую чаргу прыкоўваюцца ўвага чытачоў. Матэрыял друкуецца на машынах, якія чытаецца. Заметны кароценькія, маляваныя яспай і зразумелай мовай.

Кожны новы нумар газеты сустракаецца ў брыгадзе з вялікай цікавасцю.

Змест газеты не такі, як у многіх штатдзёнах. Галаровае месца ў газеце займаюць вытворчыя пытанні.

Работніца **Віцько** пачынае адносілася да свайго аперацыі, яе паводвала тэхвучэбу. Брак у яе дасягаў 50 проц. Яна тармазіла работу брыгады. Штатдзёнка ўзяла Віцько на будыні, некалькі раз пісала пра яе работу. І зараз

Виряло на ліззінцэ Яна акуратна на рэчыво тэхвучэбу, працую без браку. Ён так і стаў асновай з лепшых работніц у брыгадзе.

Штурмуным Керштэйн атрымаў у рэбату ўсёй брыгады, не спрабляўся з выкананнем сваёй амерыцыі. У справу ўмяшлася інтэлекта. Была вылучана камісія, якая выявіла, што тэхнічны працэс арганізаван няправільна, што Керштэйн факта не можа справіцца з устанавленымі перадамі. На наступнае інтэлекта тэхналагічны працэс пера-мешалі прамоўна разгруза аперат-цыі, і работа ў брыгадзе значна палеп-шылася.

Камітэцкая — вось характэрная рыса тавесы.

«Рэзерв Артамонава дрэнна ўцю-жыць рукавы, асабліва локцевыя швы. 12 пар рукавоў прыходзілася пераўцужваць».

Так пісала інтэлекта ў адным з апошніх сваіх нумароў. І людзі пачалі лепш працаваць.

Эмпацыяны матэрыял не застаецца толькі на іхныя. Рэжымі дзібілася таво, што кожны дзень брыгады, май-стар, начальнік праца чытае інтэлекта. На звычайных матэрыялах адразу пры-маюць жыры. Вынікі рэзультатаў ампі-чаюцца ў інтэлекта. Аператыўнасць і дэфініцыя інтэлекта робяць яе бая-вым барацьбам са звычайнае вытвор-чага задання, за соцыял-стычнае выхаванне лю-дзей, за апраўданне гавя-ровага звання сталінскай брыгады.

Рэзультатна гоматыка інтэлекта.

У кутку, пад загалоў-кам «Наш календар» мы знаходзім у ёй такія радкі:

«Мастацкаму тэатру імя Горнага споўнілася 38 год.

У кастрычніку 1920 года памёр Джон Рід, аўтар кнігі «Десять дней, которые потрясли весь мир», член выканкома Комінтэрна.

Сення споўнілася 120 год з дня нараджэння вялікага

рускога паэта М. Ю. Лермантэва».

У календары нумары інтэлекта можа быць факт магчымасці аб розных па-радах іх ментры пачаў звычай, так і на рускай м.

Рэжым тав. Неймана заўважылі інтэлекта «За што тав. Раконны пратры-маў 8 год у турме». Гэтае пытанне тав. Неймана заўважылі і на заў-важылі ў інтэлекта звычайнае амеры-ца інтэлекта.

У апошніх нумарах інтэлекта рэжым-нае інтэлекта пытанне аб чытанні мас-тацкай літаратуры. У спецыяльна ад-ведзеным кутку ў інтэлекта пад загла-воўкам «Што рабочы чытае» змяшча-юцца водгукі рабочых брыгады аб іх чытаных кнігах.

Тав. Лёман прачытаў кнігу «Ресуб-ліка Шкід» Пашчалева і Бельх. Кні-га яму вельмі спадабалася. «Кніга. — піша тав. Лёман, — паказвае, як з бешпрывульных зладжэў вынілі аргано-ны, інжынеры, рэжыморы. Кніга вельмі цікавая».

Рабочы Калаш чытае кнігу Аўдэска-ва «Я люблю». Тав. Нейман чытае кнігу Шалахава «Поднятая целина» і т. д.

Так інтэлекта ўсёмае пракаваць ра-бочых на мастацкай літаратуры.

На прайшоў міма ўсёма інтэлекта і кніжы «Кіраў». У часе дэманстра-цыі гэтага фільма на ак-рыцах Менска інтэлекта

«..Ты бачыш як прахо-дзіць жыццё любімага чала-века. Ён цесна звязан з ма-сай, яго ўсе любяць. Цяжка забыць такую выдатнейшую фігуру, як СЕРГЕЙ МІРО-НАВІЧ КІРАЎ.

Вось вы бачыце яго у 1919 годзе на чале Рэввэен-совета 11 арміі...

Вось ён сумесна з тав. ВАРШЫЛАВЫМ супра-ваджаюць тав. СТАЛІНА на Беларускай канале...

Раптам абрываецца свет-лае жыццё тав. КІРАВА ад эдэрдніцкай рукі эл-

Тав. КАГАН — рэдактар інтэлекта экройнага цэха фебрыні «Окцябр».

ноуёўскай контррэвалюцыі.

Гэты фільм выклікае яшчэ большую нянавісць да ворагаў. Усе павінны прагледзець гэты фільм».

У выніку дасюны рабочы брыгады глядзеў гэты фільм

Або вось штодзённая заглялася фізкультурай. На старонках газеты змяшчаецца матэрыял аб лясавай спартадзале. Пасля спартакідаў ў газеце друкуецца яе вынікі

Роснастаўна і багата тэматыка штодзёнай 436 фасона. Яна знаходзіцца на шрабце ўзростаючай актыўнасці, культурнага росту рабочых брыгады, і ў гэтым яна можа паслужыць прыкладам для многіх нават друкавалых фабрычна-завоцкіх газет.

Масштаб — асноўнае ў рабоце шматліка друка. І ў гэтым напрамку штодзёнка 436 фасона можа быць прыкладам для многіх насценных газет.

25 актыўных рабкораў-удзельнікаў мае штодзёнка. Рабкоры т.т. **Сергеева, Дорзін, Паляшчун, Хайтовіч, Адэрзых** і інш. — лепшыя з лепшых рабочых

брыгады, выдатнікі, якія сваёй штодзёнай работай паказваюць прыклады большавіцкіх адносін да працы.

«Метад агульнай работы. — гаворыць, калі тав. Калалц, — такі: кожны член рэдкалегіі (а іх у нас сем) мае пэўны дзень выпуску газеты. Яго абавязак у дзень выпуску газеты — азнаёміцца з рэдакцыйскім матэрыялам, які ёсць у рэдкалегіі, шаганаліць з рабочымі і майстрам пра работу брыгады, пагутарыць з парторгам і, калі зусім не пельмі становіцца задачы дня, ён сумее па з другімі членамі рэдкалегіі атрымаваць сабранны матэрыял і выпуская газету».

Парторг тав. **Цунерман** актыўны рабкор. З вялікай любоўю сочыць яна за работай штодзёнай, кіруе ёю. Ні ат-но моралізму газеты не пратодзіцца без актыўнага падтрымання парторга, без шпрыхата ўдзелу масы рабкораў і рабочых усёй брыгады.

Штодзёнка 436 фасона — гэта газета мас, у якой адлюстроўваецца ўсё ўзростаючая актыўнасць рабочых нашай сацыялістычнай працысловасці

СТАЦЬ МІЧУРЫНЦАМІ СВАЁЙ СПРАВЫ

У налгасе «Ільіч», Бабаў-мичскага сельсозета, Капильскага рэёна, у кастрычніку 1934 года арганізавалася агразаатэхнічны гурток. Заняткі гуртка сістэматычна праводзяцца 32 залгаснікі. Пятчак і запача гуртка былі вывучачы самімі гурткоўцамі

Стаць мічурынцамі сваёй справы — вось наша задача — заявілі даяркі, конькі, брыгадэры, інспектары па якасці па сваім першым арганізацыйным сходзе. Тут жа была ўтвара

на прапанова выпуская насценгазету «За агразаатэхніку», якая-б дапамагла гурткоўцам замацаваць атрыманыя агразаатэхнічныя веды і практычна ўкараніць агразаатэхніку ў калгасную работу. Сход выбраў рэдкалегію і редак-

Тав. СІНЯКОЎ М.

селькор налгаса імя Красіна, дэлегат III усебеларускага з'езда.

тара тав. **Була** Сергея. З таго часу ў калгасе «Ільіч» і пачала выходзіць два разы ў месяц газета «За агразаатэхніку».

Гурток арганізаваўся. Пастала пытанне з чым-ж пачаць, што і як вывучаць і тут на дапамогу прышла газета, якая ў першым-жа нумары дае напрамак работы гуртка. Яна прапануе перш за ўсё вывучыць кантрольную карову і арганізаваць над ёй нагляданне. Мясняць жылыя ўмовы, даваць розныя харчы

тым самым на практыцы пераканацца, які патрэбен хлеў і рацыён для каровы, каб яна давала максімум прыбытку ў гаспадарцы. Гэта моралізму павінна быць наці-

рава на выхаванне дырэктыв партыі і ўрада аб развіцці сацыялістычнай жылёлагадоўлі.

На другое. — ціна газета, трэба вывучаць, як жыво і эбдавана расліна, сачыць за надвор'ем, за ростам расліны. Для ўсёй гэтай работы неабходна арганізаваць хату-лабараторыю, дзе можна было-б рабіць доследы і паглыбляць агразоатэхнічныя веды.

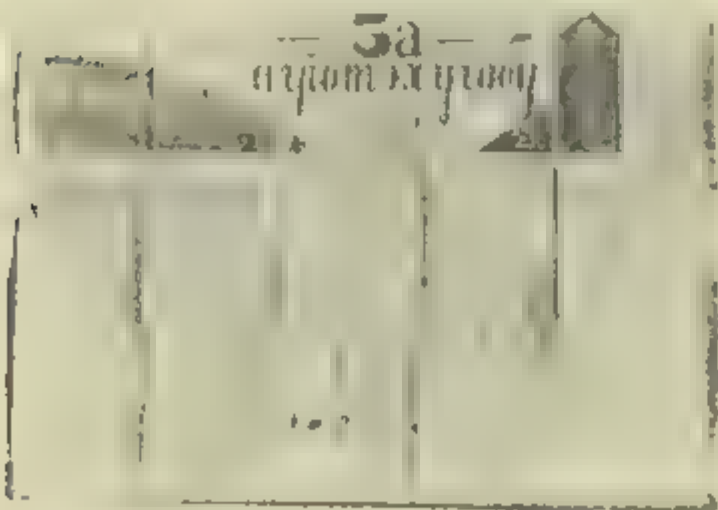
Апрача гэтага газета прапануе размяркоўваць абавязкі паміж гурткоўцамі. **Лапотка** і прафэлактык **Жылма** павінны вывучаць кармленне і догляд жывёлы, весці доследы кантрольнай кароткі **Нарксыч**—вывучаць ітуніцтва брыгадыры-паляводы і прыманаваныя да іх калгаснікі—наглядаць у сваіх брыгадах за азімымі пасевамі, іменіктары па якасці—весці нагляданне за павроўнамі гнегу, за выліготнасцю паліў. Аб усіх сваіх доследах і работах гурткоўцы павінны пісаць у газету, каб перадаць свае веды другім.

У гэтым-жа нумары газета «За агразоатэхвучобу» даказвае шкоднасць пасевы па азімых пасевах. Газета піша:

«Не глядзячы на неаднаразовыя перадажэнні з боку праўлення, каб спыніць самапас на азімых пасевах, усё-ж такі апошняе назіраецца, а таму рэдакцыя газеты «За агразоатэхвучобу» палічыла неабходным растлумачыць шкоднасць апошняга».

Газета тут-жа адбывае рост азімых пасеваў, у чым шкоднасць спасавання іх. Гэта быў першы крок супроць павроўна пасеваў і калі пасевы кал-

★

«ЗА АГРАТЭХВУЧОБУ» — насцёнгазета агротэхгуртка калгаса «Ільіч», Бабаўнянскага сельсовета, Напільскага раёна.

ЕШМАН — рэдактар насцёнгазеты калгаса імя Молатова, Вяліка-Рачёўскага сельсовета, Напільскага раёна.

★

гасны ўсё-ж паручалі ўказанне газеты, яна дабілася прыцягнення іх та адказнасці, як даспелых паручальнікаў і аднаго з правіл

Газета «За агразоатэхвучобу» з першых-жа дзён свайго існавання заявляла аўтарытэт у калгаснікаў. Бо яна не толькі раснаўсюджвала агразоатэхнічныя веды, але і дабівалася хуткага рэагавання на свае выступленні. Увесь матэрыял газеты разглядаецца па пасляжэні праўлення калгаса. На ініцыятыве газеты ў калгасе пачалі абсталяваць хату-лабараторыі, набылі мікраскоп, лупы, маномэты глеб, калекцыі рэальных пасеваў і агранамічную літаратуру. Калгаснікі, якія і пасля растлумачэння газеты не спынялі травіць пасевы (Калевіч Адам, Несцер Зося, Явучына Міхась і інш.), былі перадааны таварыскаму суду і антрафаваны. Патраўнічы аднаасобнікі былі перадааны сельскаму суду.

А прапанова аб кантрольнай кароткі была праўленнем таксама падтрымана.

У наступных нумарах газета доўжыць матэрыялы аб рабоце гурткоўцаў. Загадчык МТКФ тав. Лапотка расказвае

аб работе фермы і сваіх доследах.

«Я склаў для кантрольнай каровы тры розныя рацыёны. Разлічваю колькасць адным рацыёнам тры месяцы і ў часе накармлення дасканала да аднаго грама ўлічваць малюко кожнага ўдзю і раз у тыдзень важаць карову. Для гэтага заўважваю спецыяльную кнігу ўчота. Кожны месяц буду даваць малюк у газету аб падрыхтоўцы вынікаў даследавання. Карова ўзята вагою 330 кіло, яна дае ў суткі 2 літры малюка».

Тут жа ўзнімаецца пытанне аб кармункіх і аб падрыхтоўцы да веснавой сяўбы. Асноўную ўвагу—ачышчэння і правярэння насення на ўсхожасць.

— Добрае насенне, ніяка газета. — гэта важныя былыя зёрны.

Газета падрабязна спыняецца на тым, як пазнаць чыстату і засмечанасць насення, як правярэнне ўсхожасць, як пазнаць яго гаспадарчую годнасць.

«Калі, напрыклад, узяць 100 кіло аўса чыстата якога 90 проц., а ўсхожасць 80 проц.—растлумачвае газета, то гаспадарчая годнасць такога аўса будзе 72 проц. ($90 \times 80 : 100 = 72$ проц.). Іначай кажучы, добрых ўсхожых зярнят будзе 72 кіло, а павольных і смефта 28 кіло. Ведаючы гаспадарчую годнасць насення, мы можам вылічыць, колькі яго патрэбна на 1 гектар».

Газета «За агразоатэхніку» ўзнімае пытанне і аб зборы калгаснікамі попель. У выніку на агродзістым схотзе калгаснікі абавязаліся к пачатку веснавой сяўбы сабраць на 1 цэнтнеру попель з кожнага двара.

Владоўшча газета і аб падрыхтоўцы кожнага пагалоўя да сяўбы. Па ініцыятыве газеты ствараецца камісія па атэсту копей. У камісію, апрача селькораў газеты, уваходзяць ветэрынары, фельчар і старшыня калгаса. Задача агляду—арганізаваць разбіўку копей у брыгадах па катэгорыях, правярка стану здароўя і жаробнасці копей. Пасля праведзенага агляду газета шырока паказвае яго вынікі. Першая і другая брыгады Жылкі Серафіма і Наркевіча Ігнася паказваюцца як перадавыя, іх

копей вышэй сярэдняй і сярэдняй улітанасці, а ў брыгадах Серафа Антоса і Жылкі Кастуся копей вышэй сярэдняй улітанасці. Іх газета падзягвае. У гэтым жа нумары копей Малькевіч заапрацаваў і ў рэдакцыі, каб яна не толькі вытэкавала нестачоны брыгады і чапавалі, каб калгаснікі, дзе ён працуе, былі светлай. І рэдакцыя яго просьбу выказала. У калоніі былі прапараваны вокны.

Асноўная мэта газеты—дапамагчы калгасу праз аўладанне агразоатэхнікай, праз набыццё элементарных агразоатэхнічных і зоотэхнічных ведаў кожным калгаснікам, добра падрыхтаванца і правесці веснавую сяўбу, палепшыць догляд копей і ўзняць прадукцыйнасць МТБФ. І трэба сказаць, што з гэтай задачай газета спраўляецца. З 32 гурткоўцаў 11 прымаюць актыўны ўдзел у газеце. Трэба надалей у работу газеты ўцягнуць і астатніх гурткоўцаў і сістэматычна без перабоў яе выдаваць.

★

ЯНКА ЯНКОЎСКІ — рэдактар насценнага калгаса «Змена», Бабаўнянскага сельсавета, Копыльскага раёна.

ГАЗЕТА НА ФЕРМЕ

КАЛІ НА ФЕРМЕ ВЫХОДЗІЛА НАСЦЕНГАЗЕТА

1934 г. У канцы студзеня і пачатку лютага праходзіць гістарычны XVII з'езд партыі. Работнікі, тэхнічны персанал і служачыя жывёлагадоўчага саўгаса Рачкавічы, Чырвона-Слабодскага рэёна, інавацыйна рабілі з'езд, падкапваюць кожнае слова т. Сталіна. І тады-ж у адказ на рашэнні з'езда з'явілася самаабавязальства рабочых саўгаса з канкрэтнымі пунктамі:

«Замеццаць сябе на рабоце ў саўгасе да канца 2-й пяцігодкі». «Дабіцца павелічэння ўдою малака ад адной каровы з 2.020 да 2.100 літраў малака ў год.

Ахапіць усіх рабочых індывідуальным спяборніцтвам».

На першым плане былі абавязальствы аб перапрацоўцы і поўным выкарыстанні планаў эдачы прадукцыі дзяржавы. Былі прыняты пункты і аб пераводзе МТФ на гаспадарчы разрахунак, і аб ліквідацыі абязлічкі, і аб пераходзе на эдзельнічыц і т. д.

Быў і такі пункт:

«Забяспечыць бесперабойны выпуск на ферме насценгазеты, асвятляючы ў ёй ход выканання ўзятых самаабавязальстваў».

Усе ваганы партыйна-масавай работы былі пунчалы ў ход, каб забяспечыць выкананне паставоў XVII партз'езда. Асабліва вялікая ўвага была звернута на арганізацыю работы насценгазеты.

Пасля таго, як былі прыняты самаабавязальствы, газета ўзялася за праверку іх рэалізацыі. Пачала яна з арганізацыі сацыялістычнага спяборніцтва і ўдарніцтва. 20 лютага змяшчаецца самаабавязальства першай брыгады скотнага двара № 1 і другой брыгады скотнага двара № 2. Першая брыгада абавязваецца надойваць у зімовы перыяд не менш 400 літраў малака, другая—не менш 320 літраў. Тут-жа змяшчаюць, колькі малака кожная даярка павінна надойваць у суткі.

У кожным нумары даецца кароткая зводка, як выконваецца прынятае самаабавязальства, у кожным нумары

Рэдакцыя першай брыгаднай насценгазеты мясцовага хлебакамбіната: тав. БАНДОЛІН (справа), МІЛЬМАН (злева) і тав. ЦУКЕРМАН.

□ □ □ □ □

наказваюцца перадавікі і адстаючыя.

«Ілюкевіч Васіль несвоечасова прыступае да кармлення жывёлы. Півавар Зося сістэматычна спазняецца на работу.

Ударнікі скотнага двара газета—вядзіце барацьбу з такімі людзьмі, як Ілюкевіч і Півавар» (20 нумар).

Арганізаваўшы спяборніцтва брыгад, газета не спынілася на гэтым. Яна пачала заклікаць да індывідуальнага спяборніцтва. У нумары за 27 лютага газета ішла:

«Як дабіцца таго, каб кожны рабочы працаваў яшчэ лепш, добра сумленна выконваў свае абавязкі? Для гэтага трэба ўсім рабочым заключыць індывідуальныя ўмовы спяборніцтва.

Таварышы, для лепшага выканання плана заключым умовы соцспяборніцтва».

Гэты заклік знайшоў жыццё водгук у рабочых. Праз газету лепшая ўдарніца фермы Зося Грыгаровіч бярэ на сябе абавязак падрыхтаваць карову-рэкардыстку, дабіўшыся ад яе ўдою не менш 18 літраў малака ў суткі супроць рэкардыстаў саўгаса, якая давала 15—17 літраў. На індывідуальнае спяборніцтва яна выклікае даярку Ланотну

Вольку. Лакотка выклік прымае. Так было арганізавана індывідуальнае спаборніцтва паміж рабочымі фермы.

Пасля заключэння індывідуальных дагавораў рабочыя сталі працаваць значна лепш. Дзярка Зося Грыгаровіч прыходзіла на скотны двор у 3 гадзіны ночы. Яна дабілася ўзорнага догляду прымадаваных да яе кароў: своєчасна карміла, пайла, добра чысціла іх. У рэзультате сваё абавязцельства падрыхтаваць рэкардыстку Зося перавыканала. Яна дабілася таго, што з прымадаваных да яе кароў адна давала не 18 літраў, як было ўказана ў дагаворы, а 20 літраў мазака ў суткі.

Грыгаровіч трымала самую цесную сувязь з рэдакцыяй насценгазеты. Бядучы няграмаднай, яна вусна расказвала рэдакцыі, што робіцца на ферме, падцягвала праз газету адстаючых.

10 рабочых фермы сталі актывам газеты, штодзённа былі звязаны з ёю. Яны забяспечвалі рэгулярна выхад газеты праз дзень.

Вось чаму дырэктар соўгаса тав. Арэфеў з поўнай падставай гаварыў:

— У тым, што соўгас за 1934 г. выканаў план па малаку на 103 проц., на сыр—на 109 проц., вялікая заслуга насценгазеты фермы, якая першая арганізавала спаборніцтва рабочых па выкананне плана, якая дапамагла знішчыць прагумы, пакончыць з гультайствам.

Былы парторг т. Гарбачоў многа працаваў над тым, каб забяспечыць рэгулярны выхад газеты. Ён пісаў перадаўкі, сачыў за працаваннем на замёткі, ён даваў указанні кіраўніку па друку ў соўгасе т. Падквечу (ён-жа рэдактар агульна-соўгаснай насценгазеты), як лепш рабіць газету. На працягу 1934 г. штыры разы на партарганізацыі заслугоўвалася справаздача рэдакцыі насценгазеты. Канкрэтна кіруючы, партарганізацыя забяспечыла рэгулярны выхад насценгазеты на ферме.

Так было ў 1934 г. Але не тое стала ў 1935 г.

ГАЗЕТА СПЫНІЛА СВОЙ ВЫХАД

Парторг т. Гарбачоў у канцы 1934 г. адклікаецца райкомам партыі на іншую работу. Партыйна-масавае аслабленне. Усё радзей выходзяць насценгазеты, а ў студзені гэтага года газета на ферме зусім спыняе свой выхад.

Прысланы парторг т. Мірановіч, зняты за бяздзейнасць з работы ў РК ЛКСМБ, бяздзейнічае і ў соўгасе. І зразумела, калі аслабла партыйна-масавая работа на ферме, спыніўся выхад газеты,—а газета з'яўляецца адной з самых дзейсных форм партыйна-масавай работы,—паторшылася і работа фермы. Аб гэтым выразна гавораць дзве лічбы. Калі ў снежні мінулага года ўдой складаў 29.489 літраў, то ў студзені гэтага года ён знізіўся да 21.327 літраў. І гэта ў той час, калі ў студзені пачаліся ўжо аносы, а значыць ўдой павінен быў значна павысіцца ў параўнанні са снежнем мінулага года.

На ферме кінуты чысціць кароў. Працыянальна выдаткоўваюцца кармі. Так, калі хапала брагі, давалі адначасова і коранышоды, зараз-жа брагі не хапае, бо бровар працуе ў адну заставу—не хапае вады, і каровы ў значнай меры трымаюцца на сене.

А парторг Мірановіч, замест таго, каб давацца знішчэння гэтых недахопаў, наладзіць партыйна-масавую работу, цвердзіць:

— Брагі не хапае, вось у чым справа.

13 жотага, пасля вялікага перарыву на ферме была склікана шырокая вытворчая нарада. Народа, на якой апрача спецыялістаў і адміністратыві прысутнічалі амаль усе рабочыя, падкрэсліла, што справа не толькі ў недахваце брагі. Тут быў выяўлены рад недахопаў арганізацыйнага парадку.

Калі-б насценгазета працавала, як у мінулым годзе, можна было-б своєчасна ўскрыць гэтыя недахопы, ліквідаваць іх.

— Калі-б даглядаўца Наўменка, якая спазняецца на работу,—гаворыць дырэктар соўгаса т. Арэфеў,—прабраў ў газеце, як гэта рабілася ў мінулым годзе, ды яшчэ намаляваў-б карыкатуру, то яна старалася-б не спазняцца на работу. Гэта лепш дзейнічала-б чым адміністратывныя спажыванні праз загад.

Вось чаму вытворчая нарада рабочых фермы, намершчы рад практычных мерапрыемстваў па паліпшэнню работы фермы, прыняла і такі пункт:

«Забяспечыць рэгулярны выхад насценгазеты на ферме».

Партарганізацыя павінна неадкладна ажыццявіць гэты пункт.

Барацьбіт за калгасную дысцыпліну

На 6 рабселькорскіх картках клімавіцкай раённай газеты «Комуна» зарэгістравана за 10 месяцаў 106 заматак адной з лепшых селькорскіх газеты **Стукала Лены**. Яна імя ў раённую газету аб калгаснай ферме, расказвае аб недахопах у падрыхтоўцы калгаса к вясне: «Белая бязроза гатова к вясне», «Начны рэйд у калгасе імя Сталіна», «Наборнічаюць на лешага каня», «Згінулі пчолы», «Чаму не выконваюць нормы», «Змагацца за сацыялістычнасць», «Гнаць такога конюха», «Разлучаемся з дзяржавай» — вось карткі перадак не заматак, эсэістых у раённую газету. Са 106 заматак, напісаных селькоркай Стукала ў раённую газету, надрукавана 96. Кожная не заматка — актуальнейшае пытанне з жыцця калгаса імя Сталіна.

Лена Стукала працуе настаўніцай 4-тадовай школы пры калгасе. Як лешая селькорка і актыўная грамадская работніца яна выбрана калгаснікам рэдактарам наццэнгазеты «За заможнае калгаснае жыццё». Адсюль і пачала Лена сваю актыўную барацьбу за арганізацыяна-гаспадарчае ўдасканаленне калгаса, за моцную калгасную дысцыпліну.

Па ініцыятыве рэдкалегіі наццэнгазеты ў калгасе арганізуецца таварыскі суд. Дзесяці заматак з калгаснай наццэнгазеты, якія выкрываюць асобных людзей і прагульчыхаў, якія бязлігасна б'юць па таварыскіх адносінах да каліа і вырываюць раскідвалінакаў сацыялістычнай маемасці, перададзены рэдкалегіі для разгляду ў таварыскі суд калгаса.

У калгаснай наццэнгазете надрукавана заматка «Гнаць такога варгашніка». Другая заматка пра Лімарова П., які перамяніў новыя калгасныя калёсы на старыя.

Кожны гэтых заматак рэдкалегія накіроўвае ў таварыскі суд. І літаральна

Лена **СТУКАЛА** —

дэлегат III ўсебеларускага з'езда рабселькораў.

праз два дні сёлкавецца пастанавіў таварыскага суда. Выхадзіць прысуджаюцца і штрафу, і выносіцца грамадскае гавібаванне.

Таварыскі суд, у чловека ўводзіць і рэдактар наццэнгазеты, разглядае і выносіць свой прысуд і па асобных заматках з раёнай газеты «Комуна». За некалькі месяцаў работы суд разгледзеў ужо звыш 20 спраў.

Увосень, калі ў калгасе апынуцца лешагагоўца, рэдкалегія наццэнгазеты

ідзе на ільномяльцы пункт і разам з мяльшчыцам арганізуе выпуск наццэнгазеты на ільномяльным пункце. У газету ўводзіцца ганаровы спіс лешых мяльшчыц, друкуецца зводка аб дэонных выкашанні заданняў кожнай трапальшчыцай.

Лешыя ўдарыцца апрацоўкі лешу **Чумасова Вара** становіцца актыўнай селькоркай і ўводзіцца ў склад рэдкалегіі калгаснай наццэнгазеты.

Заслугуе ўвагі праведзены рэдкалегіі наццэнгазеты паход за чыстату ў калгасных хатах. Рэдкалегія накіроўвае ў двары калгаснікаў брыгады, якія робяць санітарны агляд, правіраюць, ці чыста ў хаце, ці вымыта падлога, ці вымочен двор. У дні гэтага походу многія калгаснікі ачыцілі сваё двары і хаты ад бруду і смецця, абклеілі спецыяльнымі абоямі. У Дзеньсёня Дзяніса ў дадатак да новых абояў з'явіліся на вокнах чысценыя фарыскі.

Лена, «наш рэдактар», як яе завуць калгаснікі, рэдагуе калгасную наццэнгазету больш 2 год. За час яе работы вакол наццэнгазеты згуртавалася каля 40 лешых калгаснікаў удамыкаў — актыўных удзельнікаў нізавога калгаснага друку.

Як лешая селькорка і рэдактар наццэнгазеты, комсамолка Лена, член калгаса імя Сталіна, Клімавіцкага раёна, едзе на III ўсебеларускі з'езд рабселькораў.

Ал.

«АДНОЙ З АСНОВНЫХ КРЫНИЦ ФОРМОВАНИЯ
КАДРАУ ГАЗЕТНЫХ РАБОТНИКАУ ПАВІННЫ
БЫЦЬ РАБОТНЫ І СЕЛЬКОРЫ УДАРНИКІ»
З пастановы ЦК ВКП(б)

ЗДЗЕЙСНІЛАСЯ МАЯ МАРА

Сцяпан ДРОЗД

Сёння маё пісьмо змешчана ў газеце «Комуніст», — з гонарам гаварыў Барноўскі Ефім свайму прыяцелю Рыгору.

І завядросціў Ефіму. Завядросціў таму, што знаёмыя мне хлопцы могуць пісаць у газету. Імненне навучыцца пісаць у газету не давала мне спакою. І вось аднаго разу я набраўся смеласці — напісаў невялічкае пісьмо ў насценгазету, якая выдывалася пры хаце-чатыры. Потым другое, трэцяе.

Першыя мае заметкі змяшчаліся мала. Але якая вялікая радасць была ў мяне, калі заметка ўрэшце з'яўлялася на старонках насценгазеты.

Гэта было ў 1926 годзе.

Пасля, працуючы на розных работах у Бабруйску, я не пакідаў думкі стаць селькорам. Прабаваў пісаць у «Комуніст». Напісаў адну карэспандэнцыю, але яна не была змешчана (пазней я даведаўся аб яе недахонах). І падумаў я тады: не магу я пісаць у газету, піколі маіх пісэм не надрукуюць на старонках «Комуніста».

Праз пэўны час я пераехаў у Барысаў. Працуючы тут на макаронай фабрыцы я пачаў уваходзіць у работу рабкораў, стаў лепшым ударнікам фабрыкі. І мяне як ударніка і кандыдата КМ(б)Б выбіраюць рэдактарам насценгазеты.

Трэба брацца за выпуск насценгазеты, а я нічога ў гэтым не разумею. Але прышоў на фабрыку работнік газеты «Большэвік Барысаўшчыны», каб правесці, як працуюць у нас рэдакцыі нізавых газет. Ён доўга тлумачыў мне, як выпускаць насценгазету, на чым завастраць увагу, за што змагацца. Многае я распытваў сам.

56 Гэта была мая першая сустрэча і гутарка з рэдакцыйным работнікам. Ён

аказаўся зусім не такім, яким я сабо ўяўляў работнікаў друкаваных газет. І запытаў, ці можна мне аб чым-небудзь напісаць у раённую газету, і атрымаў нечаканы для мяне адказ:

— Ты, як рэдактар насценгазеты і лепшы ўдарнік, не толькі можаш, а павінен пісаць у раённую газету.

І вось у жніўні 1931 года я пішу першае сваё пісьмо ў газету «Большэвік Барысаўшчыны». Як сёння памятаю гэты дзень. З нейкай боляю чакаў я вынікаў: эмісіяць заметку ці не. Праз дзень-два атрымаў адказ: «Вашу заметку рэдакцыя атрымала, будзе окарыстана ў наступным нумары».

І некалькі раз глядзеў гэтыя словы, нібы шукваючы, ці няма тут яшчэ чаго.

Газету, у якой было змешчана маё першае пісьмо, я паказваў амаль усім рабочым. А сваю заметку перачытваў некалькі раз. Потым я атрымаў пісьмо ад рэдакцыі, у якім указвалася, аб чым мне трэба пісаць. Усё гэта значнаскрыяла майму росту. Я смілей пачаў пісаць у газету, стаў расці як рабкор. Пачаў часцей наведваць рэдакцыю, хадзіў за рознымі тлумачэннямі. З таго часу палепшылася і якасць насценгазеты, якую я выпускаў на фабрыцы.

Праз кароткі час я арганізаваў вакол насценгазеты моцны актыв рабпраў. Завербавваў некалькі рабкораў у газету «Большэвік Барысаўшчыны». Замест адной насценгазеты на фабрыцы пачалі выпускаць 6 цэхавых і змешных насценгазет. Я станаўлюся ўдзельнікам арганізаваных рэдаў рабкораў, пры дапамозе раснай газеты арганізую і праводжу сам рабкораўскія рэйды.

Як лепшага ўдарніка і актыўнага рабкора рэдакцыя «Большэвіка Барысаўшчыны» накіравала мяне ў 1932 годзе на трохмесячныя курсы газетных

работнікаў пры Доче партасветы ЦК КП(б)Б (у Прылуках).

Скончыўшы курсы, я дстаўся на рабоце ў газеце «Большэвік Барысаўшчыны», дзе працую і зараз.

Прапрацаваўшы дзь гады ў рэдакцыі, я быў накіраван на шасцімесячныя курсы газетных работнікаў пры КІЖ'ы, дзе значна ўзвыў свой тэарэтычны ўзровень. Скончыў курсы, зноў вярнуўся ў «Большэвік Барысаўшчыны», у газету.

якая мяне выхавала ад насценніка да работніка раённай газеты.

Зараз я працую загадчыкам сельска-гаспадарчага аддзела газеты. У мінулым я—батрак, потым рабочы фабрыкі, насценкор, райкор, рэдактар насценнай газеты. Гэты свой шлях ад насценніка да адказнага работніка раённай газеты я прайшоў праз школу работы рабселькора-ўдарніка.

Барысаў, рэдакцыя газеты «Большэвік Барысаўшчыны».

Змястоўнае жыццё

В. В. ШЭМПЕЛЬ

Дзанаціцгадовым хлопчуком Косцік Батурэнка пашоў зарабляць сабе на каласак хлеба. На сваёй сіле не яму давацца перанесці ўвесь цяжар работы пад рэстаў на капіталістычным ірадырыемстве.

Прышла Окцябрская рэвалюцыя. Перад падрусткам Косцікам адкрылася светлая будучыня. Ён разам са старымі рабочымі, якія пракладвалі прудымі шляхамі да гэтай светлай будучыні, працуе на аднаўленьню тых фабрык і заводаў, што былі разбураны. Ён аддае вытворчасці ўсе сілы, бо ведае, што працуе не на капіталіста, а сам на сябе.

1920 г. Батурэнка пакінуў заводскі напітат і пашоў абараняць заможнае буйкоў ад беларускай інтэрвенцыі. Ён чырвонаярмеец слаўнай 27 Омскай дывізіі. З віптовкай у руках ён змагаецца з польскімі панамі.

Скончылася грамадзянская вайна. І ў 1923 годзе тав. Батурэнка ў дэпо станцыі Орша. Стаяць у дэпо разбітыя паравозы, без труб, без тэндэраў, адзін капёл ды калёсы. Тут Косцік зразумее, што рэвалюцыя не скончылася, што цяпер задача рэвалюцыі заключаецца ў

Былы селькор, зараз лепшы ўдарнік вучобы ў КІЖ'ы т. БАТУРЭНКА

тым, каб зрабіць з гэтых развалін сярэдняе паравоза. Зноў бярэцца Косцік да свайго сямейнага інструмента.

Прайшоў некалькі гадоў. На выхаднага ўдарніка, вярнуўшага горадзецкаму работніка Косцю Батурэнку вылучаюць брыгадзірам.

Дзунь рады, краіна змяняе свай аблічча. Новымі гіганцкімі фабрыкамі і заводамі накрываецца савецкая зямля. Не пазнаць і некалі пустыні, запаленага металёвым ляман дэю. Дэю напінчаліся, вырасталі донькі хлопцы, у іх светла і ўтульна. Разам са сваім дэю расце і Батурэнка. Брыгадзір Батурэнка найвышэйшае кваліфікацыю манцёра.

Надыходзяць гады першай сталінскай пяцігодкі. Транспарт не паспывае за пелымалымі ў гісторыю чалавецтва тэмпымі росту прамысловасці і ўсёй народнай гаспадаркі краіны. Партыя патрабуе ад планшарта ісці наперад і наперад з агучаным лозгам гаспадаркі. Чыгуначнікі на баявы заклік партыі адказваюць магутнай уважай соцпабарніцтва і ўдарніцтва. Словы тав. Сталіна аб тым, што «Тэхніка ў чары ад рэканструкцыі вырашае ўсё», сталі баявым лозунгам для бры-

гады тав. Батурэнка. Бригада ўключалася ва ўсесаюзнае спаборніцтва па лепшым дэпо і лепшую бригаду.

Узяць пераможства ва ўсесаюзным конкурсе!—заявілі рабочыя бригады т. Батурэнка. І Батурэнка ўдзялена навуковай бригаду да перамогі.

Яго бригада не ведае паўторных рамонтаў. Тав. Батурэнка дапамагаў адстаючым бригадам, але калі ён бачыў, што хто-небудзь стараўся ўвільнуць ад работы, ці дрэнна выконваў работу, ён быў бязлітасны ў крытыцы. У гэтым дапамагаў яму пасцельная газета. Батурэнка ўбачыў сілу большавіцкага друку і палюбіў газету. Гэтая любоў і прывяла яго ў Комуністычны інстытут жывёлаў і літвыкі імя Кірава.

Ён быў ўзорам для комуністаў-гаспадарнікаў. Па што бригадзе раўняліся не толькі бригады дэпо ст. Орша, а і ўсе бригады чыгуначнага транспарта Савецкага Саюза. Тав. Батурэнка і яго бригада атрымалі першую прэмію за ўсесаюзным спаборніцтве дэпо. А ўсяго

за час работы на транспарце тав. Батурэнка праміравалі восем раз.

Батурэнка пачаў жаданнем вучыцца. Ён не скончыў ніякай навучальнай установы. Прыходзячы з працы дамоў, ён браў са сабой і сам працаваў над сабой. Не раз глыбокай ноччу Батурэнка заставаўся над кнігай.

Надрыхтаваўшыся, тав. Батурэнка паступае ў КІЖ імя Кірава. Цяпер ён адзіны з лепшых удзельнікаў вучобы. Ён гарыць жаданнем як мага хутчэй і глыбей аўжацца тэорыяй Маркса-Леніна-Сталіна, аўжацца тэхнічай газетнай справы. У пачатку цяжка было, адчувалася слабкая надрыхтоўка. Але тав. Батурэнка не прывык адставаць. Не адстаў ён і тут перамог першыя труднасці і хутка запішоў наперад.

На першым курсе КІЖа тав. Батурэнка атрымаў першую прэмію за лепшую вучэбу пераможцаў пераможцаў, а за першы семестр другога курса атрымаў прэмію за лепшую вучэбу і лепшую ў дом адпачывку.

На тав. Батурэнка раўняюцца іншыя студэнты нашага інстытута.

Тав. АСТАПЕНКА НЕ ПРЫВЫК АДСТАВАЦЬ

А. ДАШНЕВІЧ

Звычайна людзі лічаць пачаткам сваёй жыццёвай нараджэння. Аднак нехта не згадзіцца з гэтым. Астапенка, калі ён пачынаў сваю біяграфію не з 1900 года—года яго нараджэння, а па 17 гадоў пазней.

І пачаў жыць з Окцябрскай рэвалюцыі. — гаворыць тав. Астапенка. — На рэвалюцыі я працаваў на капіталістычным заводзе, але гэта не было жыццём. Гэта былі беспрасветныя дні голаду і катаржыі работы. Толькі калі па краіне зашугала вольная рэвалюцыя, я пачаў жыць на-сапраўднаму.

Першым крокам у жыцці Алеся Астапенка быў партызанскі атрад. Тут

Тав. АСТАПЕНКА, былы селькор, вучыцца ў КІЖы.

у цёмных беларускіх лясах, пад свіст варожых кулямакды Астапенка пазнаваў жыццё, пазнаваў вялікую праўду партыі Леніна-Сталіна.

З партызанскага атрада тав. Астапенка пераходзіць у чырвонасцяжную 44 дызізін, якая сфармавалася з партызанскіх атрадаў, і застаецца ў радах Чырвонай арміі да 1923 года.

Потым фронт гаспадарчата будаўніцтва. Тав.

Астапенка працуе рабочым на чыгуначы і неўзабаве пасылаецца на работу на пачку — старонкай сельгасвета. На вёсцы ён, вядзе вялікую работу.

сярод беднаты, арганізуе беднату і працоўных сёраднякоў на бясплатную бараньбу я кулакамі.

На дапамогу тав. Астапенка прыходзіць дружок. Астапенка становіцца селькорам «Беларускай вёскі» (цяпер «Калгаснік Беларусі»). На старонках газеты ён выкрывае кулакоў, змагаецца з недаконамі ў рабоце масцовых арганізацый.

Тав. Астапенка стаў адным з лепшых публіцыстаў грамадскіх работнікаў Гомельшчыны. За гэты час ён значна палітычна вырас і ў 1927 годзе ўступае ў партыю.

У 1929 годзе пасля 4-й усеагульнай нарады рабселькораў ён першым у БССР выступае ў друку з пісьмом, у якім бярэ на сябе каварэнтны абавязкі па рэалізацыі рашэнняў нарады і выклікае на сёснаборніцтва ўсіх рабселькораў БССР.

Свае абавязанствы т. Астапенка выканаў з гонарам, за што рэдакцыя «Беларускай вёскі» падзякавала яму ў Гомельскім рабфак. Аднак, паступіць на

рабфак не ўдалося: з-за слабай падрыхтоўкі тав. Астапенка не вытрымаў экзамена.

Але першая няўдача не пахіснула моцнае жаданне т. Астапенка вучыцца. Наадварот, яшчэ з большай энэргіяй бярэцца ён за работу над сабой. Нацягнуўся дні, запоўненыя ўзмоцненай работай над кнігай.

Прабную толькі год, і тав. Астапенка набіўся свайго: ён паступіў на газетнае аддзяленне Комвуза Беларусі імя Леніна. Потым ён пераводзіцца ў створаны ў Менску Комуністычны інстытут журналістыкі.

У гэтым годзе тав. Астапенка кінчае КИЖ. Ён вядомы ў інстытуце, як адзін з лепшых ударнікаў вучобы, як прыкладны, акуратны студэнт. Прымае актыўны ўдзел у партыйным і грамадскім жыцці інстытута.

Не прывык я адставаць.—гаворыць Аляксей у гутарцы з таварышамі

Раней не адстаць і ў інстытуце. Я-ж ведаю, што камуністу не да твару адставаць у вучобе

РАЗГОРТВАЕМ ВУЧОБУ

Рэдактароў насценных газет

Вучоба рэдактароў насценнага і рабселькораў пенацізляная частка ўсёй работы расенных газет. Палітычныя работы насценнага друку, падрыхтоўка газетных кадраў, выхаванне моцнага селькорускага актыва ва многім залежыць ад таго, як будзе арганізавана гэта вучоба.

Адной з форм падрыхтоўкі рэдактароў калгасных насценных газет і выхавання рабселькораў з'яўляецца заводная вучоба, арганізаваная «Крестыянскай газетой». Гэты від вучобы мы і пакладзі ў аснову ў Тураўскім раёне.

Атрымаўшы ўказанне ад «Крестыянскай газеты», мы адразу пачалі вербаваць заводнікаў. Напісалі пісьмо кожнаму рэдактару насценнай газеты, кожнаму рабселькору аб умовах і значэнні заводнай вучобы, правілі некалькі элэтаў рэдактароў і рабселькораў. Усю гэту работу ўвязалі з падрыхтоўкай да III усебеларускага з'езда рабселькораў.

І наўрабаве мелі добрыя вынікі правё-

дзеная работы. У рэдакцыю газеты «Чырвоная Тураўшчына» сталі паступаць заявы не толькі ад рэдактароў насценных газет, жадаючых вучыцца, але і ад рабселькораў. 76 лепшых рэдактароў і селькораў ахоплены заводнай вучобай, вучанца выпускаць насценнага пісання у раённы і цэнтральны друк.

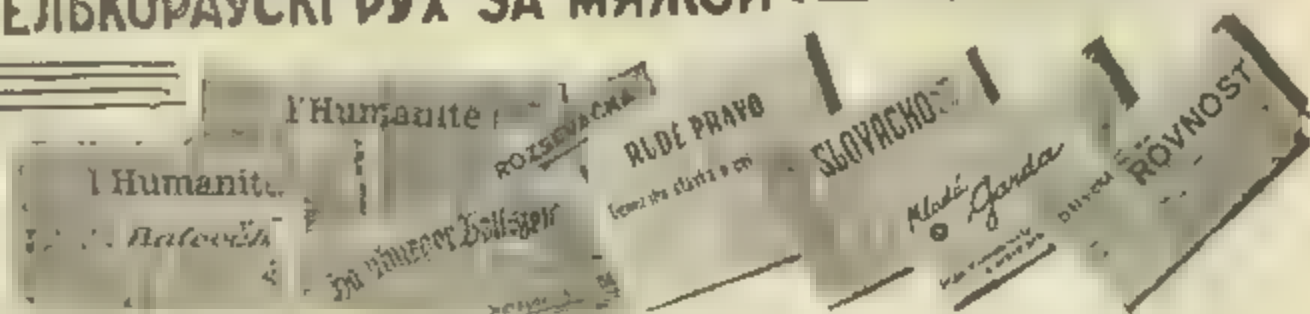
На гэтым мы не спыняемся. Улічыўшы тое, што мы позна прыступілі да заняткаў з заводнікамі, мы правілі з 1 па 10 лютага гэтага года дзесяцідзёныя семінары для 32 заводнікаў-рэдактароў калгасных насценных газет. Да пачатку веснавой сяўбы мыркуем правесці другі дзесяцідзёны семінар заводнікаў, якіх не ахапілі першым.

Для сістэматычнай дапамогі заводнікам у іх штодзёнай вучобе мы праводзім раз у тыдзень адпаведныя семінары заводнікаў у кожным сельсавеце.

Рэдактар газ. «Чырвоная Тураўшчына»
БІКАШОУ.

Рабсцце і Мацнее

РАБСЕЛЬКОРАЎСКІ РУХ ЗА МЯЖОЙ

(ПА МАТЭРЫЯЛАХ, АТРЫМАНЫХ НА МОВЕ ЭСПЕРАНТО З РОЗНЫХ КРАЇН).

★ ★ ★

З М. С Н Е Ж Н А

★ ★ ★

Гаворачы аб задачах друку, як легальнага, так і нелегальнага, В. І. Ленін адводзіў яму пачасную ролю арганізацыі працоўных мас для класавых бою. Рабкораўскі рух быў для яго пераходны часткай барацьбы пролетарыята за свабоднае вываляццё. Рабкоры гэта зьяўляючае звычайна паміж працоўнымі масамі і газетай, а праз не і партыяй.

Ва ўмовах нашай дзяржавы даду ролю рабкорам асабліва акаменны. Вельмі часта газеты нашых боўдзіх вымагваюць асаблівую ўвагу звяртаючы на работу з рабкорамі.

Вельмі шматлікія работы з рабселекцыяй ў Савецкім Саюзе ішлі праз камуністычныя партыі выкарыстоўваючы у сябе. У радзе краін нашым ужо моцны рабселекцыяўскі рух, ахвотны дзесяткі і сотні тысяч пролетарыяў.

На рабкорстве ў нашым фабрычна-заводскім, у прамысловым газетам рабкорам павучаюцца газетнай справе, а гэта ў нелегальных умовах дае тым сапраўдным арганізацыям, якія ўдзяляюць увагу рабселекцыяўскаму руху дзесяткі і сотні рабкораў, якія ўжо самі могуць збіраць матэрыялы, рэдагаваць яго і выпускаць газету.

Вялікая і ўпартая работа з рабкорамі, якую праводзіла германская кампартыя ўвесь час, зараз пераходзіць партыі тым, што, не глядзячы на раз'юсаваныя крыжаны тэорыі гітлераўцаў, не глядзячы на масавыя помыслы, складаную сітуацыю выпускаў, пяцінакву арыштантаў і дзяносаў. — жыццё падпольнае друк у Германіі, жыццё і мацнеё яго рабселекцыяўскі рух.

І не толькі ў Германіі. У радзе краін мы маем моцныя і добрыя арганізаваныя атрады вялікай рабселекцыяўскай арміі ў Францыі, Англіі, Швецыі, Бугарыі, дзяржаў Японіі і Кітаі — усе яны растуць і мацнеюць рабселекцыяўскія рухы.

Ва ўмовах глыбокага напалоўня ў Германіі, Польшчы, Баўгарыі яны працягваюць сваю германскую работу.

Рабселекцыяўскі рух у радзе краін стаў ужо вялікай сілай. Не дарма буржуазныя ўрады супроць яго прымаюць рад спецыяльных мерапрыемстваў, каб яго знішчыць.

У ГЛЫБОКІМ ПАДПОЛЛІ

Ва ўмовах пераважна фашысцкага гасіравання рабочыя класы Германіі вядуць сваю рэвалюцыйную барацьбу супроць фашызма, за дыктатуру пролетарыята. У глыбокіх умовах глыбокага напалоўня жыцця камуністычная партыя Германіі і яе цэнтральны орган «Ротэ фане», які вядуць дзесяткі і сотні друтых выданняў камуністычнай партыі.

Самы цікавы матэрыял у «Ротэ фане» — гэта пісьмы яе рабкораў.

«Ротэ фане» — да атыходу ў падполле мелі вялікую армію сваіх рабкораў па ўсіх тэрыторыях Германіі. Інакшаводзіла з імі нелегальную выхавальную работу і зараз «Ротэ фане» з глыбокага падполля тысячамі нійцаў звязана са сваімі рабкорамі. Гэта яны на створках падпольнай «Ротэ фане» ўспрымаюць хвацкую буржуазнага фашызма друк, выкрываючы, ілюмы вылі абяцання гітлераўскай банды аб хуткай ліквідацыі беспрацоўя, аб надыходзілі становішча рабочага класа.

Рабкоры ўсёх буйнейшых прапарыям стнаў у сваіх пісьмах у «Ротэ фане» выкарыстоўваюць хлусню фашысцкіх «правадыроў» і іх прадажнага друку. Рабкоры паказваюць на прыкладах сваяго жыцця, як несправядлівасць праблемы работы клас, як рабочы атрымлівае са свайго старыматы толькі 50 проц., а татіны вылічваюцца прымусява на розныя ўзносы, адлічэнні, падаткі.

«Ротэ фане» абавязвае гэтыя факты, прыводзіць факты грабежніцкага зняжэння фондаў зароботнай платы факты, якія паказваюць, што беспрацоўе не змяншаецца, што становіцца рабочага класа пагоршваецца в кожны дзень.

Рабкоры — не толькі актыўныя стваральнікі газеты. Яны з'яўляюцца актыўнымі не раснаўсюджвальнікамі. З пэха ў пэха, з кватэры ў кватэру перадаюцца календзійныя лісты «Ротэ фане». Кожны нумар мае не аднаго, а дзесяты і сотні чытачоў. Кожны нумар варуе дзесяткі новых барацьбітоў для арміі рэвалюцыйнага пролетарыята. Ва ўмовах глыбокага падполля ідзе інтэнсіўная работа германскіх рабкораў. Яны гераічна прадаўжаюць тую работу, якая была пачата да прыходу фашыстаў да ўлады. Ніякія сілы — ні паліцэйскія, ні вайсковыя — у фашысцкай Германіі не могуць заціснуць рот вялікай арміі рабкораў, не могуць заглушыць незмаўкаючы голас праўды і шпатэсту.

У РЭДАНЦЫЮ «ЮМАНІТЭ» З ШАХТ І РУДНІКОУ.

Кожны дзень сотні пісем прыходзяць да ўсіх канцоў краіны ў рэдакцыю цэнтральнага органа Комуністычнай партыі Францыі «Юманітэ».

Кожны дзень на старонках «Юманітэ» друкуецца дзесяткі гэтых пісем. Некалькі тысяч рабкораў звязаны з «Юманітэ». Яны раскаэваюць аб усём, што робіцца на капіталістычных заводах і фабрыках, у глыбі вузальных шахт і руднікоў, у шэрых кавармах, на морскіх суднах і нават у казематах французскіх турмаў.

На старонках «Юманітэ» рабкоры неабвержымымі фактамі выкарыстоўваюць падрыхтоўку да новай вайны, растуць прыгнечанне і эксплаатацыю працоўных.

«Юманітэ» выпускае цэлыя старонкі

з матэрыялаў рабкораў паасобных прапарыямстваў: Рэно, Шнейдэр-Крэзо, Ботрош і інш.

Колькасць рабкораўскіх заметак расце з кожным годам і не толькі ў «Юманітэ», а і ва ўсіх комуністычных газетах. У 1930 годзе п'ятомесечна друкавалася каля 100 рабкораўскіх заметак, у 1932 г. гэты лік узрос да 315, а ў 1934 г. лік рабкораўскіх заметак дасягнуў 550 у месяц у сярэднім.

Французскі ўрад не раз рабіў спробу разграміць рабсэлькораўскую арганізацыю. Яшчэ ў 1929 г. ўрад узбудзіў супроць «Юманітэ» і не рабкораў справу па «разгданенню сакрэтных вайсковых даных». Два гады назад былі прыцягнуты да адказнасці кіраўнікі рабсэлькораўскага аддзела «Юманітэ» па абвінавачанню іх у «экзанаімчым шпіянажы». У абвінавачанні прыгаворы, па якому кіраўнікі рабсэлькораўскага руху былі асуджаны на доўгі тэрмін зняволіцця, ўказана, што «абвінавача-

INPREKORR INTERNATIONALE PRESSE-KORRESPONDENZ

«Інтернацыянальны прэс-карэспандэнт» — падпольны прэс-бюлетэнь, які выдаецца комуністычнай партыяй Германіі і рассяпаецца падпольным комуністычным газетам.

ныя з'яўляліся членамі нейкай арганізацыі рабкораў, якая ёсць нішто іншае як агенцтва міжпароднага шпіяважу».

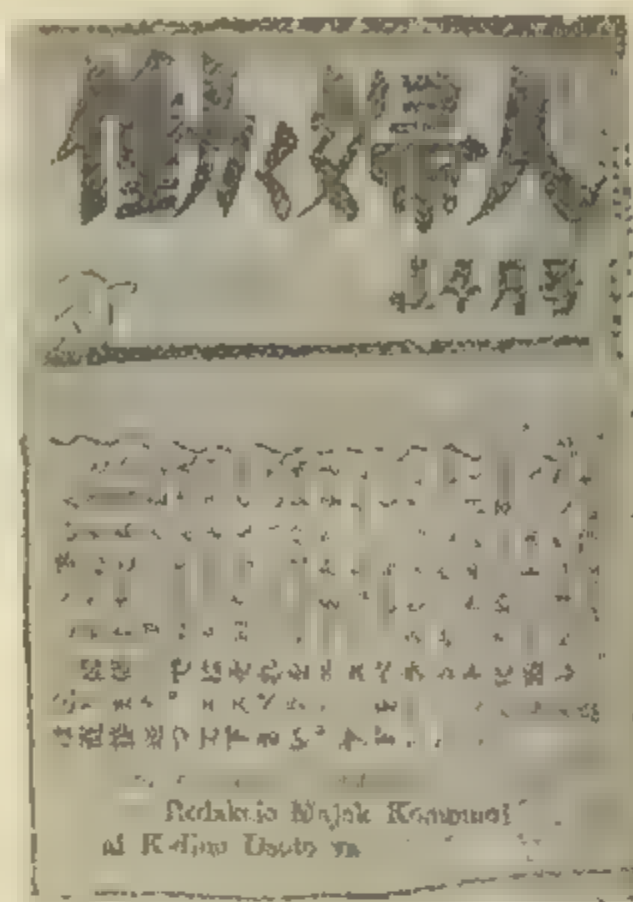
Ужо гэты факт выразна паказвае якія метады прымяняе буржуазія для таго, каб знішчыць рабкораўскі рух прымусяць замоўчыць рабкораў. Аднак, буржуазія глыбока памыляецца ў сваіх разліках. Божпае такое наступленне на рабкораў не толькі не аслабіла рабселькорскага руху, а павялічыла яго рады. Пасля суда рэдакцыя «Юманітэ» атрымала звыш тысячы запісаў працоўных аб тым, што яны становяцца рабкорамі.

«Юманітэ», «Уврыер», «Авангард-ля казери» і шматлікія газеты працягваюць курсы для рабкораў, для больш моцнай сувязі з імі выдаюць спецыяльныя лісты. А «Юманітэ» выдае рабкорскі бюлетэнь які асвятляе задачы і становішча рабселькорскага руху.

На асобных буйных прадпрыемствах як заводы Рано, Строек і інш. выходзяць свае газеты. Вакол іх групуюцца ўсе рабкоры прадпрыемства. Нізавы друк з'яўляецца добрай школай рабкорскага руху. Ён забяспечвае больш падрыхтаванымі кадрамі і «Юманітэ», і іншыя камуністычныя газеты.

НА ВЕРФЯХ І ДОКАХ АНГЛІІ

«Дэйлі Уоркер» — цэнтральны орган камуністычнай партыі Англіі — з'яўляецца арганізатарам рабселькорскага руху ў Англіі. Імкнучыся да максімальнага злучэння з працоўнымі масамі, імкнучыся як мага лепш выразіць іх зацікаўленні і запыты, «Дэйлі Уоркер» і ўвесь камуністычны друк Англіі пачаў працаваць над арганізацыяй сваіх асобных пунктаў на прадпрыемствах і палітрэўне сваёй рабкорскай сеткі. Ужо ў першы год свайго існавання «Дэйлі Уоркер» атрымаў 7.700 лістоў ад рабселькораў. З іх звыш 6 тысяч было атублікавана. З кожным годам удзельная вага рабкорскага матэрыялу ў газеце ўзрастае. Папулярнасць «Дэйлі Уоркер» расла разам з ростам колькасці рабкораў. Рэдакцыя газеты на вопыце рабкорскага руху ў СССР дабіваецца пераафармлення англійскага рабкорскага руху ў сапраўды масавы рух. Праводзяцца рабкорскія канферэнцыі як у Лондане,

Пісьмо настаўніцы татарскага дзіцячага саду, змешчанае ў японскім журнале.

так і ў іншых буйных прамысловых цэнтрах. Пры правядзенні палітычных кампаній «Дэйлі Уоркер» склікае рабселькораў на спецыяльныя нарады, на якіх абмяркоўваюцца асноўныя практычныя задачы рабселькораў у прыватнасці кампаній.

Работа сярод рабкораў стала ў «Дэйлі Уоркер» неадлучнай часткай усяй работы газеты на ўзняццю яе якасці, аператыўнасці і масавасці.

«Дэйлі Уоркер» выпускае цэлыя старонкі з матэрыялаў рабселькораў, прысвечаныя розным пытанням. Вялікая работа зроблена рабселькорамі Англіі на вывясненне падрыхтоўкі імперыялістаў да новых войнаў. Гэта дапамагае кампартыі змагацца супраць імпэрыялізму, за абарону СССР.

На верфях, на доках, у падзямеллі, у шахтах і рудніках, на фабрыках і заводах Англіі адусюль працуюць ініцыятывы, звязваючыя рабкораў са сваімі газетамі.

У канцы 1934 года англійскі ўрад правёў законапраект аб «закліку да неаўтасталіі», які фактычна з'яўляецца наступленнем на адноснае «свабоду» друку ў Англіі і рашучым крокам наступлення на рабочы друк. Па гэтай жа закону падбухторанне ваеннаслужачых да невыканання імі іх абавязкаў

перад «яго вялікасцю», сумненні сал-
дата ў тым, ці правільна робіць на-
чальства — цягнуць за сабою арышт
і катфіскацыю маемасці.

Законапраект дае вялікі козыр у ру-
кі фашысцкіх чыноўнікаў—дэнараў,
якія па прыкладу сваіх германскіх ка-
лег выкарыстоўваюць гэты закон для
прыдушэння рабочага друку і рабсель-
кораўскага руху.

Аднак, вопыт другіх краін, у тым
ліку і Германіі, паказвае, што наступ-
ленне рэакцыі не сьпыніць работы ра-
бочага друку.

У ГЛЫБОКІМ ПАДПОЛЛІ ЖЫВЕ РАБСЕЛЬКОРАУСКІ РУХ

Рабселькоры Іспаніі большую частку
сваёго існавання правялі ў падполлі.
Не паспеў яшчэ як след сфармавацца
і ўзмацніць рабселькораўскі рух, як
на яго абрушылася генеральская дык-
татура **Прыма-дэ-Рывера**. Рабселькораў-
скі рух і ўвесь рабочы друк быў заду-
шан. Лейшчы рабселькоры, пролетар-
скія журналісты былі масава ўс-
партызаваны. Але ва ўмовах ідэальна рэ-
прэсаванага рабселькораўскага руху хутка
аправіўся. Рабселькоры камуністычнага
друку дапамагалі партыі, выкарыстоў-
ваючы палітыку так званых «со-
цыялістаў» і анархістаў, змагацца су-
проць дыктатуры Прыма-дэ-Рыверы.

Рэвалюцыя адкрыла новыя перспек-
тывы. Камуністычны друк выйшаў з
падполля. Регулярна выходзіла «**Мундо
Обреро**». Праўда, яна часта закрывалася
і вымушана была змяніць сваё на-
зва на «**Пролетарскі свет**», **Слова** і т. д.
Выходзілі і інш. газеты, якія адра-
ду-ж разгарнулі работу па стварэнню
кадраў сваіх рабселькораў. Гэтыя кад-
ры рабселькораў дапамагалі камуні-
стычнай партыі, яе друку ў аніі іта-
ліянцаў, забастоўшчыкам, сялянскім хва-
таніцтвам весті за партыйнай масай, былі
звязваючым звяном паміж партыйнай і
масай.

Кастрычніцкая барацьба пролетарыя-
та Астурый і Баскайі пад сцягамі каму-
ністычнай партыі за ўладу саветаў па-
казала вялікую перамогу камуністыч-
най партыі. У рашучы момант бараць-
бы ўрад Леруса забараніў увесь каму-
ністычны і левы рабочы друк.

Рабселькораўскі рух зноў быў за-
сцвяжаны ў падполлі. Крывавае расправа

генерала **Очоа** з рабочымі, падняўшымі
сцяг барацьбы за саветы, на некаторы
час расстроіла рады рабселькораў. А-
днак, гэта не спыніла работы камуні-
стычнага друку. На змену «**Мундо Обра-
ро**» пачала выходзіць нелегальная «**Ба-
ндэра роха**», якая ўжо ва ўмовах пад-
польнай разгарнула работу па згуртаван-
ню рабселькораўскіх радоў. Рабочыя
раўнялі рады ачысціліся ад усіх хіст-
кіх, няўстойлівых, недэмакратычных
элементаў і расшырыліся за кошт
сумленных рабочых, якія ішлі часова
на «соцыялістаў» і анархістаў і якіх
кастрычніцкі падзеі ўпэўнілі ў тым,
што іх шлях—шлях пад сцягамі каму-
ністычнай барацьбы за саветы ў Іспа-
ніі.

«ЦЯЖКА ЗМАГАЦА З ГАЗЕТАЙ, ЯКУЮ ВЫДАЕ ЦЭЛЫ КЛАС»

Рабселькоры Італіі пачы-
нае ўсёго толькі 4 гады. У 1931 года
каждым газетам «**Сэнкі**» — цэнтраль-
най органам камуністычнай партыі
Італіі — зварнулася да рабочых пра-
цоўшчы і сялян з заклікам прымаць
актыўны ўдзел у рашэнні газеты.

Рабселькоры, камуністычныя, кам-
самольскія ачаўкі — існаваў рэдакцыя
«**Сэнкі**» — павялічы тэрмінова вы-
ступіць адпаведных работнікаў для аргані-
зацыі масавага рабселькораўскага руху
вакоў кампартыі і ў першую чаргу ва-
коў ЦО партыі.

Гэта выступленне пачала пачатак
арганізаванай работы партыйных, проф-
есійных арганізацый і заводскіх газет
па разгортванню рабселькораўскага руху.

Развіццё рабселькораўскага руху ў
СССР, яго вопыт выкарыстанні японскія
таварышы.

Прыклад 4 гады з дня рашучага па-
вароту на шлях, укаваны большэвіц-
кім друкам Савецкага Саюза. За гэты
час рабселькораўскі рух разам з каму-
ністычным друкам перажыў цяжкія
этапы сваёй работы, рад праследван-
няў, арыштаў, разгромаў. Аднак, «цяж-
ка змагацца з газетай, якую выдае цэ-
лы клас». «**Сэнкі**» — на далёкіх астра-
вах Тыхага акіяна ў поўфеадальнай ім-
перыялістычнай краіне, якая ў якасці
жандара сусветнага імперыялізма пра-
біць Маньчжурію і Манголію і рытуе
напад на СССР, прадаўжае ў падполлі
сваю работу па арганізацыі рабочых

мае пат сярні Кожнітэрна. Зараз пачаў адрываць буйнага прадпрыемства, дзе-б не было рабкораўскага гуртка. Цяпер старонкі «Сяккі» складаюцца з адрываў рабкораў. Старонкі, прысвечаныя адрываў работы пачасовых рабселяк-рабселяў гурткоў, канфронтэй рабселяк-рабселяў, паказваюць, як за 4 гады вырае рабселяк-рабселяў рух Яноўі. Гэта не глядзячы на тую велзарную небяспеку, якая чыкае кожнага рабселяк-рабселяў, калі ён будзе выхрыт.

Кожні адрываў, разгромаў, зноўскіх пачасовых у паліцэйскіх засценках вядзе яшчэ талды 4-хладом рабселяк-рабселяў рух Яноўі?

Кожні рабселяк-рабселяў, зачыхаў паліцэйскі, скончыт сваё жыццё «ад разрыву сэрца», «ад прыпадку», «ад моцных хладом пачуў»?

Талую смерць вядомага пісьменніка-рабселяў **Койобашы** пачытаюць кожнага рабселяк-рабселяў Яноўі.

Кожная камуністычная газета абрасла за 4 гады сеткай сяміх рабселяк-рабселяў-адрываў.

Рабселяў Яноўі адрываў адрываў велзарную работу на выхрыт пачасовых Яноўі да вайны-супротиву СССР. Непрымыслимая класавая нянавіць да імперыялістычнага разбою гуртка у кожнага рабселяк-рабселяў, у кожнам рабселяў яго матэрыялаў, якіх усе больш і больш друкуюцца зараз на старонках пачасовых камуністычнага друку Яноўі.

ПАД ПАСТАЯННАЙ ПАГРОЗАЙ АДРЫШТУ

У Баўгарыі пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі рабселяк-рабселяў рух набывае магутны размах. Не глядзячы на чарговыя рэпрэсіі, якім падпадаў баўгарскі друк у апошні час, рабселяк-рабселяў камітэты ў гарадах і на прадпрыемствах асталіся існаваць.

Баўгарскія рабселяк-рабселяў мелі свае органы: «Рабселяк-рабселяў», які быў закрыт пасля выхаду першага нумара, «Меж-рабселяк-рабселяў», які быў забаронен у 1934 г. Рабселяк-рабселяў аддзелы меліся ў газетах «Эхо», «Новіні», «Работнічэс-

ко Дело», «РЛФ», «Единство», «Младенка искра» і радзе іншых газет.

«Межрабселяк-рабселяў», як і іншыя рабочыя газеты, часта канфіскаваўся. Так, з 32 нумароў 15 было канфіскавана. Гэты факт кажае, у якіх умовах расце баўгарскі рабселяк-рабселяў рух. Рабселяк-рабселяў прыхрытца існаваць на ўмовах насталінай папрозы арышту. На працягу «Межрабселяк-рабселяў» было 8 нумароў, у часе якіх была забрана мадэць і ўсе матэрыялы газеты, 6 рэдактароў арыштаваны і кінуты ў турмы, 12 рэдактароў пачулі штраф, каля 270 рабселяў прыхрытцы да адрываў і на закону «Трох 3» (адрывы дзёржавы).

Але на кожны ўдар рэакцыі баўгарскі рабочы адказваў шырэйшым падтрыманнем друку. Збіраліся сродкі, і «Межрабселяк-рабселяў» выходзіў зноў. На месца арыштаванага рэдактара становіўся другі. Замест дзесяткаў арыштаваных рабселяў пачыналі пісаць сотні новых. Унікалі новыя рабселяк-рабселяў-свае гурткі.

Фашысцкі тэрор не ў сілах задушыць рабочы друк, не ў сілах прымуціць замкнуць вялікую армію рабселяк-рабселяў, якая безупынна пачынае свае рады і якіх беражэ выхрыт камуністычная партыя Баўгарыі.

У СОВЕЦКІМ КІТАІ.

Зараз на ўсіх раёнах Кітая існуюць свае друкаваныя газеты-пачасовыя і іншыя друкуюцца літаграфічным спосабам, пачасовыя газеты і газеты-лістоўкі. Даволі прывесці факт, што ў адным толькі цэнтральным раёне выходзяць 34 друкаваныя газеты, тыраж якіх з кожным годам расце. Так напрыклад, тыраж газеты «Дунсе-Джун-Зух» «Чырвоны Кітай» узрае з 300 экз. да 50 тысяч экзemplараў. Газеты Чырвонай арміі Кітая маюць зараз прыблізна такі-ж самы тыраж. Гэтыя факты лепш за ўсё сведчаць аб тым, што рабселяк-рабселяў рух у савецкіх раёнах Кітая стаў магутным фактарам росту актыўнасці рабочых мас.

Кожная друкаваная газета, кожная пачасовая газе-

та мае сваіх рабселькораў. Асабліва значныя кадры рабселькораў складаюць чырвонаармейцы. Іх удзел вельмі не толькі ў сваім чырвонаармейскім друку, але і ў агульным савецкім і партыйным. «Кожны чырвонаармеец — рабселькор» — такі лозунг ваяцкараў Савецкага Кітая. І ў вельмі значнай частцы гэты лозунг выконваецца. У самай Чырвонай арміі на паходах, на перадышках — усюды выліскаюцца баяныя лісткі, газеты, пасяты, «лісточкі». Няма ні адной часці, ні аднаго падраздзялення, дзе б не было газеты.

Усё яны робяцца рукамі саміх чырвонаармейцаў з іх жа матэрыялаў. Тамі ж іст друк і ваяцкараў вельмі пажыццёвы для агульнай ваяцкарава налічанага і культурнага росту Чырвонай арміі Кітая.

Газеты Савецкага Кітая праводяць неадкладную работу са сваімі рабселькораў. Яны выкарыстоўваюць у сваёй

работы з рабселькорамі аграмадны вопыт большэвіцкага друку Савецкага Саюза.

Міжнародная сувязь рабселькораў асабліва за апошнія гады значна ўмацавалася. Правадзіцца на нацыянальных мовах, або на новае эсперанта, яна ўключае ўсё большыя колы рабселькораў у міжнароднага. У радзе гарадоў чы ўжо маюць гурты тасіх міжрабселькораў, арганізаваных з арганізацыямі іх дзяржаў эсперантыстаў-карэспандэнтаў (П.К.). Мы чаем растуць фронт міжрабселькораў.

Рабселькорскі рух расце і маштабна. Яно расце пасля звязан з умацаваннем усяго камуністычнага друку. Рабселькорскі рух стаў ужо хвацкім фактарам барацьбы за заваяванне і арганізацыю працоўных мас у іх барацьбе за камунізм.

ЦЯСНЕЙ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНУЮ СУВЯЗЬ РАБСЕЛЬКОРАЎ ПЕРАДАВОГА АТРАДА БОЛЬШЭВІЦКАГА ДРУКУ—ДРУКУ СССР З РАБСЕЛЬКОРАМІ КОМУНІСТЫЧНАГА ДРУКУ ЗА МЯЖОЙ!

КОМУНІСТЫЧНЫ ДРУК БРАЦКІХ КОМПАРТЫЙ. Злева направа: ДЭЙЛІ-УОРКЕР — газета, кампартый Англіі, нелегальная. «БАНДЭРА РОХА» («Чырвоны сцяг») — орган кампартый Іспаніі, «ДЭЙЛІ-УОРКЕР» — газета кампартый ЗША і нелегальная «ТРЫБУНА» — орган кампартый Галандыі.

Band. V. 9. 1

BANDERA ROJA

В. М. П. 1933. 10. 10

НАСЦЕННАЯ ГАЗЕТА ЧЭЛЮСКІНЦАЎ

І. БАЕЎСНІ

Рэдактар насценгазеты, намеснік начальніка экспедыцыі.

І вось х-жа дзён пахода «Челюскина» былі выданыя расцатаць выданне насценнай газеты. Назвалі яе «СМП» (Северный морской путь). Рэдактарам быў я.

На караблі насценная газета выходзіла прыкладна раз у 2-3 тыдні. Мы прыстасоўвалі яе выхад да выдатных этапаў нашага паходу. Задоўта да выхаду газеты намячаўся, калі можна так сказаць, яе стрыжань, яе «тэма». Так, калі ў Карскім моры нам давялося правесці некалькі аўралтаў для пераходу пугалю з насанага трума ў бункер, стрыжанем чартовага нумара газеты быў, дана аўральная работа і снаборніцтва розных (пад Каля, выявілася, што мы вазымым, у гэты газетны быў аёмоўка: усё матэрыялы былі звязаны з бадзёрым і адатным правядзеннем аёмоўкі.

Мы імкнуліся прыцягнуць найбольшую колькасць таварышоў у лік рабкораў. Пасля таго, як складалася прыкладна чартовага нумара насценгазеты, ён абмяркоўваўся з асобнымі групамі ў складзе экспедыцыі (комсамольцы, песцяры, аёмоўнічкі вострава Врангеля), а таксама з асобнымі таварышамі. Дзякуючы падрабязнаму азнаямленню ўсяго калектыва з планам бліжэйшага нумара, мы мелі вялікую колькасць матэрыялу. Гэтым і тлумачыцца тое, што наша

насценгазета з нумара ў нумар усё павялічвалася ў сваіх памерах. У перыяд аёмоўкі яна дасягала памераў, адносна нашых чэлюскінцы жартаналі, што хутка нашага насценгазетай прыдзецца разоў два абматань увесць корпус паракода.

Вялікае значэнне надавалі мы афармленню газеты. Гэтай справай займаўся наш мастак Федя Рэштнікаў, ято памочнікам быў матарыст Саша Нагосаў. Рэштнікаў перыядычна выпускаў як дадатак да «СМП» нумары «Медовага крокадзіла».

Вялікае месца ў насценгазете аддавалі мы літаратурнай старонцы. Тут былі вершы, фэльетоны, вершы, аэпіграмы. Галоўцы ўдася у гэтай старонцы прымаў наш Сельвінскі. Яго адчакаленыя вострыя аэпіграмы моцна запаміналіся. Ужо ў першым нумары газеты ён змесьціў аэпіграмы на Імітта, Крэшкаля і Громава.

Отто Юльевіч пасля цяжкай работы на працягу дня любіў вечарам адпачыць за казлом: так маракі завуць гульню ў імяно. У «казла» Отто Юльевіч гуліў з трыма партнёрамі, і ўсе мы ў сувязі з гэтым трапілі ято ўвагу і ято гутаркі вечарам. Многім хацелася, каб Отто Юльевіч крыху знізіў тэмпы гульні ў «казла». На дапамогу прышла аэпіграма Сельвінскага:

«Пройдет сезон, и Отто гордо
Предъявит миру два рекорда:
Пять тысяч, двести восемнадцать
Сплошных челюстинских узла
И семь миллионов триста двадцать
Четыре... партии в «нозле».

Эпиграма касянула сваей мэты. Отто Юльевич доўгі час азнача радзей гуляў у дажыно, і такім чынам мы атрымалі магчымасць прыкласці а ім пачары.

Сельвінскі і Громаў «капцуруюць» адзін а другім у выкарыстоўванні нашай радыёрубіі. І Сельвінскі піша аб Грома-
м»

«Да, тяжело свой облик в бронзе
высеч.

Сему препятствует небезизвестный
рок.

Борис в наюте сеет десять тысяч,
А вот в газете всходит десять строк».

Усім намі любімі радзет Эрнест Крэл кель уладаў завіднай вартасцю. Яго гу-тарка часамі была напышлівай і грома-падобнай, прытым в пэўнай ігрывалася Сельвінскі паліосіць такую эпиграму:

«Эй, аптекарь! Глуховат ты,
Дай скорее в ухо ваты.
Видишь: грозный как утес,
Входит Крендель тароватый,
Феерического мата
Пиротехник — виртуоз».

Дасталося і Федзі Рашатнікаву. Ведаў што гэта быў адзін выпадак, калі яму самому дасталося — звычайна-ж усе па чарэе стаяліся ахвярамі яго дасціп-ных карыкатур. Адаў а нашых пачаў выступаў супроць Федзі з такім чаты-рохрадкавым вершам.

«Он ростом не удался: щупл и худ.
Он по профессии — художник,
Фигурой он — и заяц и верблюд,

Рисует он, как плохонький сапожник».
Увесь калектыў, у тым ліку і аўтар эпиграмы захапляліся малюнкамі Рашат-нікава, і рэакцыя чытачоў на эпиграму была станоўчай для Федзі супроць чаго мы думалі і не думаў нярэчыць сам аўтар. Гэта быў сяброўскі шарж вельмі блізкага да яго таварыша.

Нам давялося весці вялікую редак-цыйную работу. Асноўнай задачай было прыцягненне да газеты матросаў, качага-

раў, цесляроў. Даводзілася ў доўтай гу-тарцы а такім будучым рабкораў устано-віць тэму яго артыкула або заметкі, а іпіны раз і дапамагчы яму напісаць. Та-кая работа а нявостынымі рабкорамі на-бліжала да газеты ўвесь калектыў

★

У першыя-ж дні пасля выхаду на лёд было вырашана прадаўжаць выданне га-зеты. У гэтай справе вялікую актыў-насць праявіў інжынер, сакрытар на-шай экспедыцыі Сергей Семёнаў.

Першы пумар насценгазеты па льдаўне выходзіў пры выключнай актыўнасці амаль усяго лагера. Дзесяткі людзей лі-таральна кінуліся на работу для насцен-най газеты: хто пісаў артыкул, хто абі-раў матэрыял для нарыса а жыцця лаге-ра, хто перапісваў матэрыял. Насценная газета, бачы, аказалася капалам для псі-хічнай разрадкі. Ужо калі выходзіць га-зета, значыць нічога асаблівага страш-нага ў нашым становішчы няма — так думалі многія. І тоа, што кіраўніцтва «экспедыцыяй» і партыйная арганізацыя найбольш магчымым заняцца газетай, дзей-нічала на калектыў лепш за ўсякія су-вакоўваючыя словы.

Многа думалі пад загалоўкам газеты, выпускаемай на дрэйфуючай льдаўне. Ха-палася ў загаловку выражыць нашу волю а перамогі і разам з тым даць загало-вак кароткі, ударны, лёгка запамінаў-чыся. І мы назвалі газету «Не здадим-ся!».

У загаловку паказалі месцазнаходжан-не рэдакцыі: «Чукоцкае мора, на дрэй-фуючай льдаўне». І адзначылі, што газе-та а'яўляецца органам партыйнай ачаў-кі, ачаўкі комсамала і былога суджона.

Мы намецці выпуск першага пумара газеты па чадверты дзень пасля таго, як зышлі на лёд. Мы яшчэ нічога не ведалі аб мерапрыемствах урада па аказанню нам дапамогі. Было асна асно: перад намі тоўтыя дні прабывання на льдаўне. Для гэта, каб спакойна і агуртавана пражыць гэты час у лагеры Шмітта, нашаму к-лектыву патрэбны арганізаванасць, ба-д-расць і ўпеўленасць.

Перадавыя артыкулы Шмітта, Семёна-ва, Басёвскага клікалі да гэтай арганіза-ванасці. «Мы на лёдзе, але і тут мы гра-мадзяне Вялікага Савецкага Саюза, — пасаў Отто Юльевич, — мы і тут высока-трымаем сцяг рэспублікі Саветаў. Увесь

свет сойти за нами. Показам же як на-
ват у такой выключнай абстаноўцы пра-
нуюць савецкія грамадзяне пад кіраўніц-
твам свайго ўрада і камуністычнай па-
ртыі».

У такім-жа сэнсе, як і Шмідт, выказа-
ся і Сергей Семенов у найбольшым ім ад імя
аудакцыі перадавым: «Гэта газета, вы-
пускаемая ў такой невычаканай абста-
ноўцы, у пачатку на трайфуючым лёдзе,
на чверты дзень пасля гібель «Челю-
ска», аўляецца чыім доказам бадзе-
расці нашага духу. У гісторыі палярных
трайфаў мы мата ведаем прыкладаў,
аб такіх выпадках і рознахарактарных ка-
лектыў, як чэлюскінцы, сустраў момант
смяротнай небяспекі з такой найвялікшай
арганізаванасцю, а яго правадчыры прая-
вілі ў гэты момант такую мужную і
цвёрдую раснараджасць. Мільёны працоў-
ных усіх краін сочаць за намі з трыво-
сай, з надзеяй, з захапленнем. Няхай
ніхто не сумняваецца ў тым, што ў ра-
снараджэнні ўрада магутнай сацыялі-
стычнай рэспублікі эпойдзецца даволі
сродкаў для забеспячэння нам пернай
папамогі».

У артыкуле «Задачы камуністаў» Ва-
сільскі пісаў: «Мы энатоляімся ў абста-
ноўцы, патрабуючай максімальнай арга-
нізаванасці і дысцыплінаванасці ўсяго
калектыва. Мы — члены вялікай ВКП(б).
Труднейшыя нашым іспытанні мы пера-
можам. І большавіцкі калектыў «Челю-
ска» з беспартыйнымі ўніша но-
вую выдатную старонку ў справу асваен-
ня Арктыкі, у справу сацыялістычнага
будуўніцтва нашага Саюза. Нас, камуні-
стаў, партыя будзе апаўваць на ўсёй
нашай рабоце, асабліва на нашай рабоце
і камуністычных паводзінах на трай-
фуючай лідзіне. Будзем варты алабрэ-
ня нашай партыі, заслужым гэты най-
вялікі для кожнага камуніста гонар».

Увесь астатні матэрыял першага нума-
ра газеты быў падобран так, каб дапа-
магчы арганізаванай нашаму быту і нашай
работы

Гаккель у артыкуле «Вывучым трай-
фуючыя астаткі «Челюска» унёс пра-
панову выплатіць надлісы расналеным
железам на ўсіх дэравяных частках
рэчах, якія знаходзяцца ў палатках. «У
будучым, — пісаў ён, — калі летам
1934 года разбурыцца лідзіна, на якой

раскінуўся лагэр Шмідта, усе дэравя-
ныя астаткі «Челюска» будуць расна-
лены цягненнем і трайфам у рошны бакі.
І вось, па таму, дзе будуць вылаўлены
гэтыя астаткі, мы зможам меркаваць аб
руках цягнення і трайфа, аб кірунку
вітроў і іх хуткасці ў гэтым рэне».

Прананова Геккеля спадабалася. На-
шым лагэра вырашлі нажом або вы-
пальвалі расналеным дротам напамінаць
аб тым, што даны кавалек дрэва або
дэравяная частка знаходзілася ў лагэры
Шмідта на трайфуючай лідзіне.

Барыс Громаў даў цікавы артыкул аб
будуўніцтве чэлюскінцаў. Ён уважліва
падбраў усе факты, характарыстычныя
нашу работу ў лагэры на паладжанню
быту. У прыватнасці, ён падагуляў усе
вырачаванне намі ў часе абрама ў мо-
мант гібель карабля. Усе пераканаліся,
што выкінутых харчовых і рэчавых за-
паскаў нам хопіць на 2—3 месяцы.

У наспекгазэце быў змешчан артыкул
старшага механіка Матусевіча — «Работа
машынай каманды ў часе аварыі». У
гэтым артыкуле Матусевіч апісаў апош-
нія галаіны «Челюска», Гідраграф
Хмыльнікаў даў аводку «аб месцазнахо-
джэнні лагэра і аб трайфе лідзіны».

Першыя нумары газеты былі шчогра
прыгожаны малюнкамі Федзі Рэштніка-
ва. У малюнку «А ці ёсць у вас від на
ыхарства» Рэштнікаў паказаў Шмідта,
недаўмення і вінавата разволзятата рука-
мі ў атмас на пытанне, а якім зварну-
лася на яго тронка: перпа, мора —
прадстаўнік ледкома і белы мядзведзь
«камандант» ледзяных прастораў Арк-
тыкі.

Будуўніцтва лагэра Шмідта Рэштнікаў
паказаў у малюнку. «На смеку ханінам
мы будзем наладзіць. Рэштнікаў нарыса-
ваў дрэна пастаўленую, праваліўшуюся
палатку і прыгожы барак з ганарова па-
рыхочым чырвоным сцягам.

У сямроўскім шаржы «Отто Юльевич
Шмідт у сваёй палатцы» нарысаваны
Отто Юльевич, галава якога выглядае
з пад палатна палаткі, а барада прыбра-
ла да леду. Другія малюнкi Федзі — «У
палатцы да трайфай», «На камбузе»,
«Радзестаніцыя» перадаюць неседа і
жыва асаблівае нашага быту і нашай
работы.

У гэтым жа нумары Рэштнікавым быў нарысаван партрэт загинуўшага Барыса Магілевіча, змеічаны над пекралогам.

Усе свае малюнкі Рэштнікаў выконваў у сапраўды нечалавечых умовах. Яму прыходзілася малюваць або сядзячы на карачках, агорнуўшыся, або лежачы на ашпаце. Не глядзячы на гэта, яны былі выкананы д'яра. Лагер Шмідта з захваленнем рэагаваў на гэтыя малюнкі і карыкатуры.

Першы нумар «Не сядзімся!» многі арабуй для кансалідацыі ўсяго нашага калектыва, і мы рашылі прадаваць рэгулярнае выданне газеты. У далейшых выпусках рашылі ўвесці аддзел «Апошнія гадзіны «Челюскіна». Нам хацелася на свежых слядах аднавіць усе тое, што бачылі і перажывалі многія з нас у тым трагічным дзёне гадзіны, калі «Челюскін» лопнуў на дно.

Будзніштва лагера, усе нашы пачуццёвыя напружаныя па палітычным быту, на перабудову палатак мы рашылі адлюстроўваць у асобным аддзеле «Будзніштва лагера Шмідта».

Апрача гэтых двух важных аддзелаў у кожным нумары газеты мы давалі весткі аб тым, дзе мы знаходзімся, і бягучую інфармацыю. У матэрыялах наш агадзі, кам «Дзе мы знаходзімся» Хмызнякаў няўміў лагэр з заблытанай крывой, па якой дрейфавала наша льдавіна. У інфармацыі мы давалі весткі аб прасоўванні да нас самалётаў і выратавальных эскортных на паравозах.

★

Другі нумар нашай насценгазеты «Не сядзімся!» па багатым матэрыялу нагадваў бяскопца доўгія нумары газеты «ОМП» на барту «Челюскіна». У другім нумары ўжо в'ялілася і фельетон.

З асаблівай цікавасцю быў спатканым фельетон «Асколкі нашага быту», які меў падзаглавак — «З алоўкам па лагэру».

Фельетон весела прагульваўся па лагэру. Вось як апісвалася ў ім, напрыклад, палатка павукоўных работнікаў.

«З рання да позняй прадсяняй мінулы, з перапынкамі на работу і прыглытвання харчоў, заведзены аязыкі Фадзі Рэштнікава і Аркашы Шафрана...

«Рады вольности веселой
Собралися мы сюда..
Из бокалом полновесных,
П'ем с надеждою чудесной...»

з вялікім густам хорам вынодзяць Шафран, Рэштнікаў, Хмызнякаў, Семенаў і інш. Гэтым Хмызнякаў пачынае сакавіта і з вялікім веданнем справы гаварыць аб смачных рэчах. Тут і ласасёлка, і сеўружка, і грыбкі, і сённая адбіўная, і расольнік, і курабнік... Чого, чого толькі тут няма! За ўсіх цякуць слінкі... Урэшце, хтосьці шалёна пратэстуе супроць утопчальных аўрэкаў».

Або вось апісанне правядзення часу ў палатцы Фадзі і Іванова, двух «ацэляшнікаў», як іх называлі у лагэры

«Іванову сінатліва падпёр рукою гвар. Ён спявае жаласлівыя, сумныя рускія песні: то аб замярзаючым амалчыку, то аб чыстай сумнай вычыне. Сталуючыся Баеўскі чытае ў голас «Гайавату». Фадзіаў фантазіруе аб тым, як дома, у Ленінградзе, ён будзе аспі суп толькі з кубка і толькі выдэльцамі, як ён будзе гаварыць пра сваё кхаванне толькі на ледакольнай мове».

«Я зачараваны нашымі абводамі. Наш нос — форштэвень, наш рот — форшк а крапленнямі. Я хачу трымаць у сваіх стрыгерах нашы шпангоуты».

У гэтым фельетоне і ў радзе далейшых мы смяляся з усёй шчырасцю.

У другім нумары Рэштнікаў даў два «вылікія палотны»: «Так могуць аб нас умцаць» і «У новых умовах — новая абстаноўка».

У пераным малюнку Федзя паказвае, як могуць аб нас, челюскінцах на льдавіне, думаць нашы ворагі. Малюнак поўны жахаў: вось нейкі челюскінец прыгожую сваю ўласную нагу. Вось цэлы карагод з насмі фігур. Яны спляліся ў круг, прычым кожны з іх імкнецца прагнаць голад пажыраннем свайго суседа. У аднаго праглынуты ўжо абедзве нагі, але гэта не турбуе пацярнеўшага. Ён не адчувае ахапіўшага яго нягасеца і ў сваю чаргу ўчапляецца зубамі ў мяккія часткі трэцяга челюскінца. Вось абжора —

аэролог Шпакоўскі падмажвае на пры-
мусе чыюсці жаночую нагу. Ад голаду
і смакавання ялы ў Шпакоўскага ця-
нуць сныкі. За ім з-за бугаротка прагна
сочыць фатограф Навіцкі.

Небкі чэлюскінец ямаць цалкам да-
праглынут белым мядзведзем. У гэтага
мядзведзя з трохлінейш, пакрытай многа-
пудовымі сасулькамі, цятіца пачмоцік
кагачыка гаспадаркі Капшын. На трыно-
е з вясел'я менць канцэ і ў ім вырышча
абед.

Тут-жа Рэштэнікавым вывешана гума-
рыстычнае меню:

Першае блюда — «бульён з ботаў».

Другое блюда — «печаныя рамяні»

Большае дажытнае блюда татуецца ў
якасці дыятычнага. Замест бульёна з
простых ботаў тут татуець бифштекс з
калёных ботаў.

На краі вилікай льданы, на якой ад-
бываюцца такія жудасныя рэчы, сядзяць
гры панурны і настарожаныя палярныя
вароны і чаююць той минуты, калі па-
сольны лагер Шмідта стагнуць іх зям-
бычкі.

У такіх цёмных тонах паказаў Рэшт-
нікаў тое, што думаець аб нас нашы
вораті, як хацелася-б ім прадстаўляць ла-
гер Шмідта.

І тут-жа побач Рэштнікаў дае аджа-
ўсім тым, хто гатоў быў паклёпнічаць на
лагер Шмідта. У левым кутку малюнка
«У новых умовах — новая абстаноўка»
паказан наш харчовы склад. Ён завецца
«Універмаг «Чырвоны ропак».

Усё для мыцы!

У гэтым універмагу можна атры-
маць усё. Тут адпускаюць і валочныя
боты і кавалак сніжыны.

На гарызонце паказана наша славу-
тая вышка. Пад ёй на месцы гібелі «Ч-
люскіна» шыльда: «Дрэвараспрацоўш-
праводзіць арцель «раа—два—узялі!».

Гак Рэштнікаў малюе месца, дзе мы
вылаўлівалі ўсё, што асталася пасля гі-
белі «Челюскіна».

У правым верхнім кутце намалювана
«фабрыка-кухня» і наш барак, абкладэ-
ны снежавымі «цаглінамі».

У цэнтры — рысунак, які адлюстроў-
вае работу вулічнага фатографа. Над ры-
сункам загаломак: «Фота-гістарычны мо-
мент. За адну картку адна галета». Фа-
тограф — гэта тоўсты невялікага росту
Пётр Карлавіч Навіцкі, увесь ухутаны ў
футру і цёплую вопратку. На фоне пры-
мітыўнай вулічнай фотатэкарацыі ён
дымае чэлюскінку. На дэкарацыі пак-
лены: гінуць «Челюскіны», пераворнуты
месяц, дырыжабль імя «Правды» мар-
шыруючыя белыя мядзведзі і нейкая
фантастычная гапдола з грабцамі.

Абодва гэтыя рысункі Рэштнікава за-
гаральна зрабыш фурор.

У гэтым-жа другім нумары «Не сд-
зімся» былі змешчаны надзвычай ціка-
выя артыкулы Хмынікана, Фліпана і
Раса аб апошніх гадахнах «Челюскіна».
На месцы перадавога мы змясцілі радзе-
на ўсхліваўшую нас тэлеграму Паліт-
бюро, у якой таварышы Сталін, Мозаті,
Нараньылау, Купышын-у, Орджаникідзе і
Кагановіч сядзі нам свае гарачае прыві-
танне і выказвалі упэўненасць у тым,
што нашай барацьбой на льдыне мы
успеем у гісторыю асваення Арктыкі
новыя слаўныя старонкі.

Мы адзначылі асобным артыкулам
XXI гадыну Чырвонай арміі. Баброў-
даў артыкул аб аднаўленні культуры і
работы, Кенкель — аб рабоце радзе-
станцыі. У артыкуле: «Эканомце лаялі»
Матусевіч падрабязна наведваў аб
навунасці на льдыне розных віду палі-
ва, нам прыходзілася эканоміць паліва,
бо мы пачыны былі прадбачыць матчы-
масць зацэпкі выратавання ўсяго насель-
ніцтва лагера на трэці пават на чатыры
месяцы. Да гэтага і змалюваў старэйшы
механік Матусевіч.

★

Мы выпусцілі ўсяго тры нумары «Не
сдадзімся!». Калі чацверты нумар быў
ужо падрыхтаван к выпуску і ўсё ма-
гарыялы сабраны, гераічнымі намагання-
мі летчыкаў лагер Шмідта быў дэжыда-
ваны. Чацверты нумар газеты так і не
убачыў свету.

Калі першыя два нумары вышлі на
добрай белае наперы, то трэці нумар нам
давалася выпусціць на цёмна-зялёнай

паперы для павяртвання. У загалюжку другога нумара Федзя парываваў вапу сінхальную трыногу з вялікім скупом чорнага дыму, які ўзнялася к небу і паказвае месцазнаходжанне лагера Шмідта падлятаючым самалётам. У трэцім нумары ў загалювачным рысунку газеты Рэштнікаў даў сілуэт чатырох самалётаў, якія лятуць адзін за другім і спускаюцца на нашу лэдзіну.

У трэцім нумары газеты мы змясцілі наш адказ на прывітанне Палітбюро. Мы пісалі:

Мы спакойны за свой лёс. Мы не сязім без справы. Наколькі магчыма працяжваем навуковую работу. У лагеры чөлюскінцаў на лёдзе пават тыя, хто першымі апынуўся ў Арктыцы, замяцоўваюцца за арктычнай работай. Мы ведаем, што ўсё наша далейшае жыццё і работа павінны быць адказам на ваша прывітанне і вапу дапамогу. Пад вашым кіраўніцтвам наш атрад гатоў да далейшай барацьбы за выкананне пастаўленых задач.

У трэцім нумары мы, як у самай сапраўднай фабрычна-заводскай газеце, адзначылі асобнымі артыкуламі і гадзіну зваржэння самадэяржаў, і міжнародны жаночы дзень, і дзень Парыжскай камуны. Асобным артыкулам адзначылі месяц з дня гібелі «Чөлюскіна». Сакратар нашага парткалектыва Задораў асабліў становішча партыйнай работы на лёдзе.

І ў гэтым-жа нумары ў нас былі нашы звычайныя аддзелы: «Апошнія гадзіны Чөлюскіна», «Дзе мы знаходзімся?», інфармацыя і хроніка лагера.

★

Лагер Шмідта ліквідован. Чөлюскінцы раскінуты па прасторах Чукоткі. Тонкай істужкай цягнуцца яны пешаходам і на

сабачых нартах ад Ванкарома да Уэльсана. Большая частка іх ужо знаходзіцца на культбазе ў бухце Лаўрэнція. Надыходзіць дзень 1-га мая. У бухце Лаўрэнція мы выпускаем чарговы нумар нашай насценгазеты, але ён ужо горда завецца «Не сдаліся!»

Гэты нумар у афармленні рэзка адрозніваецца ад папярэдніх трох нумароў. Тыя нумары пісаліся алоўкам, друкаванымі літарамі, на вузкіх палосках дрэнявай паперы, палоскі наклеіваліся на аснову насценгазеты. «Не сдаліся!» мае ўжо іншы выгляд. Увесь нумар надрукаваны на машыным. Ён зручны для чытання, кывення у светлым, цёплым доме. А папярэднія нумары вывешваліся або на адкрытай пляцоўцы, або, калі было ветрана, у цёмным бараку.

Выключнае значэнне для ўсіх нас, чөлюскінцаў, мела гэта своеасаблівая газета «Не сядзімся!» Яна з'яўлялася магутным сродкам згуртавання і кансалідацыі ўсяго калектыва. І артыкуламі, і малюнкамі, і рэгулярнай перыядычнасцю свайго выхаду яна ўлівала бодзёрасць і ўпэўненасць у тое, што наша становішча не так цяжкае і небяспечнае, што мы спакойна і ўпэўнена можам чакаць надыходу дзён, калі прылятуць да нас самалёты, так шчодро кінутыя нашым урадам на дапамогу.

Наша газета будзе адабыткам арктычнага музея. Яна будзе помнікам аб лагеры Шмідта, аб сотні савецкіх людзей, якія арганізавана і мужна змагаліся на цярпелівых ільдах Чукотскага мора.

Намеснік начальніка экспедыцыі, член рэдакцыі насценгазеты «Не сядзімся!»

Ивановский

НАСУСТРАЧ 3-МУ УСЕБЕЛАРУСКАМУ

З'ЕЗДУ РАБСЕЛЬКОРАУ

МЕНСК. Нізавы друж і рабкоры Менска адзначаюць 3-ці ўсебеларускі з'езд рабселькораў новымі вытворчымі пераможамі, арганізацый ударных рабкораўскіх брыгад, паліпашэннем работы нізавых газет, узмацненнем іх апэратыўнасці.

Рабкораўская рамонтная брыгада менскага дэпо да дня адкрыцця 3-га ўсебеларускага з'езда выпускае з рамонту адзін паравоз звыш плану.

На заводзе імя Кірава праводзіцца конкурс на лепшую наценную газету. Арганізуюцца рабкораўскі семінар, літэратурны гурток.

★

ОРША. Раённая газета «Ленінскі прызыў» сустракае 3-ці ўсебеларускі з'езд рабгорикунай вучобай рабселькораў. На заочных курсах рэдактароў калгасных і брыгадных наценгазет навучаецца 140 чалавек. Вучобай ахоплены лепшыя селькоры-ўдарнікі. На прадпрыемствах горада Оршы працуюць два рабкораўскія семінары, дзе навучаецца 50 чал.

Для садзейнасці палітычнаму і культурнаму росту селькораў пры рэдакцыі палітаддзельскай газеты арганізаван габлет селькора.

★

ПЛЕШЧАНІЦЫ. Нядаўна ў Хатавічах праходзіла агульнасельсавецкая канферэнцыя селькораў. Канферэнцыя падагуляла вопыт работы нізавога друку, абмеркавала задачы калгасных наценгазет у падрыхтоўцы да сяўбы.

Добра арганізаваная выстаўка наценгазет з'явілася яркай ілюстрацыяй росту і ўмацавання нізавога калгаснага друку. На выстаўцы заслугоўвала асаблівай увагі фотагазета калгаса «Шлях комунізму». Меткая карыкатура, якая трыма б'е класнага ворага, гультая, парушальніка калгаснай дысцыпліны — галоўная зброя рэдакцыі наценгазеты калгаса «Шлях комунізму».

Агульнасельсавецкая канферэнцыя селькораў абмеркавала план арганізацыі вучобнай работы селькораў. 6 селькоры Хатавіцкага сельсавета ўжо навучаюцца на заочных курсах «Крестыянскай газеты».

★

АСІПАВІЧЫ. У сувязі з падрыхтоўкай да 3-га ўсебеларускага з'езда рабселькораў і перавыбарамі рэдакцыі наценгазет Асіпавіцкі РК КП(б)Б, РВК і рэдакцыя раёнай газеты «Напгасная праўда» праводзіць конкурс на лепшую наценную газету. Конкурс праводзіцца пад лозунгам — абавязваць месца на ўсебеларускім з'ездзе рабселькораў.

Наказальнікі конкурса: лепшая арганізаваная работа на дынамозе калгасам у падрыхтоўцы да сяўбы, работа нізавых газет і селькораў па ўважыму жывёлагадоўлі, выкаранню палта дровалеснага говак і вывазак. Ва ўмовах конкурса прадумеджваюцца і такія пытанні, як удзел нізавых газет і селькораў у культурным паходзе.

Для прэміравання лепшых наценгазет вызначаны 2 тыс. руб.

★

ЧЭРВЕНЬ. 15-га лютага адбыўся раённы з'езд рабселькораў, на якім прысутнічала звыш 200 лепшых селькораў-калгаснікаў і рабкораў промарцелей. З'езд, адпачынаючы з дакладам аб рабоце 7 усебеларускага і 11 ўсебеларускага з'езда саветаў, заслухаў справаздачы пяці рэдакцый калгасных наценгазет. Рэдактар наценгазеты калгаса «Ніўны бор» тав. Жыдовіч раскажаў з'езду аб каштоўнай адпаведнасці рэдакцыі арганізацыйнай паход за чыстую хату калгасніка. На выстаўцы нізавога калгаснага друку, арганізаванай на з'ездзе, былі паказаны наценгазеты 20 калгасаў.

На III ўсебеларускім з'ездзе рабселькораў выбраны лепшыя селькоры і рэдактары наценгазет: тт. Зыль, Казёл, Лядуцкія Вольне.

НА ПЕРАВЫБАРАХ РЭДКАЛЕГІЙ НАСЦЕНГАЗЕТ

ПРЫ АКТЫЎНЫМ УДЗЕЛЕ УСІХ КАЛГАСНІКАЎ

СМАЛЯВІЧЫ. Калгаснікі Ісавічына і сельсовета паказалі выключную актыўнасць у перавыбарах рэдкалегій агульнакалгасных і бытавых насценгазет. У калгасе калгасу на сёлета перабылі сходы рэдкалегій агульнакалгаснага і бытавога насельніцтва. У калгасе імя Сталіна ў часе справядліва-перавыбарчых сходаў былі **выкрыты прарэшныя ў склад рэдкалегій гульты і прагульшчыкі Малец, Гурыновіч.** Калгаснікі калгаса «Полымя» ўказалі на рад фактаў алаччывага заможвання прыўдзяленнем калгаса выкрываемых насценгазетай алоўжванняў у калгасе і патрыбавалі пачаць справу рэагавання.

Уся справядліва-перавыбарчая кампанія рэдкалегій насценгазет праходзіць пад лозунгам барацьбы сельгораў і насеннага друку за права пасылкі дэлегата на раённы і ўсёбеларускі з'езд рабсельгораў.

Для дапамогі ў выпуску насценгазет сельбікі ў іх афармленні, да асобных рэдкалегій прэс прымацаваны настаў-

ПЕРАВЫБАРЫ АЖЫВІЛІ РАБОТУ НІЗАВОГА ДРУКУ

ДРЫСА. На ўсіх калгасах раёна праходзіла справядліва-перавыбарчыя сходы. Перавыбары рэдкалегій нязавога друку ўдзельнічалі з падрыхтоўкай нязавых газет і сельгораў да вясняной сяўбы і нарыхтоўкай з'езда рабсельгораў. На ініцыятыву расійнай газеты «Звязда на рубяжы» і яе дашчых сельгораў у калгасе калгасу праведзены рэйды на правярэнне якасці насення, рамонту інвентару і падрыхтоўку да вясняной сяўбы.

У калгасах імя Сталіна і Красіна ў часе перавыбараў быў падарулен і вылучан вонят работы рэдкалегій мінулага года, праведзена рэагаванне прыўдзялення калгаса на матэрыялы друку.

Калгаснікі калгаса імя Красіна ў сваіх выступленнях па справаздачы рэдкалегій адзначылі выключныя заслугі насцен-

газеты ў барацьбе класава-варожымі элементамі ў калгасе, з гультыямі, прагульшчыкамі. На аметках ў насценгазет і калгаса вычышчаны і кулакі.

Агульнакалгасны сход калгаса імя Сталіна абмеркаваў вонят работы сваёй насценгазеты на падрыхтоўку да сяўбы і рамонту інвентару. Азнаёміўшыся падрыхтоўкай з матэрыяламі насценгазеты і вынікам праведзенага рэйду, сход паставіў адкрыць у калгасе яшчэ адну кулю і вылучыць для рамонту машын яшчэ двух кавалёў.

РЭДКАЛЕГІЯ НОВАГА СКЛАДУ ЗА РАБОТАЙ

РАСОНЫ. Калгаснікі Расоншчыны заарыштавалі перавыбары рэдкалегій нязавых газет. 17 лістапада склікаецца раённы з'езд сельгораў у дэлегах членаў рэдкалегій калгасных насценгазет. Новавыбраныя рэдкалегіі расначалі канкрэтную работу на падрыхтоўку калгасаў да сяўбы.

Заслугі ўвагі вонят работы насценгазеты калгаса «Непераможны». Усю ўвагу калгаснікаў газета скапцэнтравала на барацьбе на падрыхтоўку да сяўбы. Барацьба на своєчасны рамонт інвентару, ва вывазку гною да 15 лістапада, агразатэхпрактыка — канкрэтыя ўчасткі работы насценгазеты калгаса «Непераможны».

Рэдкалегія насценгазеты арганізуе працягваюць з калгаснікамі рашэнняў VII ўсесаюзнага і XI ўсёбеларускага з'ездаў саветаў, узяла шэфства над малочна-тварнай формай калгаса.

ДЭЛЕГАТ РАЁННАГА З'ЕЗДА СОВЕТАЎ — РЕДАКТАР НАСЦЕНГАЗЕТЫ

ОРША. Саманправярочныя брыгады, якія былі арганізаваны для правяркі работы рэдкалегій насценгазет мінулага года, заканчваюць сваю работу. У склад новых рэдкалегій выбраны лепшыя калгаснікі-ўдзельнікі, энтыя людзі.

Кончаныя выбары рэдкалегій і ў новаарганізаваных калгасах. Крапавенскага сельсовета: «7-мы з'езд саветаў», «Пера-

мота, імя Кірава. У калтасе імя Кірава рэдактарам насценгазеты выбран тав. Шарневіч — дэлегат раённага з'езда саветаў.

Вялікую работу на перавыбарах рэдакцый правіла раённая газета «Ленінскі прызыў». 8-га лютага газета змясціла на ўсю старонку цікавыя матэрыялы аб правядзенні воштыя-паказальных перавыбараў у адной з лепшых насценгазет калтаса «Чырвоныя Яромнавічы». Перадаючы гэты вопыт, газета мабілізуе ўвесь нізавы калтасны друк палешчыць сваю работу. На прыкладу Яромнаўскага сельсавета парторгі калтасаў і сельсаветаў лавіны ўзначаліць перавыбарчую кампанію, узмацніць штодзённае кіраўніцтва рэдакцыямі і гэтым самым узняць на вышэйшую ступень работу на сценнага друку.

ПЕРАВЫБАРЫ СУСТРЭЛІ НОВЫМ ПРЫЛІВАМ У КАЛГАС

МСЦІСЛАЎ. Раённая газета «Большэвік Мсціслаўшчыны» друкуе цікавую карэспандэнцыю аб перавыбарах рэдакцый насценгазеты калтаса «Чырвоныя араты», Рылаўшчынскага сельсавета. У выніку праведзенай работы вакол перавыбараў, разгортвання крытыкі і самакрытыкі ўзялася актыўнасць калтаснікаў. Над уплынам праведзеных гутарак на сходах і разгорнутай работы вакол перавыбараў 11 аднаасобнікаў паддалі заявы з просьбай прыняць іх у калтас.

Селькоры Рылаўшчынскага сельсавета абавязаліся дапамагчы калтасам усю падрыхтоўку да веснавой сяўбы скопіць да адкрыцця з'езда рабселькораў. У дзень адкрыцця з'езда арганізуюцца пробныя выезды ў поле.

ЭКСКУРСІЯ РЕДАКТАРОУ ФАБРЫЧНА-ЗАВОДСКІХ ГАЗЕТ БЕЛАРУСІ У МАСКВУ І ЛЕНІНГРАД

У сакавіку гэтага года 20 рэдактароў фабрычна-заводскіх газет Беларусі паедуць на экскурсію па маршруту Масква — Ленінград.

Экскурсія арганізуюцца рэдакцыяй журнала «Большэвіцкі друк».

За часе прабывання ў Маскве і Ленінградзе рэдактары азнаёмяцца з работай фабрычна-заводскага друку раду буйнейшых маскоўскіх і ленінградскіх прадпрыемстваў.

Вывучэнне вопыта работы газет мяркуецца арганізаванае па асобных пытаннях работы фабрычна-заводскага друку: арганізацыя работы рэдакцыі фабрычна-

заводскіх газет, метады работы з рабкорамі і нізавымі брыгаднымі і цэхавымі газетамі і т. д.

Апрача практычнага азнаямлення з работай буйнейшых фабрычна-заводскіх газет Масквы і Ленінграда будзе арганізавана тэарэтычная вучоба экскурсантаў.

У Маскве ў часе прабывання экскурсантаў будзе наладжана сустрэча рэдактароў газет маскоўскіх прадпрыемстваў з рэдактарамі газет Беларусі для абмену вопытам работы. Такая-ж сустрэча будзе арганізавана з рабкорамі завода імя Сталіна, дзе нашы рэдактары змогуць пазнаёміцца з работай заводскага кабінета друку.

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON
FROM THE FOUNDATION
TO THE PRESENT
TIME
BY
JOHN STOW
1597

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON
FROM THE FOUNDATION
TO THE PRESENT
TIME
BY
JOHN STOW
1597

З М Е С Т

Перадавы: Большавіцкае прывітанне ўсебеларускаму з'езду рабселькораў	1	Яму не давялося быць на з'ездзе 40
«Я буду інжынерам»	5	Віт. Дэль. — За лепшы ў овец поўк
Сцяпан Шапка. — «Ударнік калгасных палёў»	7	М. Сакалоўскі. — Газета, звязаная в масамі
Я. Эстэркін. — Вучыцца сам і другіх вучыць	11	Арк. Зарубежны. — Баявы кміч на чале ўзрастаючай актыўнасці мас
Раман Муха. — Аб чым я раскажу з'езду	12	Стать мічурынцамі сваёй справы 50
В. Віткін Р. Сімхавіч. — Селькор Іван Віслаўс апраўдаў давер калгаснікаў	14	Газета на ферме
С. М. — Кім стаў былы батрак Вл. даімір Амільковіч	16	Ал. — Барацьбіт за калгасную дысцыпліну
Рабкоры-зотаўцы завода сучаснай тэхнічнай грамадзянсці	19	Сцяпан Дрозд. — Здайснілася мая мара
А. М. — На з'езд едзе лепшы ўдарнік пэментнага завода	22	В. Шампель. — Змястоўнае жыццё
Юр. Белько. — У першых радах культпаходу	23	А. Дашкевіч. — Тав. Астапенка не прымык адстанад
Фрыд. — Наш дэлегат тав. Мелнік-кевіч	25	Бінашоў. — Разгортваем вучобу рэдактароў насценных газет 50
Вл. Вержбаловіч. — Рабселькоры Віцебшчыны дастойна сустракаюць з'езд	26	Зм. Снежка. — Расне і мацнее рабселькорскі рух за мяжой . 60
А. Антаневіч. — Юныя ўдарнікі большавіцкага друку	31	І. Бабюскі. — Насценная газета чэлюскінцаў
С. Чамко. — Рабселькоры газеты «Орда»	34	Насуотрач П.м.у ўсебеларускаму з'езду рабселькораў
О. Бэр. — Вырасціць калгас работнікаў лўрэйскага большавіцкага друку	36	На перавыборах рэдакцый на-сценгазет
Л. Меркіс. — Прыклады барацьбы за ўмацаванне калгаснай гаспадаркі	38	Экскурсія рэдактароў фабрычна-заводскіх газет Беларусі ў Маскву і Ленінград

П А П Р А У К А

У № 3 журнала «Большавіцкі друк», у перадавым «Вышэй рэволюцыйную пільнасць» на доўгой старонцы, (5 радок вверху) укралася памылка. Надрукавана: «спераможна шэфствуючы пролетарыят».

трэба чытаць: «спераможна шэфствуючы пролетарыят».

У № 4 на 16-ай старонцы ў калонцы 2-ой калонкі выпав адзін радок: «правее ў калгас, быў на насдзе каваля».

РЭДАКЦЫЯ.

ЦАНА 50 КАП.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ	1
2. ОБЩО СЪСТОЯНИЕ НА НАРОДА	2
3. ИКОНОМИКА	3
4. КУЛТУРА	4
5. ПОЛИТИКА	5
6. ВОЙНА	6
7. ДИПЛОМАТИЯ	7
8. МЕДИЦИНА	8
9. ПРАВО	9
10. ИСТОРИЯ	10
11. ГЕОГРАФИЯ	11
12. КЛИМАТ	12
13. РАСТИТЕЛНОСТ	13
14. ЖИВОТНОСТ	14
15. ЧОВЕК	15
16. СЕМЕЙСТВО	16
17. ОБЩЕСТВО	17
18. НАУКА	18
19. ИСКУССТВО	19
20. РЕЛИГИЯ	20
21. ФИЛОСОФИЯ	21
22. ПСИХОЛОГИЯ	22
23. СОЦИОЛОГИЯ	23
24. ПЕДАГОГИКА	24
25. СПОРТ	25
26. ТУРИЗМ	26
27. КОМУНИКАЦИИ	27
28. ТЕХНОЛОГИИ	28
29. ЕКОЛОГИЯ	29
30. ПРОБЛЕМИ НА БЪЛГАРИЯ	30

БЕЛЛЕТРИСТИКА

1. ПОВЕСТИ	1
2. РОМАНОВЕ	2
3. ДРАМИ	3
4. СЦЕНАРИИ	4
5. ПЬЕСИ	5
6. ПОВЕСТИ ЗА ДЕЦА	6
7. РОМАНОВЕ ЗА ДЕЦА	7
8. ДРАМИ ЗА ДЕЦА	8
9. СЦЕНАРИИ ЗА ДЕЦА	9
10. ПЬЕСИ ЗА ДЕЦА	10
11. ПОВЕСТИ ЗА МЛАДОСТ	11
12. РОМАНОВЕ ЗА МЛАДОСТ	12
13. ДРАМИ ЗА МЛАДОСТ	13
14. СЦЕНАРИИ ЗА МЛАДОСТ	14
15. ПЬЕСИ ЗА МЛАДОСТ	15
16. ПОВЕСТИ ЗА СТАРИ	16
17. РОМАНОВЕ ЗА СТАРИ	17
18. ДРАМИ ЗА СТАРИ	18
19. СЦЕНАРИИ ЗА СТАРИ	19
20. ПЬЕСИ ЗА СТАРИ	20

ИЗДАТЕЛСТВО
СОФИЯ